

T.C.
SIIRT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
BÖLGESEL KALKINMA İKTİSADI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KALKINMA PLANLARI'NIN YEREL YÖNETİMLERE ETKİLERİ:
ELAZIĞ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ (2014-2020)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Seda KARATAŞ

Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZHAN

AĞUSTOS/2020

SIIRT

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ
KALKINMA PLANLARI'NIN YEREL YÖNETİMLERE ETKİLERİ:
ELAZIĞ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ (2014-2020)****Seda KARATAŞ****Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZHAN****2020/Sayfa:134****Jüri: Dr. Öğr. Üyesi Osman Yılmaz, Dr. Öğr. Üyesi Semih Serkant AKTUĞ**

Kalkınma; az gelişmiş veya geri kalmış ülkelerin veya bölgelerin kamu kurumları aracılığıyla ekonomik, sosyal, kültürel unsurlarda gelişmesini sağlamaktır. Bölgesel kalkınmayı doğrudan etkileyen yerel idare kurumları; belediyeler, il özel idareleri ve köy ve organlarıdır. Bölgesel kalkınmaya doğrudan etki eden belediyeler il merkezi ve il merkezi ile ilgili alanlarda, yerel kamu kurumları içerisinde önemli bir konuma sahiptir. Belediyeler; içme suyu şebekeleri, kanalizasyon hatları, ulaşım gibi altyapı ile beraber çevre sağlığı ve temizliği, konut, sosyal hizmet ve yardımları, kültür, sanat ve turizm tanıtımı, ekonomi ve ticaretin artırılması gibi hizmetleri 5393 sayılı belediye kanunu kapsamında yerine getirerek yerel bölgede yaşayan halkın sosyo ekonomik yapısını, demokratikleşme yönünü, refahını ve yaşam standartlarını geliştirmeyi hedeflemektedir.

Bu tezin amacı; Türkiye’de uygulanan kalkınma planları çerçevesinde yerel yönetim kurumu olan belediyelerin yapmış olduğu faaliyetleri ve yatırımları inceleyerek, belediyelerin bölgesel kalkınmada üstelendiği misyonu ve vizyonunu anlatmak ve belediyelerin bölgesel kalkınmaya olan etkilerinin anlaşılmasını sağlamaktır. Bu amaçları gerçekleştirmek için ortaya çıkan ve araştırma konusu olan bu tez; belediyelerin kamuoyundaki bilinirliğini artırmak ve daha etkili, sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması ve planlanması için gereken şartların bir çerçevesini oluşturmaktadır. Bu çalışmada 2014–2020 döneminde kırsal alanlar olmak üzere Elazığ il genelinde Elazığ belediyesinin, kalkınma planları ilkelerini baz alarak gerçekleştirdiği, devam ettiği ve hedeflediği projeler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma Planları, Yerel Yönetimler, Belediyeler

ABSTRACT
MASTER THESIS

**THE EFFECTS OF DEVELOPMENT PLANS ON LOCAL
GOVERNMENTS: EXAMPLE OF ELAZIĞ MUNICIPALITY (2014-2020)**

Seda KARATAŞ

Thesis Advisor: Dr. Lecturer Member Mahir ÖZHAN

2020, 134 pages

Development provides enhancement of the underdeveloped countries, backward countries or regions with economic, social and cultural factors through public institutions. Local administrative institutions that directly affect regional development are municipalities, special provincial administrations, villages and their bodies. Municipalities that directly affect regional development has an important position among the provincial center and related areas and local public institutions. Municipalities aim to improve the socio-economic structure, democratization aspect, welfare and living standards of the people living in the local area by fulfilling the services like drinking water networks, sewer lines, environmental health and cleanliness along with infrastructure such as transportation, housing, social services and benefits, culture, art and tourism promotion, increasing economy and trade within the scope of the municipal law numbered 5393.

The aim of this thesis is to explain the mission and vision of municipalities in regional development and to provide an understanding of the effects of municipalities on regional development within the framework of development plans implemented in Turkey by examining the activities and investments of municipalities that are local government institutions. This thesis, which emerged to achieve these goals and is the subject of research, constitutes a framework of the required conditions to increase the awareness of municipalities to the public and for more effective, sustainable development and planning. In this work, in the period of 2014-2020 the ongoing and targeted projects of the Elazig Municipality that it realized based on the principles of development plans in the Elazig city wide mainly in rural areas, have been investigated.

Keywords: Development Plans, Local Administrations, Municipalities.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xii
ÖNSÖZ	xiv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	2
1.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	2
1.1.1. KALKINMA KAVRAMI	2
1.1.1.1. Kalkınma ve Büyüme ilişkisi.....	3
1.1.1.2. Kalkınmayı Belirleyen Unsurlar	4
1.1.1.3. Kalkınmayı Engelleyen Unsurlar	5
1.1.1.4. Sürdürülebilir Kalkınma.....	5
1.1.2. PLANLAMA KAVRAMI	6
1.1.2.1. Planlamanın Amaçları	7
1.1.2.2. Planlamanın Çeşitleri	8
1.1.3. YEREL YÖNETİMLER.....	10
1.1.3.1. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Temelini Oluşturan Adımlar	10
1.1.3.2. Yerel Yönetimlerin Varoluş Nedenleri	12
1.1.3.2.1. İktisadi Nedenler.....	12
1.1.3.2.2. Siyasi Nedenler.....	12

1.1.3.2.3. Sosyal Nedenler	13
1.1.4. YEREL YÖNETİM İLKELERİ	13
1.1.4.1. Merkezi Yönetim İlkesi.....	14
1.1.4.2. Yerellik İlkesi.....	14
1.1.4.3. Yetki Genişliği İlkesi	15
1.1.4.4. İdari Vesayet İlkesi	15
1.2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	16
1.2.1. Kalkınma İçin Planlamanın Gerekliliği	16
1.2.2. Türkiye’de Planlı Kalkınma Dönemine Geçiş Süreci.....	17
1.2.2.1. İzmir İktisadi Kongresi	17
1.2.2.2. Teşvik-i Sanayi Kanunu.....	18
1.2.2.3. Devlet Planlama Teşkilatı	20
1.2.2.4. 24 Ocak Kararları.....	21
İKİNCİ BÖLÜM.....	23
PLANLI KALKINMA DÖNEMİ VE BELEDİYELER	23
2.1. PLANLI KALKINMA DÖNEMİ.....	23
2.1.1. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı	23
2.1.2. İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı.....	25
2.1.3. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	26
2.1.4. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	27
2.1.5. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	28
2.1.6. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	28
2.1.7. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	29
2.1.8. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı	29
2.1.9. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	30
2.1.10. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	31

2.1.11. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı	32
2.1.12. Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı.....	32
2.1.13. On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	33
2.2. BİR YEREL YÖNETİM KURUMU OLAN BELEDİYELER	33
2.2.1 Belediyelerin Tarihsel Gelişimi	33
2.2.2. Belediyelerin Kuruluşu	35
2.2.3. Belediyelerin Teşkilat Yapısı.....	35
2.2.3.1. Belediye Meclisi	36
2.2.3.2. Belediye Encümeni	39
2.2.3.3. Belediye Başkanı.....	40
2.2.4. Belediyelerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları	42
2.2.5. Belediyelerin Mali Yapısı ve Finansman Kaynakları	43
2.2.6. Belediyelerin Denetimi	45
2.2.6.1. Kamuoyu denetimi	45
2.2.6.2. Yargı Denetimi.....	46
2.2.6.3. Ombudsman (Kamu Denetçisi).....	46
2.2.6.4. İdari denetim	47
2.2.6.4.1. İç denetim.....	47
2.2.6.4.2. Dış Denetim	47
2.2.6.5. Performans denetimi	49
2.2.7. Avrupa Yerel Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyeler	49
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	52
ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	52
3.1. Araştırmanın Konusu	52
3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	52
3.3. Araştırmanın Verilerinin Toplanması ve Analizi.....	52

3.4. Araştırmanın Kapsamı; Evren ve Örneklem	53
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	54
3.6. Araştırmanın Hipotezleri.....	55
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	56
KALKINMA PLANLARI'NIN ELAZIĞ BELEDİYESİNE ETKİLERİ	56
4.1. ELAZIĞ İLİ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER.....	56
4.1.1. İlin Nüfusu.....	57
4.1.2. İlin Yönetim Yapısı	58
4.1.3. İlin Tarihi.....	58
4.2. ELAZIĞ'DA BELEDİYE YAPISI	59
4.2.1. Elazığ Belediyesi İle İlgili Genel Bilgiler	59
4.2.2. Elazığ Belediyesinin Mali Yapısı.....	65
4.3. ONUNCU VE ON BİRİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANLARI KAPSAMINDA ELAZIĞ BELEDİYESİNİN FAALİYETLERİ	70
4.3.1. 2014-2023 DÖNEMİNDE TAMAMLANAN PROJELER	73
4.3.1.1. Avrupa Gönüllü Hizmeti, Gençlik Kurumların Akredityasyonu Projesi	73
4.3.1.2. Köfteciler Sokağı Çevre Düzenlemesi Projesi.....	74
4.3.1.3. 15 Noktada E-Belediyecilik Projesi	74
4.3.1.4. Cıp Barajı Park, Rekreasyon Tesisleri ve Ağaçlandırma Alanı Çevre Düzenleme Projesi.....	76
4.3.1.5. Sağır Müftü Konağı'nın Restitüsyon ve Restorasyon Projesi	77
4.3.1.6. Elazığ Belediyesi Lojistik Eğitim Merkezi Projesi.....	78
4.3.1.7. Elazığ Belediyesi Katı Atık Bertaraf Tesisi 2.Lot Uygulama Projesi	79
4.3.1.8. Fırat Kalkınma Ajansı "11. Kalkınma Planı Toplantısı".....	80
4.3.1.9. Time To Twinning Projesi	81
4.3.1.10. Elbüs Projesi	82

4.3.1.11. İçme Suyu, Yağmur Suyu, Kanalizasyon Hatlarının ve Karaçalı Çeşmelerinin Altyapılarını Güçlendirme, Bakım ve Onarım İşleri.....	83
4.3.1.12. Mahalle Parkları, Oyun Gurupları ve Fitness Gurupları.....	84
4.3.1.13. 15 Temmuz Şehitleri Kapalı Spor Salonu Projesi.....	84
4.3.1.14. Galeriler Sitesi Projesi.....	85
4.3.1.15. Altgeçit ve Üstgeçit Projeleri.....	86
4.3.1.16. Şehit Polis Fethi Sekin Mesire Alanı Yapımı.....	86
4.3.1.17. Hamza Bey İçme Suyu Barajı.....	87
4.3.1.18. Kapalı Çarşı Restorasyon ve Cephe İyileştirme Yapımı.....	88
4.3.1.19. Park Alanında Bulunan Çocuk Oyun Alanı ve Fitness Spor Salonlarında EPDM Dökme Kauçuk Yapımı.....	89
4.3.1.20. Kudép Çalışmaları (Dabakhane Mescidi).....	89
4.3.1.21. Yeni İmar Yolları Yol Yapımı, Onarım Düzenlenmesi ve Geometrik Kavşak Düzenlemesi.....	90
4.3.1.22. Kanal boyu Duvarları ve Asfalt İşleri Yapımı.....	90
4.3.1.23. Jaklı Sistem Yer Altı Çöp Konteyner Sistemleri Projesi.....	91
4.3.2. 2014-2023 DÖNEMİNDE DEVAM EDEN PROJELER.....	91
4.3.2.1. Fuar Alanı Projesi.....	91
4.3.2.2. Güneş Enerjisi Santralleri (GES) Projesi.....	92
4.3.2.3. İlimiz Asri Mezarlıkta Hazır Sıra Mezar Yapımı ve Aile Parsellerinin Beton Panel İle Çevrilmesi.....	93
4.3.2.4. Kent Köy Projesi.....	94
4.3.2.5. Balakgazi Parkı Çevre Düzenlemesi ve Cam Seyir Terası Projesi.....	95
4.3.2.6. Sıfır Atık ve Geri Dönüşüm Faaliyetleri Kapsamında İl Genelinde Geçici atık Depolama Alanları ve Atık Toplama Merkezlerinin Kurulması.....	95
4.3.2.7. Şorşor Deresi Kolektör, Kanal ve Rekreasyon Projesi.....	96
4.3.2.8. Her Mahalleye Bir Kütüphane ve Millet Kıraathanesi Yapımı.....	96

4.3.3. 2014-2023 DÖNEMİNDE HEDEFLENEN PROJELER.....	97
4.3.3.1. İçme Suyu ve Kanalizasyon Alt Yapılarının Yenilenmesi Projesi	97
4.3.3.2. Kapalı Semt Pazarı Yapımı	97
4.3.3.3. Çevresel Gürültü Eylem Planı.....	98
4.3.3.4. Kent Meydanı (Öğretmenevi Otopark ve Çevre Düzenleme) Projesi	98
4.3.3.5. 15 Temmuz Demokrasi Meydanı Düzenlemesi ve Kapalı Otopark.....	99
4.3.3.6. Şehit Fethi Sekin Külliyesi Projesi	100
4.3.3.7. Şehirlerarası Otopark Yapımı	100
4.3.3.8. Engelsiz Yaşam Merkezi Projesi	101
4.3.3.9. Mezarlık Bilgi Sistemi	102
4.3.3.10. Arşiv Bilgi Sistemi Projesi.....	102
4.3.3.11. Ulaşım Koordinasyon Merkezi (Ebukom) Projesi.....	103
4.3.3.12. Müzeler Şehri Elazığ Projesi.....	103
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	105
KAYNAKÇA.....	111
ÖZGEÇMİŞ.....	120

KISALTMALAR

DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
AET	: Avrupa Ekonomi Topluluğu
AR-GE	: Araştırma-Geliştirme
BM	: Birleşmiş Milletler
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
GSMH	: Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GB	: Gümrük Birliği
BBYKP	: Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
İBYKP	: İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
ÜBYKP	: Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı
DBYKP	: Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı
BBYKP	: Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
ABYKP	: Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı
YBYKP	: Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
SBYKP	: Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
DKP	: Dokuzuncu Kalkınma Planı
OKP	: Onuncu Kalkınma Planı
OBKP	: On Birinci Kalkınma Planı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsleri
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4. 1: Elazığ İl Haritası	56
Şekil 4. 2: Elazığ Belediyesi İdari Yapısı	60
Şekil 4. 3: Elazığ Belediyesi Personel Sayısı İstatistiği	62
Şekil 4. 4: Elazığ Belediyesi Personel Eğitim Durumu İstatistiği	63
Şekil 4. 5: Elazığ Belediyesi Personel Yaş İstatistiği	64
Şekil 4. 6: Elazığ Belediyesi Merkez Binasına Bağlı Müdürlükler	64
Şekil 4. 7: Elazığ Belediyesi 2019 Yılı Ve Öncesi Toplam Borçları	66
Şekil 4. 8: Elazığ Belediyesi 2019 Mali Yılı Gider Bütçe Uygulaması	67
Şekil 4. 9: Elazığ Belediyesi 2019 Mali Yılı Gelir Bütçe Uygulaması	68
Şekil 4. 10: E-Belediyecilik, Kiosk Uygulamaları	76
Şekil 4. 11: Cip Barajı Mesire Alanı	77
Şekil 4. 12: Sağır Müftü Konağı	78
Şekil 4. 13: Katı Atık Bertaraf Tesisleri	80
Şekil 4. 14: Elbüs	83
Şekil 4. 15: Mahalle Parkları, Oyun Gurupları	84
Şekil 4. 16: 15 Temmuz Şehitleri Kapalı Spor Salonu	85
Şekil 4. 17: Galericiiler Sitesi	85
Şekil 4. 18: Cahit Dolakay Caddesi Altgeçit	86
Şekil 4. 19: Şehit Polis Fethi Sekin Mesire Alanı	87
Şekil 4. 20: Hamza Bey Barajı	88
Şekil 4. 21: Kapalı Çarşı	88
Şekil 4. 22: Çocuk Oyun Alanı	89
Şekil 4. 23: Dabakhane Mescidi	90
Şekil 4. 24: Asfalt İşleri Yapımı	91
Şekil 4. 25: Fuar Alanı	92
Şekil 4. 26: Güneş Enerjisi Santralleri	93
Şekil 4. 27: Kent Köy	94
Şekil 4. 28: Harput Cam Seyir Terası	95
Şekil 4. 29: Şorşor Deresi Kanal Çalışması	96
Şekil 4. 30: Her Mahalleye Bir Kütüphane	97

Şekil 4. 31: Kapalı Semt Pazarı	98
Şekil 4. 32: Kent Meydanı	99
Şekil 4. 33: 15 Temmuz Demokrasi Meydanı	100
Şekil 4. 34: Şehirlerarası Otogar	101
Şekil 4. 35: Engelsiz Yaşam Merkezi	102
Şekil 4. 36: Engelsiz Yaşam Merkezi	103
Şekil 4. 37: Müzeler Şehri	104

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablo 2. 1: Seçmen Sayısına Göre Belediye Meclisi Üye Sayıları</u>	36
<u>Tablo 4. 1: Elazığ İl Nüfusu</u>	57
<u>Tablo 4. 2: Elazığ Belediyesi Örgüt Yapısı</u>	61
<u>Tablo 4. 3: Elazığ Belediyesi Personel Sayısı</u>	61
<u>Tablo 4. 4: Elazığ Belediyesi Personelinin Eğitim Durumu</u>	62
<u>Tablo 4. 5: Elazığ Belediyesi Personelin Yaş Aralığı</u>	63
<u>Tablo 4. 6: Elazığ Belediyesi 2019 Mali Yılı Gelir Bütçesi</u>	65
<u>Tablo 4. 7: Elazığ Belediyesi 2019 Mali Yılı Finansmanı</u>	66
<u>Tablo 4. 8: Elazığ Belediyesi 2020 Mali Yılı Tahmini Gelirleri</u>	68
<u>Tablo 4. 9: Elazığ Belediyesi 2020 Mali Yılı Tahmini Giderleri</u>	70

ÖNSÖZ

Kalkınma, planlama, yerel yönetim ve belediye kavramlarının neler olduğu, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca merak ettiğim konular arasında olmuştur. Bu merakı gidermek ve belediyelerin yerel bölgelerde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı gerçekleştirmek amacı ile planladıkları hedeflerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin tespitleri ortaya koymak amacı ile oluşturduğum bu çalışmanın akademik literatüre katkı sağlayacağını ümit ediyorum.

Bu araştırmaya beni teşvik eden ve araştırmanın ilk gününden son gününe kadar yanımda olan katkılarını ve yol göstericiliği ile her zaman şükran ve saygı duyacağım danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZHAN'a minnettarlığımı kelimelerle anlatılmayacak kadar fazladır. Çalışma süresince benimle görüşmeyi kabul eden, bilgi, kaynak ve görüşleri ile bana yardımcı olmaya çalışan Elazığ Belediyesi Ar-Ge Proje Koordinasyon Birimi Amiri Doğan ARI'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak her konuda maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, verdikleri destek ile bu günlere gelmemde büyük emekleri olan Anneme ve Babama binlerce kez teşekkür ediyor sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Seda KARATAŞ

GİRİŞ

Çeşitli görüşlere sahip akademisyenler tarafından kalkınma kavramı hakkında birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlamalar doğrultusunda kalkınmayı; bir ulusta, kişi başına düşen milli gelirin artırılması ile sanayi kesiminde milli gelir ve ihracat payının artırılmasının yanında iktisadi ve sosyo-kültürel yapının da iyileştirilmesi, yenileştirilmesi olarak açıklamak mümkündür. Kalkınma ulus bazında düşünüldüğü zaman Ulus Devletinin esas işleyiş mekanizması olan yerel yönetimler bu süreçten doğrudan etkilenmektedir. Bu etki doğrultusunda yerel yönetimler, ulusun genelinde yaşanan kalkınmaya ve küreselleşmenin etkisi ile oluşan Yeni Dünya'ya uyum sağlamak amacı ile kendilerine özgü iktisadi, sosyal ve siyasal yapılarında gelişim ve değişiklik göstererek yerel bölgenin kalkınmasını sağlamaktadırlar.

Kalkınma planları ile belediye politikaları arasındaki ilişkiye bakıldığında zaman şunlar söylenebilir; kalkınma planlarındaki temel amaç ülkenin sosyal, iktisadi ve siyasal olarak gelişmesini ve bu gelişimin sürekliliğini sağlamaktır. Belediye politikalarındaki temel amaçta belediye yönetiminde olan yerel bölgenin sosyal, iktisadi ve siyasi gelişimini ve bu gelişimin sürekliliğini sağlamaktır. Bu bağlamda kalkınma planları ile belediye politikaları aynı amaçla hareket etmekte ve bu amaç doğrultusunda faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Bu çalışmada ilk olarak kalkınma, planlama ve yerel yönetim kavramları üzerinde durulmuş ve sonrasında 1930'da temelleri atılan ancak 1960'tan sonra uygulamaya geçilen kalkınma planları ile temelleri 1854 ve sonrasında dayanan bir yerel yönetim kurumu olan Belediye idaresi konu olarak işlenmiştir. Daha sonra Elazığ Belediyesi örnek alınarak onuncu ve on birinci kalkınma planları dönemlerinde (2014-2023) Elazığ belediyesinin hedeflediği, tamamladığı ve henüz devam eden projeleri incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.1. KALKINMA KAVRAMI

Dünyada iktisadi kalkınma ve iktisadi büyüme kavramları 20. yy da önemli bir hale gelmiştir. Ülkeler gelişimlerini tamamlamak için kalkınmayı ve büyümeyi bir tutku haline getirmiş ve kalkınmayı gerçekleştirmek için çeşitli arayışlar içerisine girmişlerdir (Altıntaş, 1978:12). Türkiye’de kalkınma kavramının iktisadi anlamda kullanımı ikinci dünya savaşı öncesine dayanmaktadır. İkinci dünya savaşı sonrasında kalkınma kavramı üzerinde oldukça durulmuş ve iktisadi kalkınmanın sağlanabilmesi için iktisadi planlamanın yapılması gerekli görülmüştür (Küçükkalay, 1998:65).

İktisatçıların birbirine uyan genel bir kalkınma tanımı yapmaları oldukça zordur. Bu zorluğun en büyük nedeni olarak kalkınma kavramının sadece iktisadi değişimleri ile ele alınmadığını aynı zamanda 21. Yüzyılda küreselleşen dünyanın etkisiyle oluşan Yeni Dünya’da sosyal, siyasal ve kültürel değişimleri de ele aldığını söylemek mümkündür. (Herrich ve Kindelberg, 1987:193). Bu nedenle Kalkınma; iktisadi, sosyal, siyasal ve kültürel değişkenlere göre farklılıklar göstererek açıklanmaktadır. İktisadi değişkenlere göre kalkınma nitelikli işgücündeki artış, milli gelirdeki artış, işsizlik oranındaki azalış olarak açıklanabilir. Sosyal, siyasal ve kültürel değişkenlere göre kalkınma toplumun demografik yapısına, kentleşme oranına, doğum ve ölüm oranlarına, bilgi ve teknoloji birikimine, siyasal katılımın iktisadi gelişmeye paralel olmasına bakılarak açıklanabilir (Laurousse, 1990:810). Dolayısıyla genel bir kalkınma tanımı yapacak olursak kalkınmayı, toplumda kişi başına düşen milli gelirin arttırılması ile sanayi kesiminde milli gelir ve ihracat payının arttırılmasının yanında iktisadi ve sosyo-kültürel yapının da iyileştirilmesi, yenileştirilmesi olarak tanımlamak mümkündür (Han, 1999:2).

1.1.1.1. Kalkınma ve Büyüme ilişkisi

Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin planlı kalkınma dönemine geçmeleri ile beraber büyüme kavramı gündeme gelmiştir. Ülkemizde 1963 yılı sonrasında kalkınma ve büyüme kavramları arasındaki ilişki ele alınarak; kalkınmanın gelişmekte olan ülkelerin sorunu olduğu büyümenin ise gelişmiş ülkelerin sorunu olduğu belirtilmiştir.

Kalkınma, sadece iktisadi olmayan sosyal ve insancıl boyutlarıyla da iktisadi, sosyo-kültürel ve siyasi unsurların tümünün bir araya gelerek oluşturduğu toplumu belirleyen bir süreç olarak adlandırılmıştır (Hamitoğulları, 1987:14). Bir ülkede kalkınma ile beraber kişilerin yaşam standartlarının iyileştirilmesi için ilk olarak ülkedeki iktisadi, siyasi, sosyal ve kültürel sorunların çözülmesi öngörmektedir (Güven, 1995:5). İktisadi ve sosyal yapılardaki derin değişimlerle beraber ulusal gelirin sürekli olarak artışı sağlanarak ülke gelişime açık hale getirilir ve meydana gelen değişim ve gelişim beraberinde büyüme olgusunu gündeme getirir. Gelişmekte olan ve gelişmiş olan ülkeleri göz önüne aldığımızda büyüme, bir ülkede var olan üretim teknolojisinin geliştirilmesi ile üretimin artırılmasını ve ülkedeki mevcut kaynakların kalite düzeylerinin artırılmasını öngörür (Üstünel, 1988:58). Büyüme ile ülkelerin yapısal özellikleri ve bu yapıya bağlı olarak ortaya çıkan gayri safi milli hâsılanın, kişi başına düşen milli gelirin, sanayileşme oranının ve ülke genelinde ihracatın devamlı olarak artış göstermesi belirtilmiştir (Çataloğlu, 1971:42).

Kalkınmanın gerçekleştiği ülkelerde büyümenin temel hedefleri şu şekilde sıralanabilir (Özgüven, 1989:163);

- Çağa uygun üretim ve teknoloji araçları geliştirmek,
- Çağa uygun üretim yöntemleri bulmak ve bu yöntemleri uygulamak,
- Mevcut iktisadi yapıyı güçlendirmek amacı ile iç ve dış piyasada yeni ürünleri kullanmak ve üretmek.

Büyüme ile ilerlemenin yaşandığı ülkelerde kalkınmanın da devamlılığını sağlamak için uyumlu ve dengeli metotlar oluşturulup uygulanmalıdır. Kalkınma ve büyüme arasındaki orantılı ilişki ile ülkeler, iktisadi bakımdan belirli bir seviyeye ulaştıktan sonra kişilerin refah seviyesini yükseltmek ve dünya kamuoyu karşısında politik güçlerini arttırmak amacı ile büyüme politikaları hazırlayıp uygulamaya geçirmelidir (Özgüven, 1989:163).

1.1.1.2. Kalkınmayı Belirleyen Unsurlar

Gelişmemiş ve az gelişmiş ülkeler, yoksulluğu azaltmak, sanayilerini iyileştirmek ve geliştirmek, kişi başına düşen milli geliri arttırmak, ithalat ve ihracatı arttırmak, küresel istikrarlı kalkınmayı sağlamak gibi temel hedefleri doğrultusunda içinde buldukları durumdan kurtulup daha ileri bir seviyeye ulaşabilirler. Bu ülkelerde hedeflenen seviyeye ulaşmak ve kalkınmanın var olması için nüfus artışı, üretim hacmindeki artış, imalat sanayinin gelişmesi, sermaye birikimi ve teknoloji düzeyi gibi unsurların gerçekleşmesi gereklidir. İktisadi kalkınmayı belirleyen unsurlardan bazıları şöyle açıklanabilir;

- *Nüfus artışı*, insan üretimindeki en önemli unsurlardan biridir. Gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerde nüfus artış göstermesine rağmen iktisadi ve sosyo-kültürel yapılarıdaki bozukluklardan dolayı bu artıştan yararlanılamaz. Gelişmekte olan ülkelerde ise nüfus artışı çalışan insan sayısının artması ile insanların niteliklerinin iyileşmesi açısından önemli bir unsur haline gelmiştir. Nüfus artış hızı ile beraber ülkelerde alt yapı hizmetlerinin ve eğitim öğretim faaliyetlerinin arttırılması ve çağa uygun biçimde geliştirilmesi kalkınmayı beraberinde getirmiştir. Ülkelerde refah seviyesinin artışı ile çalışan iş gücünün büyümesi arasında doğrudan bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür (Unay, 1983:263; Köklü, 1973:123).
- Kalkınmanın unsurlarından bir diğeri de *üretim hacmindeki artıştır*. Üretim hacmindeki artış sürekliliği devam eden bir artış olmalıdır ve sadece belirli bir dönemi kapsamamalıdır. Üretim hacmindeki artışta gelirin para cinsinden değil de mal ve hizmet cinsinden artışının önemli olması üretim hacmindeki artışın reel olmasını gerektirmektedir. Üretim hacminde artışın olması için üretim sürecinde planlı ve uyumlu metotlar uygulanarak ortaya çıkabilecek uyumsuzluklar engellenmeli ve kalkınmanın dengeli olması sağlanmalıdır (Cengiz, 1987:8,9).
- Kalkınma için gerekli olan diğer bir unsurda *imalat sanayinin gelişmesidir*. Sabit fiyatlarla milli gelirin ve kişi başına gelirin artış hızında dikkat çekecek bir yükselmenin olması gerekmektedir. Milli gelirden ve kişi başına gelirden yaşanan bu yükselişin belirli bir dönemle sınırlandırılmaması ileriki dönemlerde de devam eden bir yükseliş olması gerekmektedir (Kuznets, 1976:75).

1.1.1.3. Kalkınmayı Engelleyen Unsurlar

Bir ülkede Nüfus artışı ile üretim hacmindeki artış orantılı ise kalkınma sağlanır fakat yaşanan hızlı nüfus artışı ile üretim hacmi arasında ters yönde bir etkileşim var ise kalkınmanın sağlanması beklenemez. Gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerde nüfus artışı tarımdaki verimin azalmasına sebep olarak kişi başına düşen milli gelirin azalmasına neden olmaktadır. Üretim hacmi ne kadar artarsa artsın ilave nüfusa sermaye bulma ihtiyacı belli bir dönemden sonra kaynakların mevcut nüfusun verimliliğinin artırılması için kullanılmasını da önleyecektir bu da kalkınmanın sınırlı düzeyde kalmasına sebep olacaktır (Habakkuk, 1966:48).

Ülke kalkınması önünde engel oluşturan bir diğer unsur piyasa mekanizmasının işleyişindeki aksaklıklardır. Bir ülke piyasasında tam rekabet koşullarına uygun arz ve talep dengesinin olmaması o ülke piyasasında optimal kaynak dağılımını sağlanamadığını göstermektedir. Üretim faktör fiyatları, arz talep dengesine göre değil de devlet müdahaleleri ile belirlenirse fiyat mekanizması oluşumunda aksaklıklar ortaya çıkmaktadır. Sermaye, işgücü, girişimcilik gibi faktörlerin yetersizliği iktisadi faaliyetlerde tekeli yapıyı ortaya çıkarmaktadır. Fiyat mekanizması işleyişindeki yapısal sorunlar, girişimcilere yanlış üretim kararları vermektedir. Piyasa mekanizmasının işleyişini bozacak bu gibi nedenlerden dolayı ülke kalkınması çok sınırlı düzeyde kalacaktır. İktisatçılar az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmalarına odaklanan bazı çalışmalar yapmışlar ve bu çalışmalar sonucunda; işsizlik, gelir dağılımı bozuklukları, dış ticaret dengesizlikleri gibi ekonomi piyasasında var olan sorunları kalkınmanın önündeki engeller olarak belirlemişlerdir (Duran, 1997:89).

1.1.1.4. Sürdürülebilir Kalkınma

1980 tarihinde Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından hazırlanan “Ortak Geleceğimiz” adlı raporda, günümüzdeki ihtiyaçları karşılamak amacı ile hazırlanan sosyal, ekonomik ve kültürel plan ve projelerin, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını gözeterek hazırlanmasının gerekliliği belirtilerek kalkınmanın sürdürülebilir bir şekilde olması üzerinde durulmuştur (WCED, 1987:48). Merkezi ve yerel yönetim idareleri sınırları içerisinde olan bölgelerde ekonomik, toplumsal ve kültürel faydaların sağlanması ve günümüzde sağlanan bu faydaların gelecekte oluşacak

faydalara zarar vermeyeceği bir şekilde kullanılmasını sağlayan ekonomik dönüşümü sürdürülebilir kalkınma olarak ifade edilir (Goodland, 1987:2).

Yerel alanlarda kalkınmanın yaşanmasıyla beraber yaşam koşullarının iyileştirilmesi, sosyal-ekonomik-kültürel gelişim, insanların refah seviyelerindeki artış ve fiziki çevre kalitesinin artması hedeflenmiştir. İstenilen bu hedeflere ulaşılması sürdürülebilir kalkınma kavramını beraberinde getirmiştir (Yıldırak, 1991:347). Sürdürülebilir kalkınma, insanların sürdürülebilir refah seviyesi yüksek olan bir yaşama sahip olması ve bu yaşamı gelecek nesillere ulaştırmak için doğal çevre, fiziki sermaye, işgücü, finans, yatırım, altyapı gibi gerekli kaynak ve sermayelerin olması gerektiğini ifade eder (Han, 1999:339-365).

Sürdürülebilir kalkınmanın üç bileşenden oluştuğu söylemek mümkündür. Bu üç bileşenin; ekolojik(çevresel, biyolojik), iktisadi(finans, sermaye) ve sosyal(kültürel, demografik) unsurlar olarak açıklandığı görülmüştür. Bu bileşenlere göre bir alanda kalkınmanın sağlanabilmesi için ekolojik, iktisadi ve sosyal sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması da mecburidir. Söz konusu bileşenlerin kalkınma sürecinde birbirleri ile uyum içerisinde olmaları, birbirlerini destekleyecek düzeyde olmaları ve birbirlerine güç vermeleri sağlanmalıdır (Kanatlı, 2008:297).

1.1.2. PLANLAMA KAVRAMI

20. yüzyılın yapıtı olan planlama kavramının özünde kişinin aklını kullanarak geleceğini değiştirebileceği ve yönetebileceği inancı yatar. Planlama kavramı sadece gelecek olgusunu içermekle kalmaz geçmişte ve bugünde elde olan bilgileri sentezleyerek geleceğe müdahalede bulunma, yarına yön verme eylemini içerir (Sezen, 1999:7-10).Planlama belli bir amacı gerçekleştirmek için hazırlanan metot ve tekniklerin bütünü olarak tasarlanmış ve bu tasarıların ileriki dönemlerde de uyumlu bir biçimde uygulanacak şekilde hazırlanması öngörülmüştür.

Gelişmemiş ve az gelişmiş ülkelerin temel hedefi olan kalkınmanın gerçekleşmesi için iktisadi ve sosyal dengesizliklere sebep olan “negatif dinamiklerin” ortadan kaldırılması gerekmektedir (Aytürk, 1967:25). Bu ülkelerin gelişmiş ülke statüsüne yükselmeleri için hızlı bir şekilde kalkınmalarının zorunlu olduğu ve bu kalkınmanın kendiliğinden meydana gelemeyeceği belirtilerek sistemli ve planlı bir müdahalenin

gerekliliği ortaya konulmuştur. Bu müdahaleyi yapacak olan ise siyasi otoriteyi elinde bulunduran devlettir. Devlet kalkınma hedefini gerçekleştirmek için sistemli ve düzenli bir plan hazırlayarak ne yapılacağına önceden karar vermelidir (Türk, 1972:8).

Bazı iktisatçıların planlama tanımları şu şekildedir;

Jan Tinbergen, Planlamayı belirlenmiş bir politikanın yürütülmesi için gerek duyulan araçların gelişimi olarak tanımlamış ve iktisat politikasının planlamaya ihtiyacı olduğunu belirtmiştir (Küçükkalay, 1998:9-11).

YehezkelDror, planlamayı belirlenen hedeflere ulaşabilmek için optimal kaynakları kullanarak bir karar setinin tasarlanması olarak açıklamıştır (İzmirlioğlu, 2000:3).

G. Sirkin, planlamayı yerinden yönetimlerde karar alıcının hesap etmediği sosyal fayda ve maliyetlerin hesaba katılması olarak açıklamıştır (Küçükkalay, 1998:13).

DPT, planlamayı modern iktisatçıların kalkınma için ortaya koyduğu bir yöntem olarak açıklamıştır (DPT, 1973b:9).

Svenilson'a göre planlama zaman boyutundan etkilenerek ileriki dönemlerdeki faaliyetlerin eşgüdüm içerisinde olmasıdır (Küçükkalay, 1998:13).

Bu tanımlardan yola çıkarak geniş bir planlama tanımı yapılabilir. Genel bir iktisadi planlama tanımı yapacak olursak planlama; belirli bir dönemde belirlenen iktisadi ve sosyo-kültürel amaçlara ulaşabilmek için yetkili kurumlar tarafından belirlenen araç ve kaynakları kullanarak belli bir bölgede yürütülen faaliyetlerin tamamı olarak açıklanabilir.

1.1.2.1. Planlamanın Amaçları

Kalkınmak isteyen ülkelerin hedeflerini belirlemeleri ve belirledikleri hedeflere ulaşmalarını sağlayacak araçları önceden belirlemeleri gerekmektedir. Ülke içerisinde hedeflere ulaşma doğrultusunda yapılan çalışmaların etkili olabilmesi için sistemli ve planlı bir şekilde yürütülmesi oldukça önemlidir. Çünkü hedeflere ulaşabilmek için tasarlanan planlar genel olarak kalkınma amaçlarını kapsayıcı niteliktedir. Yani

planlama amaçları ile kalkına amaçları paralellik göstermektedir. Bu amaçlar iktisadi, sosyal adalet, teknolojik ve askeri-politik yapılara göre açıklanacak olursa;

- Planlamanın *İktisadi amaçları*; kalkınmanın göstergelerinden biri olan milli gelirin arttırılması planlamanın da temel amacıdır. Az gelişmiş ülkeler milli gelirlerinin arttırarak yatırımlarını arttıracak ve yeni atılımlar yapabileceklerdir. Böylelikle ülkeler gelir artışı ve hayat düzeyini yükseltecek, tarım sektöründen sanayi sektörüne yönelecek, istihdam imkânlarını arttıracak gelir dağılımını iyileştirebilecektir (Küçük, 1984:275).
- Planlamanın bir diğer iktisadi amacı kaynakları optimal bir şekilde kullanarak iş gücünde istihdamı sağlamak, üretim kapasitesini arttırmak ve refah seviyesini yükselterek iktisadi ve sosyo-ekonomik büyümeyi sağlamaktır (Öney, 1982:26).
- Planlamanın sosyal adaleti sağlama amacı ise; ülke gelirinin artması ile beraber toplumda oluşan toplumsal dengesizliklerin ve eşitsizliklerin önlenmesini sağlamaktır (Küçük, 1984:275-276).
- Planlamanın *askeri ve politik amaçları*; Askeri ve iktisadi açıdan bir savaşın kazanılması için milli savunma ya da silahlanmaya gidilmesi ile farklı iktisadi ve sosyal sistemler arasındaki rekabetlerden galip çıkmasıdır (Günsoy, 1997:136).
- Planlamanın *teknolojik amacı* ise; modern teknolojik yapıyı oluşturarak iktisadi ve toplumsal fayda ile teknolojik gelişmeler arasındaki uyumu sağlamaktır.

1.1.2.2. Planlamanın Çeşitleri

1. Kapsamları Açısından Planlar;

- Kısmi Planlar
- Genel Planlar
- Uzun Dönem Planları

2. Kapsadıkları Sürelere Göre Planlar;

- Kısa Dönem Planları
- Orta Dönem Planları

3. Nitelik ve Uygulama Biçimlerine Göre Planlar;

- Emredici Merkezi Fiziksel Planlama

4. Uygulama Sahalarına Göre Planlar;

- Ulusal Planlar

- Emredici ve Özendirici Planlama
 - Yol Gösterici Planlama
 - Tahmin Edici Planlama
 - Formal Planlama
- Bölgesel Planlar

Planlamayı temel hatlarıyla incelediğimizde planlamanın kapsamı, kapsadıkları süreler, uygulama sahaları ve nitelik biçimlerine göre dört çeşide ayrıldığı yukarıdaki şekilde de belirtilmiştir. Kapsamları açısından planlama kendi içerisinde kısmi planlama ve genel planlama olarak iki gruba ayrılmaktadır. Kısmi planlar planlama tekniğini yeni kullanmaya başlayan ülkelerde görülür. Ülkeler bu planlama tekniğiyle özel kesim faaliyetlerini genel hatları ile ele almaktadır. Kısmi planlama kapsamında hazırlanan proje ve programlar arasında tutarlılık olması kalkınmanın daha hızlı olmasını sağlamaktadır (Öney, 1987:40).

Kapsadıkları süreler bakımından planlama; kısa süreli planlama, orta süreli planlama ve uzun süreli planlama olarak üç gruba ayrılmaktadır. Kısa süreli planlama, acil sorunları çözmek amacı ile bir yıllığına hazırlanan planlardır. Türkiye’de uygulanan beş yıllık kalkınma planlarının yıllık programları kısa süreli planlamaya örnektir (Altıntaş, 1978:57). Genellikle 3-10 yılı kapsayan orta süreli planlama ile hedeflenen içinde bulunulan dönem ile daha sonraki dönemlerde ne gibi şeylerin yapılabileceği, büyük altyapı projelerinin gerçekleştirilmesi ve büyük bir iktisadi ilerlemenin yaşanmasıdır (Köklü, 1976:164). Uzun süreli planlama ise iktisadi ve sosyal yapının gelişme yönlerini belirleyerek bu yönde tasarlanacak planların amaçlarına ulaşmasında kaynaklar ve araçlar arasındaki dengeyi sağlayan ve genel makro hedefleri içeren 10-20 yıllık planlarıdır (BBYKP, 1963-1967:33).

Nitelik biçimlerine göre planlama; emredici merkezi fiziksel planlama, emredici ve özendirici planlama, yol gösterici planlama, tahmin edici planlama ve formel planlama olarak beş gruba ayrılmaktadır. Bu planlama tipinde karşımıza en çok çıkan emredici merkezi fiziksel planlama ve yol gösterici planlamadır. Emredici merkezi fiziksel planlama da devlet, tasarladığı plan ile belirlediği amaçlarına ulaşmayı şart koşar ve yapılacak olanlar tasarlanan planın emirleri doğrultusunda yerine getirilir (Altıntaş, 1978:60). Yol gösterici planlamada ise devlet, belirlediği amaçlarını yerine getirmek için özel sektör açısından yol gösterici kamu sektörü açısından emredici bir

görev üstlenmiştir. Yol gösterici planlama tipinin daha çok piyasa sisteminin geçerli olduğu kapitalist ülkelerde uygulandığını söylemek mümkündür (BM, Uzmanlar Kurulu Raporu, 39).

Uygulama sahalarna göre planlama; bölgesel planlama ve ulusal planlama olmak üzere iki gruba ayrılır. Bölgesel planlama belli bir bölgenin kalkınması ve gelişimin hızlanması için o bölgede var olan sorunlara çözüm üretmeyi amaçlar (Köklü, 1976:164). Ulusal planlama sadece belirli bir bölgeyi değil tüm ülkeyi bir bütün halinde ele alarak kamu kesimi ve özel kesim ayrımı yapmaksızın iktisadi büyümeyi ve gelişmeyi hedefler (Talas, 1980:239).

1.1.3. YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetimler, ulusal sınırlar içerisinde farklı kırsal ya da kentsel alanlarda yaşayan bireylerin mahalli nitelikte yerel ve ortak gereksinimlerini karşılayan, belirli bir hukuk düzeni içerisinde kurulan, yürütme ve karar organları seçim ile iş başına getirilen, kanunlarla belirlenmiş görev ve yetkilere, bütçeye ve özel gelirlere sahip olan merkezi yönetimden bağımsız, yetki genişliği ve tüzel kişiliği bulunan yönetsel birimlerdir (Akdemir, 2006:5). Yerel yönetimler ile belirli bölgelerde topluluklar halinde yaşam süren bireylerin temel haklarını kullanmalarına imkân verilmesi, etkinlikleri ve yönetime katılımlarının sağlanması ile demokrasinin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Yerel yönetimlerin başarısından söz edebilmek için o bölgedeki özgürlük, demokrasi, katılım, verimlilik ölçütlerinin yüksek seviyelerde olması gerekmektedir (Tekeli, 1983:3). Ülke sınırları içerisinde merkezi yönetimden uzak olan bölgelerde merkezi yönetimi temsil eden yerel yönetimlere belirli görev ve yetkileri yerine getirmek için yetki genişliği tanınmıştır (Keleş, 2009:21).

1.1.3.1. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Temelini Oluşturan Adımlar

Türkiye’de batılı anlamda bir yerel yönetim anlayışı geçmişi bulunmamaktadır. Lakin batılı ülkelerin yönetiminde yerel yönetim tarafından yürütülen bazı hizmetler Osmanlı Devletinde vakıflar tarafından yürütülmekte idi. Çünkü Osmanlı Devleti merkeziyetçi yönetim anlayışına sahipti (Keleş, 2009:25).

Osmanlı devletinin yönetimine hâkim olan merkezi yönetim sistemi dış baskılardan dolayı devletin mali sisteminin çöküş sürecine girmesi sonucunda yerini

yerel yönetimlere bırakmıştır. O dönemlerde devlet verginin tespit edilmesinde ve toplanmasında ciddi sorunlar yaşamakta idi. Bu sorunları çözmek iltizam sisteminin göreviydi, iltizam sistemi sorunları çözmek yerine yeni sorunlar çıkarmıştı. Devlet, bu sorunları çözüme kavuşturmak ve ulusun durumuna göre vergi sistemi oluşturarak vergi tahsilâtı yapmak amacı ile “Bab-ı Ali Taşraya Muhassıllık” adında bir meclis oluşturdu (Eryılmaz, 1994:192). Osmanlı Devletinde taşralarda yönetsel, yargısal ve kentsel hizmetlerin tümünden kadılar sorumlu idi. Taşra yönetiminin temelini oluşturan kadılık kurumu hem idari yargının başı hem belediye başkanı hem de merkezi yönetimin temsilcisi idi (Çelik ve Aykanat, 2007:109). Osmanlı Devletinde toplumsal katmanlarda ve taşraların fiziksel yapılarında yaşanan bu önemli dönüşümler belediyecilik sürecini hızlandırmıştır (Tekeli, 1983:3-22). Ülkemizde ilk belediyecilik, Paris örneğinden etkilenecek Galata-Beyoğlu bölgesinde “Altıncı Daire-i Belediye örgütü” adı altında oluşturulmuştur. Bu belediye örgütü 1867 yılında “Dersaat İdare-i Belediye Nizamnamesi” ile tüm İstanbul’u içine alacak şekilde genişletilmiştir (Ökmen ve Yılmaz, 2009:97).

Türkiye’de il özel idaresi, ilk kez 1864 yılında Tuna Vilayeti için hazırlanan “Vilayet Nizamnamesi” ile gündeme gelmiş ve Fransız il sistemi örnek alınarak oluşturulmaya çalışılmıştır. 1864’ten günümüze kadar uzanan süreçte il özel idareleri, yerel yönetimlerin bir idari yapısı olarak varlığını sürdürmektedir (Ateş ve Es, 2008:206). Osmanlı Devletinde 1864 yılında Vilayet nizamnamesi ile il özel idareleri oluşturulmuş ve uygulamaya geçilmiş, 1870 yılında çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi ile eski nizamname yürürlükten kaldırmış ve yeni düzenlemeler getirmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra 1929 yılında hazırlanan 1426 sayılı kanun ile 1949 yılında çıkarılan 5442 il idaresi kanununda il özel idaresi kapsamında kısmi değişiklikler yapılmıştır (Ulusoy ve Akdemir, 2001:123). Geçen süre içerisinde her ne kadar değişiklikler yapılsa da il özel idaresi ile ilgili kanunun temeli hep korunmuştur. İl özel idareleri, en son 4 Mart 2005 tarihli 5302 sayılı kanun ile düzenlenmiş ve bu haliyle devamlılığını sürdürmektedir (Tortop, 1998:128).

Türkiye’de Köyler toplumların bir arada yaşama isteği sonucu ortaya çıkan birimlerdir. Osmanlı Devletinde 1858 yılında çıkarılan bir talimat ile ilk kez köy yapısından bahsedilmiş lakin köyün teşkilatlanması konusunda herhangi bir bilgi

verilmemiştir (Nadaroğlu, 2001:241). 1864 yılında çıkarılan Vilayet Nizamnamesinde köylerin idari yapılanmasına yer verilmiş ve köylerin kuruluş sistemleri, yönetim organları, varlıkları hukuki ve yasal bir nitelik kazanmıştır (Toprak, 2006:312). Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 yılında 442 sayılı köy kanunu oluşturulmuş ve bu kanun ile köylere tüzel kişilik hakkı sağlanmıştır (Sencer, 1985:40). 1924 sonrasında günümüze kadar geçen süreç içerisinde köy kanununda ufak çaplı değişiklikler yapılmış olsa da bu kanunun temel yapısında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

1.1.3.2.Yerel Yönetimlerin Varoluş Nedenleri

Yerel yönetimleri gerekli kılan nedenleri; iktisadi nedenler, siyasi nedenler ve sosyal nedenler olarak üç ayrı grup halinde incelenecektir.

1.1.3.2.1. İktisadi Nedenler

Yerel yönetimleri gerekli kılan nedenlerden biri iktisadi nedenlerdir. Kıt kaynakların yarar sağlayacak biçimde kullanılmasını iktisat kapsamında değerlendirdiğimizde, yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerde kaynakların etkin biçimde kullanılması önem teşkil etmektedir. Ülkemizde merkezi bütçeden ayrılan paylar ile yerel yönetimlerin öz kaynakları düşünüldüğünde yerel yönetimlerde var olan bütün iktisadi kaynakların yerel halkın bütün gereksinimlerini karşılayacak düzeyde olmadığını söylemek mümkündür. Bu nedenle yerel yönetimlerin sınırlı bütçelerini daha çok halkın faydasına olacak şekilde kullanmaları gerekmektedir (Koçak, 2013:12).

Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin yerine getirilmesindeki etkinlikleri sebebi ile sahip oldukları teşebbüs gücünü kullanarak yerel kalkınmaya fayda sağlayabilirler. Bu nebze de yerel yönetimler, yerel alanlarda yapacakları yatırımlar ile yerel halka yeni istihdam kapıları sağlayarak, ulusal ve uluslar arası müteşebbislere farklı imkânlar tanıyarak bu müteşebbisleri kendi bölgelerine çekip halk için yeni istihdam imkânları sağlayarak bölgenin kalkınmasında önemli bir rol üstlenebilirler (Ulusoy ve Akdemir, 2006:24).

1.1.3.2.2. Siyasi Nedenler

Demokratik bilincin geliştiği gelişmiş ülkeleri incelediğimizde güçlü bir yerel yönetim yapısına sahip olduklarını söyleyebiliriz. Gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerde ise yerel yönetim yapılarının zayıf olduğunu ve bununla beraber merkezi

yönetimin güçlendirilmesi için program ve projelerin hazırlandığını söylemek mümkündür (Tortop, 2006:20). Bununla beraber Yerel hizmetlerin merkezden planlanması yerel bölgede yaşayan halkın gereksinimlerinin ve önceliklerinin belirlenememesine, karar verme ve uygulamada gecikme, duyarsızlık gibi idari etkinliği ve verimliliği olumsuz etkileyen sorunlara yol açtığını söylenebilir (DPT, 1994:42). Özgürlükçü demokrasilerin temelinde yerel özgürlüklerin yer alması ve buna bağlı olarak yerel bölgelerde vatandaşların yönetime katılmaları yerelde kendi kendini yönetme hakkını doğurmuştur. Böylelikle merkezi yönetimde yerel halk için belirlenen yetki ve görevlerin uygulamada yeterli düzeyde etkin olmaması yerel yönetimlere olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Yerel yönetimlerde yetkili mercilerin yerel halka yakın olması, yerel nitelikteki sorunları daha kolay bir biçimde tespit edip çözüme, yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerde duyarlı ve sorumlu olmaları sunulan hizmetlerin verimliliğin artırılmasında, demokratik siyasal anlayışları geliştirmesinde etkili olmuştur (Tortop, 1995:299).

1.1.3.2.3. Sosyal Nedenler

Bir ülkede yaşayan halkın günlük yaşamına ilişkin sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarının giderilmesinde yerel yönetimlerin merkezi yönetimlere göre daha işlevsel olduğu gözlenmektedir (Topçu, 2006:9). Günümüzde yerel yönetimleri gerekli kılan sosyal, iktisadi ve siyasi nedenler ile ülkelerin ve toplumların gelişmişlik seviyeleri iç içedir. Bir ülkenin gelişmişlik seviyesi ve kentlilik oranı gibi olgular aynı zamanda o ülkenin yerel yönetimlerinin gelişmesini de sağlamaktadır. Toplumdaki okuryazarlık oranı, demokrasi düşüncesinin benimsenmesi ve demokrasi kapsamında önemli uygulamaların yapılması, nüfus yoğunluğu, iktisadi kalkınmışlık gibi olgular toplumların gelişimi için önem teşkil etmektedir. Bu olgular yerel yönetime olan gereksinimi ve yerel yönetimlerin gelişim sürecini olumlu etkilemektedir (Keleş, 2000:25).

1.1.4. YEREL YÖNETİM İLKELERİ

Sınırlı kaynaklara ve yetkilere sahip olan yerel yönetimler, faaliyetlerini yürütürken bir takım ilkelere dayanarak zorundadırlar. Bu ilkeleri; Merkezi Yönetim İlkesi, Yerellik İlkesi, İdari Vesayet İlkesi ve Yetki Genişliği İlkesi olarak dört grup halinde inceleyeceğiz. Yerel yönetimler, belirledikleri bu ilkelere uydukları takdirde

hizmetteki başarıları, güvenilirlik düzeyleri ve demokratik faaliyetleri artış göstermektedir.

1.1.4.1.Merkezi Yönetim İlkesi

Merkezi yönetimin hüküm sürdüğü ülkelerde bireylere sunulan hizmetler tek bir merkezde toplanır, karar alma yetkisi ve sorumluluğu da bu merkeze aittir. Merkezi yönetimin idare yapısı şu şekildedir; merkezi idare bakanlıklara, bakanlıklar ise başkent teşkilatı ve taşra teşkilatı olmak üzere iki farklı birime ayrılır. Lakin Devlet bir bütündür ve bu bütünlük hiyerarşik düzen ile sağlanmaktadır (Ökmen ve Parlak, 2008:9).

Merkezi yönetim; hukuki, siyasi, yönetsel yetki ve görevler ile kamu gücünün merkezde toplanması, ülke genelindeki tüm yönetsel faaliyetlerin merkez tarafından yerine getirilmesi anlamına gelmektedir (Onar, 1966:589). Bu tanımdan yola çıkarak merkezi yönetimlerin, güçlü bir devlet yönetiminin olması, iktisadi ve sosyal kalkınmanın dengeli bir şekilde olması ve hizmetlerin ülke geneline yayılması gibi olumlu etkilerinden bahsetmek mümkünken, demokrasi ilkesine uygun olmaması, hizmetlerin yörelere göre yürütülmesinin zor olması ve maliyetleri arttırması gibi olumsuz etkilerinden söz etmekte mümkündür (Eryılmaz, 2010:72; Ökten ve Parlak:2008:9).

1.1.4.2.Yerellik İlkesi

Hizmette halka yakınlık anlamına gelen yerellik ilkesi kavramsal olarak “subsidiarite” yani “yerellik, ikincil, yardımcılık” anlamlarına gelmektedir (Keleş, 1995:13-14). Yerellik ilkesi, ilk kez 19 Ekim 1989’da Münih’te Avrupa birliğine üye olan Devletlerin eyalet bölge ve özerk bölge temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirilen “Bölgeler Avrupa’sı” konferansında gündeme getirilmiştir. Bu konferansta yerellik ilkesi, ülke sınırları içerisinde belirli bir bölge veya yörede yaşayan toplulukların her düzeyinin kendilerinin üstesinden gelebileceği faktörleri belirlemesi ve daha üst düzeyde bulunan merkezin bu bölge ya da yöreye sadece yardımda bulunması olarak tanımlanmıştır (Topçu, 2006:30).

Yerellik ilkesinde, merkezi yönetimin dışında kalan ve kamu tüzel kişiliğine sahip olan kuruluşlar, yasalar kapsamında kendi yapısını ve işleyişini belirleme konusunda karar verme hakkına sahiptirler. Yerellik ilkesi kapsamındaki yapılanmalara, mahalli

gereksinimleri yerine getirme görevi verilir ve bu görevi yerine getirme amacı için yerel idarelerin ayrı mali imkânlarının, ayrı bütçelerinin ve karar mekanizmasının olması gereklidir (TOBB, 1996:8).

1.1.4.3.Yetki Genişliği İlkesi

Yetki genişliği, ülke yönetiminde bütün yetkilerin merkezde toplanmasının sonucunda oluşan sorunları gidermek amacı ile merkeze ait olan yetkilerin bir kısmının merkez uzantısında olan daha alt idarelere verilmesini ve ulusal plan ve politikaların yerel koşullara uygun şekilde hazırlanıp uygulanmasını sağlamaktadır (Eryılmaz, 2008:76).

Türkiye’de iller, anayasanın 126. maddesinin 2. fıkrası gereğince yetki genişliği esasına göre yönetilmektedir. Yetki genişliği il yönetiminin başı olan valiye tanınmaktadır. Vali, yetki genişliği kapsamında merkezi yönetimi temsil etmekte, merkezden bağımsız, kendiliğinden karar alabilmekte ve aldığı kararları uygulayabilmektedir. İl yönetiminde vali yetki genişliği ilkesini kullanabilirken ilçe kaymakamları ve bucak müdürlüklerinin yetki genişliği kapsamında karar alma ve uygulama yetkinlikleri yoktur (Günday, 2004:60).

Yetki genişliği coğrafi ve fonksiyonel yetki genişliği olmak üzere iki farklı biçimde uygulanır. Coğrafi yetki genişliği, merkezi yönetimin karar alma ve alınan kararları uygulama yetkisini taşradaki merkezi yönetim idarecilerine bırakması anlamına gelmektedir. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi il yönetimindeki Valiye tanınan yetki, coğrafi yetki genişliği kapsamındadır. Fonksiyonel yetki genişliği ise bir kamu kurumundaki karar alma ve yürütme yetkisinin kurumun kendi içerisinde hiyerarşiye göre belirlenen alt birimlere verilmesi anlamına gelmektedir. Coğrafi ve fonksiyonel yetki genişlikleri kapsamında yöneticiler ve bu yöneticilerin aldıkları kararlar merkezi yönetimin hiyerarşi denetimine tabidir (Eryılmaz, 2008:76).

1.1.4.4.İdari Vesayet İlkesi

Devletin bütünlüğünü sağlamak ve kamu faaliyetlerin ülke genelinde uyumlu bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacı ile devlet tüzel kişiliğinin ve bu tüzel kişiliği temsil eden merkezi idarenin yerinden yönetim kuruluşları üzerinde kurduğu denetim yetkisine idari vesayet adı verilir (Günday, 1996:74). İdari vesayet idari makamlar ve

idari mahkemeler tarafından yerine getirilen yasalara dayanan, yasalar ile sınırlandırılan idari bir kontroldür. Merkezi yönetim, idari vesayet yetkisini yerinden yönetimlerin aldıkları kararlar ve bu kararların uygulanması, taşra yönetimindeki organlar ile personelleri üzerinde kullanır (Giritli, 2001:181).

1.2. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.2.1. Kalkınma İçin Planlamanın Gerekliliği

Sanayi devriminin başlaması ile gelişmemiş, gelişme yolunda olan ve gelişmiş olan ülkeler arasındaki ekonomik farkları belirleyen en önemli unsur sanayi olmuştur. Bir ülkede ekonomik gelişmenin sağlanması için sanayi üzerinde durulmuş ve sanayinin artırılması için ülke piyasasında bazı değişikliklere gidilmiştir. Ekonomik gelişmenin tamamlanması için ne gibi değişmelerin yapılması ülkelerin ana gündeminde yer almıştır. Gelişmiş ya da az gelişmiş ülkelerde yaşam koşullarının iyileştirilmesini hedefleyen ekonomi politikaları uygulanırken toplumsal refah ve kalkınma bir bütün olarak ele alınmıştır. Refah artışı ve kalkınmayı gerçekleştirecek en önemli sektörün sanayi olduğu düşünülmüş ve sanayileşmeyi, kalkınma ve planlama ile beraber ele alan yaklaşım 1920'lerden sonra başlamıştır. Sanayileşmiş ülkeler ile az gelişmiş ülkeler arasındaki refah ve gelişmişlik farklarının kalkınma ve planlama kavramları ile belirlendiği görülmüştür.

Ülke ekonomilerinin düşük ve yüksek konjonktüre girmeleri sonucunda ortaya çıkan problemlerin çözümü ve makro dengenin sağlanması amacı ile kalkınmaya ihtiyaç olduğu ve kalkınmanın da devlet müdahalesi ile oluşturulan planlamayı beraberinde getirdiğini söylemek mümkündür (Türk, 1972:57). Geri kalmış ülkelerin iktisadi, sosyal ve siyasi yapılarının düşük seviyelerde olduğu bilinmektedir. İktisadi, sosyal ve siyasi yetersizliklerden dolayı toplum refahını sağlayamayan geri kalmış ülkeler kalkınmayı amaç edinerek planlamayı da belirledikleri amaçlarına ulaşmak için bir yöntem olarak belirlemişlerdir (Aren, 1989:263). Yapılan araştırmalar sonucunda kalkınma ve planlama kavramlarının bir bütün olduğu, planlamanın kalkınmayı desteklediği ve her iki kavramında doğru orantılı bir ilişki içerisinde olduğu açıklanmıştır.

İktisatçılar, bir ülke için kalkınmanın var olması gerektiğini savunurken kalkınmanın sürekliliğinin de var olmasının gerekliliği üzerinde durmuşlardır.

Kalkınmanın sağlanabilmesi için ülkedeki ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel hayatın çeşitli yönleri arasındaki ilişkileri inceleyerek planlama adını verdikleri sistemi geliştirmişlerdir. Planlama ile ülkelerin dengeli bir şekilde büyüme göstermeleri ve kalkınma hızlarının artırılması hedeflenmiştir. 21. Yüzyıla gelindiğinde ülkelerin vizyonu kalkınma misyonu ise planlama olmuştur diyebiliriz. Ülkeler kalkınmayı bir amaç planlamayı ise belirledikleri amaca ulaşmak için izledikleri yol olarak benimsemişlerdir.

1.2.2. Türkiye’de Planlı Kalkınma Dönemine Geçiş Süreci

Planlama düşüncesi ilk olarak Osmanlı Devletinin son dönemlerinde Meclis-i Mebusan da 1910 yılı bütçe görüşmelerinde ortaya atılmıştır. Bu görüşmeler sırasında Selanik Mebusu Vlahof Efendi, halkın iktisadi gücünü arttıran mali bir politika hazırlanmasını ve vergi sistemi getirilmesini önermişti. İstanbul Mebusu Vartakis Efendi ise “Hükümet bize bir maliye programı göstermeli ve bu maliye programı ile bizi ikna etmelidir” demesi o dönemde planlama kavramı ile ilgili atılan önemli adımlar idi (Nejat, 1982:133).

Osmanlı Devletinin son dönemlerinde yaptığı savaşları kaybetmesi askeri harcamalarının artmasına ve savaş gelirlerinin azalmasına neden olmuştur. Kamu harcamalarını karşılayamayacak düzeye gelen devlet dış borçlanmaya gitmiştir. Artan dış borçları ödeyemeyen Devlet zamanla kapitülasyonların merkezi haline gelmiştir (Boratav, 1985:13). Birinci dünya savaşından sonra kurulan Yeni Türk Devleti, kurtuluş savaşının en büyük kayıplarından olan iktisadi bağımsızlık ile siyasi bağımsızlığı kazanmak için devletin izleyeceği bir iktisadi politikanın hazırlanması amacı ile 1923 yılında İzmir’de bir iktisat kongresi düzenlemiştir (Sağlam, 1980:78).

1.2.2.1. İzmir İktisadi Kongresi

İzmir iktisat kongresi 17 Şubat ile 4 Mart 1923 tarihleri arasında 1135 delegenin katılımı ile İzmir de gerçekleştirilmiştir. Bu toplantının temel amacı yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetinin ilk on yılında uygulayacağı iktisadi politikalarını belirlemek ve hükümet tarafından yerli girişimci yetiştirmek olmuştur. Kongrede alınan kararlar 1930’lu yıllara kadar uzanan dönemin ekonomi politikasının büyük bir bölümünü oluşturmuştur (Boratav, 1990:33-35). Kongrenin toplandığı dönemde büyük bir savaştan çıkmış olan ülkeler, hızlıca iktisadi sarsıntıları azaltarak gelişim seviyelerini

yükseltmeye başlamışlardır. 1929 yılında ortaya çıkacak olan dünya ekonomik krizinden habersiz olan ülkeler, kapitalist sistemi benimseyerek bu sistemin başarısını sürmekte ve piyasa ekonomisini kalkınmanın bir modeli olarak benimsemektedirler (Kılıçbay, 1984:68). Bu nedenle İzmir iktisat kongresinde alınan kararlarda kapitalist sistemin unsurları etkili olarak iktisadi alanda devletin üstlenmesi gerektiği görevler olduğu belirtilmiştir. Kongre sırasında genel olarak yerli ve yabancı sermayeyi özendirilen ve devletin korumacılığını öngören görüşlerin ortaya çıktığını söylemek mümkündür.

“Misak-ı İktisadi” kararlarının belirlendiği bu kongre, özel sektör ağırlığı ile iktisadi programların uygulanması amacı güdülenerek yöneticilerin, iş adamlarının, esnafların, işçilerin ve büyük toprak sahiplerinin katılımı ile alınan kongre kararları şu şekildedir (Tezel, 2002:148-152);

- Toprak reformunun gerçekleştirilmesi için aşar vergisi kaldırılmalı,
- Ülke genelinde korumacı bir gümrük politikası izlenmeli,
- Yurt içinde yetiştirilebilen sanayi dalları kurularak küçük imalathanelerden fabrika veya büyük işletmelere geçilmeli,
- Ticaret ve sanayi alanlarında yeni bankalar kurulmalı,
- Limanlarımızda kabotaj kanunu uygulanmalı,
- Özel teşebbüslere kredi sağlayacak bir devlet bankası kurulmalı,
- Teşvik-i sanayi kanununda kalkınmayı ve gelişmeyi sağlayacak değişiklikler yapılmalı,
- Sanayileşme için özel yatırımlar özendirilmeli,
- Yabancıların kurdukları tekellerden kaçınılmalı,
- Demiryolu inşaat programları hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

1.2.2.2. Teşvik-i Sanayi Kanunu

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, yerli yatırımcıları girişimci yapmak ve iktisadi bağımsızlığını kazanmak için yeni bir ulusal sanayi oluşturmayı hedefleyerek 28 Mayıs 1927 yılında Teşviki Sanayi Kanununu çıkarmıştır. Teşviki sanayi kanunu ile liberal dönem olarak adlandırılan 1923-1930 döneminde sanayinin gelişimini sağlamak temel hedef olmuştur. Devlet, ekonomik kaynaklarının bazı işlerini fiilen üstlenmeye

yetmemesinden dolayı 1925'te Sanayi ve Maadin Bankasını kurmuş, 1927'de Teşvik-i Sanayi Kanununu çıkararak teşvik ve iştirak yönetimini benimsemiştir (Oyal, 1981:79).

Teşviki Sanayi Kanununun çıkarılmasında 1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresindeki sanayi işçi gruplarının istekleri de etkili olmuştur. Bu kongre sırasında isteklerini ve Devletten beklentilerini dile getiren sanayi işçi gruplarının isteklerinin bazıları şunlardır (Kasalak, 2012:71);

- Tümüyle yerli sermayeye bırakılacak işlerin belirlenmesi ve yabancı sermayenin bu sektörlerle girmesine izin verilmemesi,
- Gümrüklerde himaye usulünün kabul edilerek sanayi için gerekli olan yatırımlar mallarının gümrükten muafiyeti,
- İşçi sınıfına sendika hakkının tanınması,
- Devlet alımlarında pahalı dahi olsa yerli ürünlerin tercih edilmesi,
- Bir sanayi bankasının kurulması,
- Teşvik-i sanayi kanununun günün şartlarına uygun tasarlanması.

1927 yılında yürürlüğe girerek 15 yıl boyunca yürürlükte kalacak olan Teşvik-i Sanayi Kanunu ile Devlet, imalat ve madencilik sanayi kuruluşlarına aşağıdaki gibi bazı kolaylıklar sağlamıştır (Eldem, 1946:49-71);

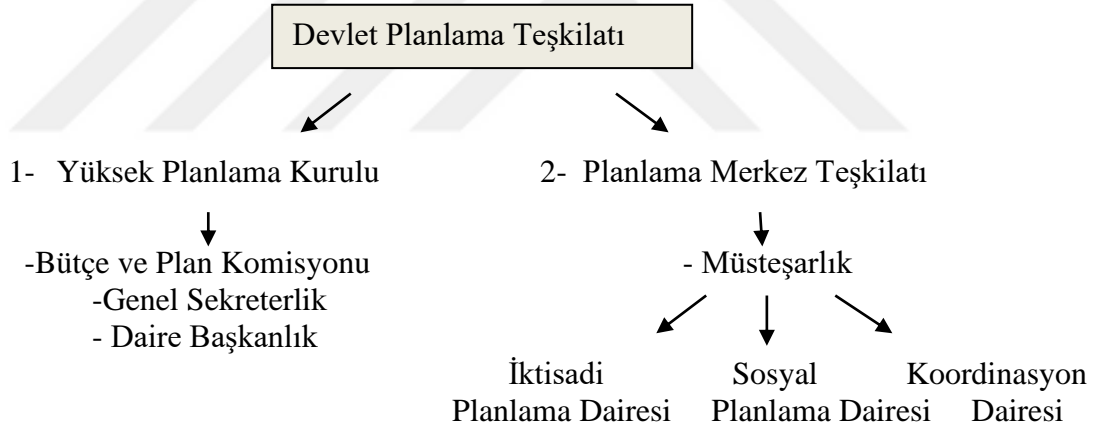
- Kazanç ve gümrük vergileri başta olmak üzere birçok vergi ve harçlarda muafiyet sağlanmıştır.
- Devlet tekelindeki bazı mallar teşvik tedbirlerinden yararlanan kuruluşlara indirimli olarak satılmalıdır.
- İthal mallarda %10 oranından fazla fiyattan olmamak üzere kamu kesiminde yerli malı kullanma zorunluluğu getirilmiştir.
- Devlet arazisinden 10 hektara kadar bedelsiz, özel arazilerde ise kamulaştırma koşulu ile arsa tahsisi ve alt yapı yatırımları için kolaylık sağlanmıştır.

Teşviki Sanayi Kanununun uygulamada başarılı olduğu söylenemez. Kanunun başarılı olmamasının birden çok nedeni vardır. İlk olarak 1927 yılında Türkiye'de Teşvik-i Sanayi Kanunlarına duyarlı iş adamlarının ve sanayi kadrosunun olmamasını söylemek mümkün olacaktır. İkinci olarak ise Türkiye'deki endüstriyel hizmetlerin ve alt yapı yatırımlarının gelişmemesinden dolayı sınıai yatırımların yapılamaması Teşvik-i Sanayi Kanununu olumsuz yönde etkilemiştir (Türk, 1982:18). Teşvik-i Sanayi Kanunu

1933 yılı ve sonrasında başlayacak olan iktisadi plan programlarına atılan ilk adım niteliğinde olmuştur. 1930 yılı ile beraber ekonomide Devlete yüklenen görevlerin giderek artış göstermesi planlamaya duyulan ihtiyacı arttıracak bir düzeyi beraberinde getirmiştir (Ölçen, 1982:136).

1.2.2.3. Devlet Planlama Teşkilatı

İkinci Dünya savaşından sonra ülkenin iktisadi düzeninin yeniden kurulması ve uyumlu bir şekilde yürütülmesi için bir planlamanın gerekliliği üzerinde durulmuş, 1960 yılı itibariyle beş yıllık süreyi kapsayan planların hazırlanması düşünülmüştür (Mihçioğlu, 1968:116). Devlet, 1961 yılında planlama programlarının tasarlanması ve yürütülmesi amacı ile 91 sayılı kanun kapsamında Devlet Planlama Teşkilatı'nı oluşturdu. 1960 ve öncesi dönemlerde var olan Devletin ekonomiye müdahalesi 91 sayılı kanun ile yasal hale gelmiştir (Ertüzün, 1972:3). 540 sayılı KHK'ya göre Devlet Planlama Teşkilatı'nın yapısı şu şekildedir;

Devlet Planlama Teşkilatı yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi Yüksek Planlama Kurulu ve Planlama Merkez Teşkilatı olmak üzere iki gruptan oluşmuştur. Yüksek Planlama Kurulu Başbakan, İlgili Dört Bakan, Üç Daire Başkanı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarından oluşturulmuştur. Bu kurul iktisadi ve sosyal amaçlar doğrultusunda stratejileri belirlemek ve planlama merkez teşkilatı tarafından hazırlanacak olan uzun ve kısa dönemli programları incelemek amacı ile oluşturulmuştur (İlkin, 1988:279). Planlama Merkez Teşkilatı, Müsteşarlık, Genel Sekreterlik ve Daire Başkanlıkları olmak üzere üç gruptan oluşturulmuştur. Daire başkanlıkları iktisadi planlama ve sosyal planlama ile ilgili sorunların çözümü için yıllık

programlar ve bölge programlarını hazırlamak ile koordinasyon dairesi ise bu çalışmaları uzlaştır, uyumlu bir hale getirmekle görevliydi (Çınar, 2018:76).

540 sayılı KHK'ya göre Devlet Planlama Teşkilatının görev ve yetkileri şu şekildedir;

- Devlet tarafından belirlenen amaçlar doğrultusunda bölgesel ve sektörel baz da yıllık programlar ile kalkınma planlarını tasarlamak,
- Ülkenin doğal, beşeri ve iktisadi kaynaklarını tespit ederek iktisadi politika ve hedefleri belirleyerek Devlet'e sunmak,
- Yıllık programlar ve kalkınma planlarının başarı ile uygulanabilmesi için ilgili kurumların ve mahalli idarelerin kuruluş ve işleyişlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi konusunda görüşlerde bulunmak, bu kurum ve kuruluşları koordine etmek, değerlendirmek,
- Bakanlıkların ve kamu kurumlarının iktisadi, sosyal ve kültürel politikaları ilgilendiren faaliyetlerin koordinasyonunu sağlayarak kalkınmada öncelikli bölgelerin daha hızlı bir şekilde gelişmesini sağlayacak tespitler yapmak ve bunları Devlete sunmak,
- Maliye, para kambiyo, ve dış ticaret politikalarının kalkınma planları kapsamında uyum içerisinde uygulanması konusunda Devlete danışmanlık yapmak,
- Uluslararası kuruluşlarla uyumlu çalışarak geleceğe yönelik stratejiler geliştirmek,
- Özel sektör ve yabancı sermaye faaliyetlerinin kalkınma planları amaçları doğrultusunda yürütülmesini sağlayacak teşvik ve yönlendirme programlarının hazırlanıp Devlete sunulması.

1.2.2.4. 24 Ocak Kararları

1970 sonrasında döviz kaynaklarının büyük oranda azalmış olması, dış ticaret politikasındaki aşırı korumacılık, genişleyici maliye politikaları, kısa vadeli dış borçlanma stratejisi ve 1974 Kıbrıs Barış Hareketi sonucu Devlet, iktisadi bunalım içerisine girmiştir (DPT, 1990:4). 24 Ocak 1980 yılına gelindiğinde ülke ekonomisi büyük bir iktisadi kriz yaşamakta idi. Devletin ilk hedefi batma noktasında olan ekonomiyi canlandırmaktı. Bu doğrultuda serbest piyasa ekonomisi ile ekonominin dışa

açılmasını sağlayan bir program hazırlandı ve 24 Ocak 1980 tarihinde bu program kapsamında bazı kararlar alındı (Yalınpala, 1993:52). Alınan bu kararların temel amacı enflasyonu önlemek ve piyasa ekonomisine işlerlik kazandırmaktı (Uysal, 1993:115). 24 Ocak kararları ana hatlarıyla şu şekildedir;

- Yabancı sermaye yatırımları teşvik edilerek kâr transferlerine kolaylık sağlanmalı ve Devletin ekonomideki payını düşürecek önlemler alınmalı,
- Devletin istediği oranda devalüasyon yapılarak günlük kur ilanı uygulamasına gidilmeli,
- Sübvansiyonlara sınırlama getirilmeli ve gübre, enerji, ulaştırma sübvansiyonları kaldırılmalı,
- Yabancı müteahhitlik yatırım ve hizmetleri desteklenmeli,
- İthalat ve ihracatta değişiklikler yapılmalı ithalat, seviyeli bir şekilde liberalize edilmeli ihracatta ise düşük faizli kredi, vergi iadesi ve yerli imalatçılara gümrük muafiyeti sağlanmalı.

24 Ocak 1980 kararlarının planlamaya etkileri olumsuz yönde olmuştur. 24 Ocak kararlarının hazırlanmasına neden olan iktisadi kriz ve bunalımın yaşandığı süreç aynı zamanda III. ve IV. beş yıllık kalkınma planlarının uygulandığı süreçlere denk gelmiş ve bu planları uygulamada olumsuz etkilemiştir. 24 Ocak kararları ile 1983 yılı sonrasında önemi artan liberalizasyon uygulamaları kalkınma planlarının önemini yitirip ikinci plana atılmasına neden olmuştur (Solak, 1992:29).

İKİNCİ BÖLÜM

PLANLI KALKINMA DÖNEMİ VE BELEDİYELER

2.1. PLANLI KALKINMA DÖNEMİ

Dünya genelinde ülkeler açısından son derece önemli olan kalkınma için ülkemizde ilk adımlar 1930'lu yıllarda Birinci ve İkinci Beş Yıllık Sanayi Planlarının hazırlanması ile atılmıştır. Daha sonra planlı kalkınmanın gerçekleşmesi için Devlet Planlama Teşkilatı tarafından 1960'lı yıllarda kalkınma planları üç aşamalı bir metot ile hazırlanmıştır. İlk olarak makro büyüklükler ile ilgili analizler yapan Devlet Planlama Teşkilatı ikinci olarak ekonominin farklı sektörleri ile ilgili detaylı incelemeleri yapmış ve son olarak proje değerlemelerine ilişkin çalışmalarını yaparak plan hazırlama sürecini tamamlamıştır. Devlet Planlama Teşkilatı, bu sürecin tutarlı bir şekilde ilerlemesini sağlamak için her aşamada elde edilen sonuçlar ile bir diğer aşama sonuçlarını kontrollü bir şekilde yürütmüştür (DPT, Planlı Kalkınmanın Otuzuncu Yılı, s:15). Planlar hazırlanırken çeşitli analitik araçlar ile ekonominin durumu belirlenir. Milli gelir, özel ve kamu tüketimi, iç ve dış tasarruflar, yatırım, nüfus, insan gücü gibi araçlarla elde edilen verilerin büyüklüklerini belirlemek için tasarruf oranı, sermaye hasıla oranı, nüfus artış hızı, marjinal tüketim eğilimi, ortalama tüketim eğilimi gibi parametreler kullanılırdı. 2010 yılında Devlet Planlama Teşkilatı "Kalkınma Bakanlığı"na dönüştürülmüş ve kalkınma planları, Kalkınma Bakanlığı bünyesinde oluşturulup uygulanmıştır (Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Türkiye'de Bölge Planlamasının Evreleri, s:83).

2.1.1. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı

Cumhuriyetin ilanından sonra ülke ekonomisinin özel sektör aracılığı ile gelişmesini sağlamak için ilk olarak aşar vergisinin kaldırılması daha sonra Teşvik-i Sanayi Kanununun çıkarılması gibi iki önemli adım atılmıştır. Bu adımlara rağmen başarısız olmak devletçilik ve planlama düşüncesini gündeme getirmiştir (TODAİE, 1991:5). 1929 ekonomik buhranından dolayı ortaya çıkan sorunlar, 1923 İzmir iktisat kongresinde benimsenen liberal politika amaçlarının gerçekleştirilememesi, döviz gelirlerinin zayıflaması, iktisadi, sosyal ve askeri amaçlar ile çeşitli alanlara yatırım

yapılmasının gerekliliği ve diğer ülkelerin hızlıca sanayileşmesi birinci beş yıllık kalkınma planının hazırlanması gerekli kılan nedenler olmuştur (İlkin, 1988:274). Ülkede merkezi yönetim ile yerel yönetimleri kapsayan alanlarda yaşanan ekonomik bunalımının yarattığı negatif etkilerden kurtularak önemli bir sanayileşme adımının atılması amacı planlanarak 1933 yılında Birinci Beş Yıllık Sanayi Planının hazırlanması ve 1934 yılında uygulanması gerekli görülmüştür (Öztürk, 1984:87). İktisat vekili Mustafa Şeref Özkan ile sanayi umumi müdürü A. Şerif Öney'in denetiminde ki bir teknik kadro tarafından hazırlanan plan, özel sanayi kesimine sağlanacak korumayı düşük tutmayı gaye edinmişti. 1933'te Celal Bayar başkanlığında Türk uzmanlardan oluşan bir grup tarafından tasarlanan plan, 8 Ocak 1934 tarihli bildiri ile bakanlar kurulunda kabul edilerek kesinlik kazanmıştır (İlkin, 1988:281).

Birinci beş yıllık sanayi planının temel amaçları şu şekildedir (Öztürk, 1988:121);

- Ülkede ithalatla sağlanan tüketim mallarının ülke içerisinde üretimine başlanmalıdır.
- Genel ekonomi nedeni ile ihtiyaç duyulan araç ve gereçlerin daha uygun parasal koşullarda sağlanması ile sanayinin yerli hammaddeye dayalı olması.
- Yeni sanayi kuruluşlarını hammadde ve iş gücü kaynaklarına daha yakın alanlarda kurarak Türk işçi ve çiftçisine daha faydalı ve karlı çalışma alanları oluşturmak.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda hazırlanan sanayi planında beş grupta toplanarak kurulacak fabrika ve tesisler belirlenmiştir. Bu beş grup şu şekilde açıklanabilir (İnan, 1933:12-13);

- Mensucat Sanayi (Pamuk, Yün)
- Maadin Sanayi (Demir, Kömür, Bakır)
- Sellüoz Sanayi (Kağıt, İpek)
- Seramik Sanayi (Şişe, Cam, Porselen)
- Kimya Sanayi (Klor, Fosfat, Zaç Yağı)

Birinci Beş Yıllık Sanayi Planının özünde sadece sanayi programı olması bu planın yetersiz kalmasına neden olmuştur. Meydana gelen yetersizlikler, İktisadi bağımsızlık için bütün ekonomiyi içine alan kapsamlı bir programa ihtiyaç olduğu fikrini doğurmuştur (Tökin, 1932:38). Her ne kadar makro bir plana gerek duyulsa da

birinci beş yıllık sanayi planı ilk büyük sanayi yatırımlarına öncülük etmiştir ve bu plan doğrultusunda 20'ye yakın fabrika kurulmuştur (Günçe, 1981:121).

2.1.2. İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı

Birinci Beş Yıllık Sanayi Planının başarı ile uygulanması ikinci bir plan hazırlama düşüncesini beraberinde getirmiştir. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı sona ermeden İkinci Sanayi Planının hazırlıklarına başlandı ve 1939-1943 yıllarını kapsayacak olan bir plan tasarlandı. Bu plan 1938 yılının sonuna doğru onaylandı fakat ikinci dünya savaşı nedeni ile uygulanamadı.

İkinci Beş Yıllık Sanayi Planını birinci sanayi planından ayıran fark bu planın, sermaye ve sosyal-ekonomik bakımdan daha kapsamlı olmasıdır. İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı ile madencilik, maden ocakları, elektrik santralleri, yakacak sanayi ve ticareti, toprak sanayi, kimya sanayi, denizcilik, gıda sanayi ve ticareti gibi sanayi teşebbüslerinin kurulması amaçlanmıştır (İnan, 1936:5).

İkinci Beş Yıllık Sanayi Planının özelliklerini şu şekilde sıralanabilir (Çınar, 2018:53-54);

- Devletçilik ile özel sektörü denetim altına almak,
- Devletin tarımdan ziyade sanayileşmeye ağırlık vermesi,
- Bankacılığın geliştirilmesi ve kamu sektörünün bankacılığa öncülük etmesi,
- Ulaşım çerçevesinde demiryollarının geliştirilmesi ve arttırılması,
- Kapalı ekonomi kapsamında ihracat ve dış ticaretin sınırlandırılması,
- İhtiyaç dışındaki madenlerin ham veya yarı mamul olarak ihracata elverişli hale getirilerek ihracat imkânlarının arttırılması,
- Maden ve kömür yataklarında üretimin sağlanması ile hammaddenin kullanıldığı bir sanayiye ulaşmak.

İkinci dünya savaşının başlaması ile Devlet kaynaklarını sanayi yatırımlarının yerine savunmanın güçlendirilmesine yönlendirmiş ve yine bu dönemde yetişkin nüfusun büyük bir oranının askere alınması üretimde düşmelere sebep olmuştur. 1939-1945 döneminde yaşanan bu iki durum geri olan ülke ekonomisinin daha da gerilemesine sebep olmuştur (Boratav, 1985:63).

Birinci beş yıllık sanayi planı ile ikinci beş yıllık sanayi planında öncelik ülke genelinde ticareti canlandırmak ve ekonomin iyileştirilmesini, geliştirilmesini sağlamaktı. Bu amaç doğrultusunda yeni sanayi kuruluşları oluşturulmuş ve sanayileşme yolunda adımlar atılmıştır. Bu iki plan bölgesel düzeyde değil de ulusal düzeyde olduğu için yerel bölgelerde tam anlamıyla bir kalkınmanın yaşandığından söz etmek mümkün değildir.

2.1.3. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

1963-1967 yıllarını kapsayan bu plan hazırlanırken aşamalı planlama tekniği dikkate alınmıştır. Her aşamada kalkınma politikasını ilgilendiren çeşitli kararlar alınmıştır. Birinci aşamada gelir, tüketim, tasarruf, yatırım, ihracat ve ithalat gibi ekonominin tümünü kapsayarak makro kesimi oluşturan stratejik kararlar alınır. İkinci aşamada birinci aşamada belirtilen ekonomik büyüklüklerin tutarlı bir şekilde yürütülmesi ile belirlenen amaçlara ulaşma hedeflenmiştir. Üçüncü aşamada ise birinci ve ikinci aşamanın değerlendirilmesi yapılarak bu aşamaların etkenlikleri araştırılmıştır (Küçük, 1978:273).

Birinci beş yıllık kalkınma planı on bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Türkiye'nin iktisadi ve sosyal yapısındaki gelişmeler, ikinci bölümde planlı kalkınmanın 15 yıllık hedefleri, üçüncü bölümde toplumun genel kuruluşu, dördüncü bölümde ekonominin genel kalınması, beşinci bölümde sektörlerde gelişmenin genel görünüşü, altıncı bölümde tarım, sanayi, madencilik, ulaştırma ve hizmet sektörleri, yedinci bölümde insan gücü, istihdam, eğitim ve araştırma, sekizinci bölümde bölge planlaması ve kalkınması, dokuzuncu bölümde uygulama politikası ve son olarak onuncu bölümde dış iktisadi münasebetleri, plan hedefleri ve stratejileri yer almaktadır (Dilbaz, 2006:68). On bölümden oluşturulan bu planlamada devletin başlıca görevi; iktisadi ve sosyal faaliyetlerin gelişmesini sağlamak ve kaynakları dengeli kullanarak yersiz müdahalelerden kaçınmaktır.

Birinci beş yıllık kalkınma planında sanayileşme sürecinde kamu ve özel kesimin işbirliği ile ithal ikame dayanlı tüketim mallarına yönelik yapılmıştır (Şahin, 2002:137). Planda tarımdan vazgeçilmemiştir. Çünkü tarım ile sanayinin bir bütün halinde hareket etmesi hedeflenen iktisadi büyüme ve kalkınmayı gerçekleştirecektir. Bu dönemde Türkiye ekonomisinin tarıma dayalı olduğu bilindiği gerekçesi ile GSMH

içinde sanayinin payının artırılması amaçlanmış ve özel sektör ile yabancı sermaye yatırımlarının artırılması gerekli görülmüştür (Kılış, 1966:41).

2.1.4. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

21 ağustos 1967 tarihi ile 12679 sayılı resmi gazetede yayınlanan ikinci beş yıllık kalkınma planı ekonomide özel ve kamu kesiminin birliğinin aksine özel kesime ağırlık vermeyi amaçlamıştır. Bu plan uzun vadeli kalkınma stratejisi doğrultusunda oluşturularak 1973-1995 dönemini kapsayan 22 yıllık bir süreci kapsamaktadır. Uzun vadeli kalkınmanın amacı Avrupa Ekonomi Topluluğu (AET) ile Gümrük Birliğine (GB) geçişi sağlamak olmuştur (DPT, 2002:5).

Bu plan on bir bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ikinci beş yıllık kalkınma planının genel amaçlarına, ikinci bölümde Türk ekonomisinin kalkınmasına engel olan yapısal güçlükler, üçüncü bölümde Türkiye'nin nüfusu ile toplum yapısının özelliklerine, dördüncü bölümde ikinci beş yıllık kalkınma planının hedeflerine, beşinci bölümde 1968-1972 döneminde Türkiye ekonomisinde yaşanan gelişmelere, altıncı bölümde iktisadi gelişmelerde insan unsuruna, yedinci bölümde toplumun sosyal refahına, sekizinci bölümde toplumun ulus içerisinde yerleşmesine, dokuzuncu bölümde sektörlerde yaşanan gelişmelere, onuncu bölümde altyapı hizmetlerine, on birinci bölümde ikinci beş yıllık kalkınma planının uygulama düzenine yer verilmiştir.

Bu planda bölgeler arasında eşitsizliklerin giderilmesi amacı ile sosyal ve ekonomik faaliyetlerin yapılması ve Türkiye'nin kalkınmasına öncülük edecek kalkınma planlarının hazırlanmasına uygun stratejilerin gerekliliği belirtilmiştir (Talu, 2007:48).

Birinci beş yıllık kalkınma planında tarım ve sanayinin dengeli bir şekilde yürütülmesi söz konusu iken ikinci beş yıllık kalkınma planında tarım ve sanayinin dengeli yürütülmesinden vazgeçilerek sanayinin sürükleyici sektör olması üzerinde durulmuştur. İktisadi kalkınmanın sanayinin öncülüğünde gelişiminin sağlanması amacı ile koruyucu dış ticaret politikasının uygulanması ve kamu ile özel sektör arasında işbölümü yapılarak özel sektöre ağırlık verilmesi öngörülmüştür. Bu planda birinci beş yıllık kalkınma planından farklı olarak toplum içerisinde şehirleşmenin desteklenmesi olmuştur. Şehirleşme oranının artırılması ile konut, ulaşım, sağlık ve eğitim gibi

hizmetlerde bir takım olumsuzlukların meydana gelebileceği üzerinde durulmuştur (Kepenek ve Yentürk, 2001:148-149).

2.1.5. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı

27 Kasım tarihli 14374 sayılı resmi gazetede yayınlanan ve 1973-1977 yıllarını kapsayan üçüncü beş yıllık kalkınma planı, ikinci beş yıllık kalkınma planında olduğu gibi özel sektörü destekleyen liberal ekonomi politikalarını benimsemiştir. Bu plan altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde iktisadi ve sosyal yapıda sağlanan gelişmelere, ikinci bölümde uzun dönemde belirlenen hedeflere, üçüncü bölümde planın amaçlarına, dördüncü bölümde sektörlerdeki gelişmelere, beşinci bölümde politikalara ve reformlara, altıncı bölümde ise planın uygulamasına ve araçlarına değinilmiştir.

Bu planda sürdürülebilir bir toplumun oluşturulması amacı ile ekonomik ve toplumsal faktörler üzerinde durulmuştur (DPT, 1972). Üçüncü beş yıllık kalkınma planı ile yaşam kalitesinin artırılması, dış kaynaklara bağımlılığın azaltılması, istihdam sorununun çözülmesi ve gelir dağılımının iyileştirilmesi amaçlanmıştır. Bu plan döneminde Türkiye’de nüfus, istihdam, gelir dağılımı, dış ticaret ve uluslararası ekonomik ilişkilerde yaşanan sorunları gidermek için uzun dönemli amaçların benimsenmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur (DPT, 1973:119).

2.1.6. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı

12 Aralık 1978 tarihli 16478M sayılı resmi gazete yayınlanan dördüncü beş yıllık kalkınma planı 1979-1983 yılları arasını kapsamaktadır. Bu plan, ikinci ve üçüncü beş yıllık kalkınma planlarında benimsenen liberal ekonomi politikalardan vazgeçerek birinci beş yıllık kalkınma planında benimsenen karma ekonomi modelini benimsemiştir. Dördüncü beş yıllık kalkınma planı dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde üçüncü beş yıllık kalkınma planındaki iktisadi ve sosyal gelişmelerden, ikinci bölümde iktisadi ve toplumsal hedeflerden, üçüncü bölümde üretim, altyapı ve hizmetlerden ve son olarak dördüncü bölümde imalat sanayiden bahsedilmiştir.

Bu planda kentleşme, sanayileşme ve tarımda teknoloji kullanımının artırılmasında çevrenin etkisi üzerinde durulmuş ve bu sebeple yerel yönetimlere çevre düzenleme yetkisi ile çevre kirliliğine çözüm politikaları hazırlama yetkisi verilmiştir (DPT, 1978).

Dördüncü beş yıllık kalkınma planında uluslar arası ekonomik ilişkilerde Türk ekonomisinin bağımsızlığının zedelenmemesi üzerinde durulmuştur. Yatırımların büyük kısmının kamu sektörüne yapılması ve sanayi de ithal ikame yönetiminin kullanılması amaçlanarak altyapı yetersizliği, sanayi üretimindeki sorunlar ve sanayinin dış satıma açılması gibi sorunlara çözüm yolları aranmıştır (Kepenek ve Yentürk, 2001:153-154).

2.1.7. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

23 Temmuz 1984 tarihli 18467 sayılı resmi gazetede yayınlanan ve 1985-1989 yıllarını kapsayan beşinci beş yıllık kalkınma planı ile tekrardan liberal ekonomi politikalarına dönüş yapılmıştır. Bu planın temel amaçları; Türk milletinin refahının artırılması, sınaî üretiminin payının yükseltilmesi, istihdamın artırılması ve kalkınmada öncelikli bölgelerde gelişmenin hızlandırılması ile iktisadi ve sosyal altyapının geliştirilmesidir. Yine bu planda AET ile dondurulmuş olan ilişkiler yeniden düzenlenmeye başlanarak AET ile ekonomik bütünleşme kapsamında adımların atılması amaçlanmıştır (DPT, 1985a:1).

Beşinci beş yıllık kalkınma planında Türkiye dış ticaret politikası ile ihracata dayalı bir piyasa ekonomisi oluşturmayı hedeflemiş ve dış ticareti önceki dönemlere göre libere etmiştir. Düşük değerli TL uygulamasına gidilerek ihracat seviyesini arttırmıştır. Bu politika ile uygulanan diğer yapılarda da bir artış yaşanmış turizm, taşımacılık, müteahhitlik hizmetlerindeki gelişmeler sonucunda dış ticaret açıkları kapatılmaya çalışılmıştır (Yılmaz, 2003:16-17). Sıkı para politikası uygulaması, KİT'lerin özelleştirilmeye çalışılması, ithalatta liberasyona gidilmesi, ihracata teşvik edilmesi, döviz kurunun günlük belirlenmesi gibi politikaların yürürlüğe konulması ile piyasa ekonomisine geçişi hızlandırmak ve tamamlamak amaçlanmıştır (Tokgöz, 2001:29).

2.1.8. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı

6 Temmuz 1989 tarihli 2021M sayılı resmi gazetede yayınlanan ve 1990-1994 yıllarını kapsayan altıncı beş yıllık kalkınma planı liberal bir anlayış çerçevesinde oluşturulmuştur. Bu planın amaçları; Türk milletinin yaşam kalitesini yükseltmek, rekabete açık ekonomi kapsamında hür ve güvenli bir piyasa oluşturmak, dengeli ve istikrarlı bir kalkınma süreci içerisinde gelir dağılımını iyileştirmek, bölgesel ve yöresel gelişmişlik farklarını azaltmaktır (DPT, 1990:1).

Altıncı beş yıllık kalkınma planı beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde makro ekonomik denge ve hedeflere, ikinci bölümde makro ekonomik politikalara, üçüncü bölümde ekonomik sektörlerdeki politikalara ve hedeflere, dördüncü bölümde sosyal gelişmelerdeki politikalara ve hedeflere, beşinci bölümde ise kurumsal ve idari düzenlemelere yer verilmiştir.

Bu planda ülkede büyüme ve kalkınmanın sağlanması için enflasyonla mücadelede talebin yanında arzında kontrollü ve son derece önemli olduğu belirtilmiştir. Serbest piyasa ekonomisinde büyüebilmek ve yatırım politikalarında üretim seviyesinin arttırıcı yönde olması amacı ile özel sektörün teşvik edilmesi ve ihtiyaç duyulan kaynakların atıl kaynak kalmayacak biçimde kullanılması kararlaştırılmıştır. Ve yine bu planda Türk parasının konvertibl edilmesinin önemi üzerinde durulmuş orta ve uzun vadeli borç alımı için dış borç politikasının oluşturulması, tarımda üretimi arttırıcı metotların kullanılması hedeflenmiştir (Çınar, 2018:137).

2.1.9. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

25 Temmuz 1995 tarihli 33354M sayılı resmi gazetede yayınlanan ve 1996-2000 yıllarını kapsayan bu planın temel amacı, Türkiye'nin küreselleşmenin etkisinde kalan çağı yakalamasını ve bu çağın avantajlarından en üst seviyede yararlanmasını sağlayarak gelişmiş dünya ülkeleri arsında yerini almasını sağlamaktır (DPT, 1995:19).

Yedinci beş yıllık kalkınma planı dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yedinci beş yıllık kalkınma planı öncesi duruma, ikinci bölümde bu planın temel ilke ve amaçlarına, üçüncü bölümde yapısal değişim projelerine ve son olarak dördüncü bölümde makroekonomi politikalarına yer verilmiştir. Bu planda, insan kaynaklarının geliştirilmesi, bölgesel eşitliğin sağlanması tarım, ekonomi ve sanayi alanlarında dünya ile birleşimin sağlanması temel amaç olmuştur. Yedinci beş yıllık kalkınma planı Gümrük Birliği'ne (GB) girdikten sonra uygulanan ilk plandır. Türkiye'nin GB' ye girmesi ile birlikte AB'den ithal ettiği sanayi ürünlerinde ve işlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri, fonları ve miktar kısıtlamaları kaldırılmıştır. Türkiye Gümrük Birliği kapsamında AB'nin ortak dış ticaret ve ortak rekabetler politikasını uygulamaktadır (Morgil, 2003:108-109).

Bu plan çerçevesinde insan kaynaklarının geliştirilmesi ile ilgili projeler, Tarım-Sanayi-Dünya bütünleşmesi ile ilgili projeler, ekonomide etkinliğin artırılmasına yönelik yapısal değişim projeleri, bölgesel dengelerin sağlanmasına yönelik projeler ve çevrenin korunması ve geliştirilmesi ile ilgili projeler oluşturulmuştur (DPT, 1995).

2.1.10. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

05 Temmuz 2000 tarihli 24100M sayılı resmi gazetede yayınlanan sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2023 yılına kadar devam edecek uzun vadeli bir strateji ile oluşturulmuştur. 2001-2005 yıllarını kapsayan planın uzun vadeli bir strateji ile oluşturulmasının temel nedeni 2000'li yıllarda topluma yol göstermektir. Bu planın temel amacı, Türkiye'nin AB ile iktisadi ve sosyal boyutlarda uyum sağlamasına yönelik tarımsal verimliliğin artırılması, piyasa ekonomisinde rekabet gücünün olması, girişimciliğin özendirilmesi, altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi ve bilgiye dayalı ekonomiye dönüşen çevreye duyarlı olan bölgeler arasında gelişmişlik farkının azaltıldığı bir yapıya ulaşmasını sağlamaktır (DPT, 2003:79).

Türkiye'de Sekizinci beş yıllık kalkınma planı ile iktisadi büyüme olarak sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacı ile kamu borçlarını dengelemek ve kamu borç stoklarında sürdürülebilir bir yapı oluşturulması için bir takım düzenlemelere gidilmiştir (Algan ve Mengi, 2005:98). Bu planda Türkiye'nin AB ile olan ilişkiler şu şekildedir; 1999 yılında toplanan Helsinki zirvesinde Türkiye AB'ye girebilmek için aday ülke olarak gösterilmiştir fakat 2000 yılında toplanan Kopenhag zirvesinde AB, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini tamamlaması durumunda 2004'te müzakerelere başlanacağını belirtmiştir (DPT, 2004b:99).

Sekizinci beş yıllık kalkınma planı on bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde bu plandan önceki durumdan, ikinci bölümde uzun vadeli gelişmelerin amaç ve stratejilerinden, üçüncü bölümde, bu planın makro ekonomik politikalarından, dördüncü bölümde, bu planın hedeflerinden, beşinci bölümde Türkiye'nin AB ile ilişkilerinden, altıncı bölümde Türkiye'nin diğer ülkelerle ekonomik ilişkilerinden, yedinci bölümde planın bölgesel gelişme hedeflerinden, sekizinci bölümde iktisadi ve sosyal sektörlerin politikalarından, dokuzuncu bölümde kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılmasından, onuncu bölümde ekonomide etkinliğin artırılmasından bahsedilmiştir.

2.1.11. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı

01 Temmuz 2006 tarihli 26215M sayılı resmi gazetede yayınlanan dokuzuncu beş yıllık kalkınma planı 2007-2013 yıllarını kapsamaktadır. Bu plan, küreselleşmenin her alanda etkili olduğu bu dönemde ülkeler, kişiler ve idari yapılar için risk ve fırsatların artış göstermesi ile Türkiye'nin iktisadi, sosyal ve kültürel alanlarda yapacağı gelişimleri ve değişimleri belirleyen bir politika göstergesi niteliğinde olmuştur. Dokuzuncu beş yıllık kalkınma planını diğer planlardan ayıran iki temel özellik vardır. Bunlardan birincisi diğer planlar beş yıllık hazırlanırken bu plan yedi yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İkinci özellik ise, ilk kez planı hazırlayan hükümet plan boyunca iktidarda kalmıştır (Çınar, 2018:136).

Bu plan, yönetim anlayışı ve gelişmede kişiyi temel alarak toplumsal yapı ve bütünlüğü koruması, devletin ticari mal ve hizmet üretiminden vazgeçip politika ve denetleme işlevlerini üstlenmesi, sosyal, iktisadi ve kültürel alanlarda bütüncül yaklaşımı benimsemesi, bölgesel gelişmenin sağlanması ve son olarak kamu hizmetlerinde; hesap verilebilirlik, katılımcılık, şeffaflık, verimlilik gibi unsurların benimsemesi amacı ile oluşturulmuştur (www.kalkinma.gov.tr). Planda yıllık büyüme hedefi ortalama % 7 olmuştur fakat istenilen hedefe ulaşılamamış ve yıllık büyüme oranı % 3,6 olmuştur. Büyüme hızında meydana gelen sapma sektörel büyüme oranlarını da etkilemiştir. Tarımda hedeflenen yıllık büyüme oranı % 3,6 iken ulaşılan oran % 2,1 olmuş, sanayide hedeflenen yıllık büyüme oranı % 7,8 iken ulaşılan oran % 3,7 olmuş ve son olarak hizmette hedeflenen yıllık büyüme oranı % 7,3 iken ulaşılan oran % 4 olmuştur (Çınar, 2018:138).

2.1.12. Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı

06 Temmuz 2013 tarihli 28699M sayılı resmi gazetede yayınlanan onuncu beş yıllık kalkınma planı 2014-2018 yıllarını kapsamaktadır. Küresel ekonomide geleceğe yönelik risklerin devam ettiği, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki güç dengesinin her an değişebileceği bir ortamda oluşturulan bu plan, ulusun ve toplumun refah seviyesini yükseltmede önemli rol üstlenmektedir (Çınar, 2018:143).

Bu planda; hızlı artan nüfusun, çeşitlenen tüketim alışkanlığı ve ekonomik faaliyetlerdeki değişim kısıt olan kaynakların kullanımını artırdığı belirtilmiştir. Onuncu beş yıllık kalkınma planı, Türkiye'yi yüksek gelirli ülkelere birisi yapmak, Türkiye'nin

uluslararası konumunu ve halkın yaşam kalitesinin yükseltmek, kentlerin ve kırsal alanların kendi niteliklerine uygun iş imkânları oluşturarak yaşam standartlarını iyileştirmek, insan ilişkilerinin ve bireysel özgürlüklerin adil, hızlı ve etkili olmasını sağlayacak nitelikli kamu hizmetleri sunan idari yapılar oluşturmak amacı ile hazırlanmıştır. Bu plan ile kırsal bölgelerdeki yatırımlar üzerinde durulmuş, belediyeler için Belediyelerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (BELDES) ile Su Ve Kanalizasyon Altyapı Programı (SUKAP) programları oluşturulup uygulamaya konulmuştur (www.kalkinma.gov.tr). Böylelikle yerel bölgelerin iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi yönünde adımlar atılmıştır.

2.1.13. On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

2019-2023 yıllarını kapsayan on birinci beş yıllık kalkınma planı; daha fazla üreten, daha adil paylaşan, daha güçlü bir Türkiye vizyonu ile 15 yıllık bir sürecin ilk beş yıllık dilimi olarak tasarlanan uzun vadeli bir plandır. Bu planın temel amacı; Türkiye'nin uluslar arası konumunu yükselterek halkın refahını arttırmak ve Türkiye'nin yüksek gelir grubu ülkeler ile yüksek insanı gelişmişlik seviyesindeki ülkeler arasına girmesidir. Bu plan doğrultusunda 2023 yılında GSMH'nın 1.080 milyar dolara, kişi başına düşen gelirin 12.484 dolara yükseltilmesi ve işsizlik oranının % 9,9'a düşürülmesi hedeflenmiştir (T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019:26). Ancak 2019 yılında ilk olarak Çin'de ortaya çıkan ve daha sonra bütün dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını dünya piyasasını sekteye uğratmıştır. 2020 yılında Türkiye'de de saptanan Covid-19 salgını ülkemizi, hem ekonomik hem sosyal hem de kültürel alanlarda olumsuz yönde etkileyerek vatandaşların yaşamsal faaliyetlerini kısıtlamıştır. On birinci beş yıllık plan süreci içerisinde baş gösteren bu salgın ile savaştan Türkiye'nin bu plan doğrultusunda belirlediği projeleri uygulamasında ve belirlediği hedeflere ulaşmasında başarısı bir belirsizlik içerisinde.

2.2. BİR YEREL YÖNETİM KURUMU OLAN BELEDİYELER

2.2.1 Belediyelerin Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de Belediyelerin tarihsel gelişimini şu şekilde açıklanabilir (Nadaroğlu, 2001:197; Şengül, 2010:69; Tortop vd, 2006:148);

Ülkemizin her kesiminde var olan belediyelerin tarihini Osmanlı Devletinden ayrı değerlendirmek doğru değildir. Osmanlı Devletinde belediyelerin ortaya çıkması Tanzimat dönemine dayanmaktadır. 1854-1856 yıllarında meydana gelen kırım savaşı nedeni ile İstanbul'a yabancıların gelmesiyle birlikte vakıf, lonca gibi kuruluşlar aracılığı ile yürütülen ve kadıların denetiminde olan yerel hizmetler hususunda büyük sıkıntılar meydana gelmiş ve ülke sınırları içerisinde yaşayan yabancılarında etkisi ile Fransa örnek alınarak bir belediye teşkilat yapılanmasının kurulması öngörülmüştür. 16 Ağustos 1854 yılında başkanı ve 12 üyesi padişah tarafından atanan bir Şehremaneti kurulmuştur. Belediye ve belediyecilik anlamında yeterli bilgiye sahip olmayan üyelere oluşturulan Şehremanet, yerel hizmetleri yerine getirmekte başarısız olmuştur. 1955 yılında oluşturulacak belediye yönetimi hakkında önerilerde bulunmak ve üyeleri atama yolu ile göreve getirilen bir İntizam-ı Şehir Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon, İstanbul'da toplam 14 Belediye kurulmasını öngören bir Nizamname-i Umumi tasarısı hazırlayarak Babıâli'ye sunmuştur. Ancak bu tasarı kapsamında 16 Ocak 1858 yılında sadece İstanbul Galata Bölgesinde Altıncı Daire-i Belediye adı altında bir belediye kurulmuş ve kurulan belediye doğrudan Babıâli'ye bağlı olmuştur. Daha sonra 6 Ekim 1968 tarihinde belediye teşkilatlanmasının bütün İstanbul'a yayılmasını öngören İstanbul Belediye İdaresi Nizamnamesi (Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi) çıkarılmıştır. Bu nizamname ile İstanbul 14 bölgeye ayrılarak buralarda birer belediye kurulması ve bunların üstünde de bir şehremaneti olması öngörülmüştür. 1870 tarihinde İdare-i Umumiye-i Vilayet nizamnamesi çıkarılarak İstanbul dışındaki vilayet, sancak ve kazalarda belediye örgütünün kurulması kanunlaştırılmıştır. Kanun-i esasi ile birlikte belediyelerin seçim ile iş başına gelen meclisler tarafından yönetileceği ve üyelerinin seçiminin çıkarılacak yasa ile belirleneceği belirtilmiştir.

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ilk olarak 1930 tarihinde 1580 sayılı belediye kanununda belediyecilik ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu dönemde bir süre valiler aynı zamanda belediye başkanlığı görevini de yürütmüşlerdir. Bu kapsamda 1948 yılında Ankara da, 1954 yılında ise İstanbul da ilk kez valilik görevi ile belediye başkanlığı görevi birbirinden ayrı tutulmuştur. Daha sonra 1963 yılında 367 sayılı kanun ile belediye başkanlarının halk tarafından seçileceği hükmü yasalaşmıştır ve son olarak 2005 tarihinde 5393 sayılı belediye kanunu çıkarmıştır. Günümüzde geçerliliği

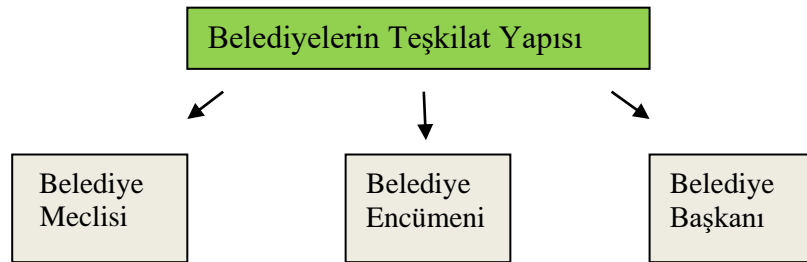
devam eden 5393 sayılı belediye kanunu ile belediyelerin teşkilat yapısı, görevleri, mali yapısı, denetimi ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. 5393 sayılı belediye kanunu kapsamında belediyelin teşkilat yapısını, görevlerini, mali yapısını, hukuki yapısını ve denetimini detaylı bir şekilde incelenecektir.

2.2.2. Belediyelerin Kuruluşu

5393 sayılı belediye kanununun 4. maddesinde belediyelerin kurulması iki şekilde açıklanmıştır. Birinci olarak yeni oluşturulmuş ve nüfusu 5.000'nin üzerinde olan yörelerde içişleri bakanlığının önerisi doğrultusunda müşterek kararname çıkarılarak o yörede belediye kurulabileceğine yer verilmiştir. İkinci olarak ise il ve ilçe merkezlerinde nüfusa bakılmaksızın belediye kurulması öngörülmüştür. Ancak il ve ilçe merkezlerinin dışında kalan ve nüfusu 5.000 üzerinde olan yörelerde içme ve kullanma suyu havzalarına, diğer koruma alanlarına ve meskûn sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden yakın olmamak şartı ile belediye kurulabileceğine yer verilmiştir. İl ve ilçe merkezlerinin dışında belediye kurulmadan önce ilk olarak o yörede bulunan bir veya birden fazla köyün, köy ihtiyar meclisinin kararı ile mahallin en büyük mülki idare amirine yazılı başvurusu yapılır. Vali gerek gördüğü durumda mahalli seçim kurullarını yöreye yollar ve seçim kurulu 15 gün içerisinde o yörede yaşayan halkın oylarını alarak sonucu valiliğe bildirir. Yapılan bildirimden sonra işlem dosyasına valinin görüşü de eklenerek İçişleri Bakanlığına gönderilir, Danıştay'ında görüşü alındıktan sonra müşterek kararname ile o yörede bir belediye kurulur.

2.2.3. Belediyelerin Teşkilat Yapısı

5393 sayılı belediye kanununda belediyelerin teşkilat yapısı Belediye Meclisi, Belediye Encümeni Ve Belediye Başkanı olarak üç bölümden oluşmaktadır. Bu kısımda bu yapıların yetkileri, görevleri ve birbirleri ile olan ilişkilerine yer verilecektir.

2.2.3.1. Belediye Meclisi

5393 sayılı kanununun 17. Maddesinde belediye meclisinin bir karar organı olduğu ve seçimle işbaşına gelen üyelerden oluştuğu belirtilmiştir. 1984 tarihli 2972 sayılı “Mahalli İdareler ve Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi hakkında kanun” gereğince belediye meclis üyelerinin tamamı 5 yıl boyunca belediye sınırları içerisinde yaşayan seçmenler tarafından seçilmektedir. Meclis üyelerin sayısı, ilgili belediye sınırlarında yaşayan seçmen sayısına göre değişiklik göstermektedir. Aşağıdaki tabloda seçmen sayısına göre belediye meclisi üye sayıları gösterilmiştir.

Nüfus	Asıl üye sayısı	Yedek üye sayısı
10.000'e kadar	9	9
10.001'den-20.000'e kadar	11	11
20.001'den-50.000'e kadar	15	15
50.001'den-100.000'e kadar	25	25
100.001'den-250.000'e kadar	31	31
250.001'den-500.000'e kadar	37	37
500.001'den-1.000.000'e kadar	45	45
1.000.000'dan fazla olan beldelerde	55	55

Kaynak: Mahalli İdareler ve Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'a göre tablolandırılmıştır.

Tablo 2. 1:Seçmen Sayısına Göre Belediye Meclisi Üye Sayıları

2839 sayılı Milletvekili seçimi kanununun 11. Maddesinde milletvekili, il ve ilçe belediye meclisi üyesi ve muhtar seçilemeyecek kişilere yönelik özellikler şu şekilde açıklanmıştır;

- “İlkokul mezunu olmayanlar,
- Kısıtlılar,
- Askerlik görevini yerine getirmeyenler,
- Kamu hizmetlerinden yasaklı olanlar,

- *Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis, ağır hapis cezasından hüküm giymiş olanlar” belediye meclisi üyesi seçilemezler.*

5393 sayılı Belediye Kanununda belediye meclisinin görev ve yetkileri açıklanmıştır. Bu kanundan yola çıkarak belediye meclisinin görevlerini şu şekilde açıklamak mümkündür;

Meclisin belediye yönetimi ile ilgili görevleri;

- Stratejik plan, yatırım ve çalışma programlarını kabul etmek,
- Belediye personellerinin performans ölçütlerini görüşmek,
- Meclis başkanlığı divanı, encümen üyelerini ve ihtisas komisyon üyelerini seçmek,
- Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek,
- Belediye başkanı ile belediye encümeni arasında çıkacak anlaşmazlıkları çözüme kavuşturmak.
- Belediye içerisinde personellerin kadro, tahsis vs karar vermek

Meclisin mali işler ile ilgili görevleri;

- Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek ve birimler ile düzeyler arasında aktarma yapmak,
- Borçlanmaya karar vermek,
- Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine ve taşınmazın 3 yıldan fazla kiralanmasına karar vermek,
- Belediye adına şartlı bağışları kabul etmek,
- İmtiyaz, yap-işlet ve yap-işlet-devret modeline karar vermek,
- Kanunda vergi, resim, harç ve katılma payı konusunda yapılmayan hizmetler için ücret tarifesini belirlemek.
- Belediyeye ait şirketlerin özelleştirilmesine karar vermek.

Meclisin imar ve şehircilik ile ilgili görevleri;

- Belediyenin imar planlarını görüşmek ve onaylamak,
- Belediye sınırları içerisinde yapılacak olan çevre düzeni ve planını onaylamak
- Mahalle kurulmasına, kaldırılmasına ve ismini değiştirilmesine izin vermek,
- Meydan, cadde, sokak, park ve tesislerin isimlendirilmesi,

- Fahri hemşerilik beraatı ve payesi vermek,
- Mücavir alanlara hizmet götürülmesine karar vermek,
Meclisin kurumlar arası görevleri;
- Yurt içindeki ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına karar vermek,
- Kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine karar vermek.

Belediye meclisi seçim sonuçlarının ilanını takip eden 5. Gün belediye başkanının başkanlığında kendiliğinde toplanır. Bu toplantıda meclis, gizli oy usulü ile kendi üyeleri arasından meclis birinci başkan ile ikinci başkan vekili ve en az iki kâtip üye seçer. Seçilen başkanlar ve üyeler ilk iki yıldan sonra başkanlık divanı seçmek için yapılacak mahalli idareler seçimlerine kadar görev yaparlar. Başkanlık divanı seçimi 3 gün içerisinde gerçekleştirilir. Meclis toplantılarına belediye başkanının katılma durumuna değinecek olursak; yıllık faaliyet raporlarının görüşüleceği meclis toplantısı belediye başkanının başkanlığı ile gerçekleştirilir. Diğer meclis toplantılarında belediye başkanının katılma zorunluluğu yoktur. Meclis toplantılarına belediye başkanının katılamaması durumunda ilk olarak birinci başkan vekili onunda katılamaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder (Koçak, 2013:225).

Belediye meclisi her ayın 2. haftası önceden kararlaştırılan bir günde toplanır. Meclis her yıl bir ay tatil kararı alır ve meclis resmi tatillere denk gelen günlerde çalışmalarına ara verebilir. Meclisin, bütçe görüşmelerinde toplantı süreci en fazla 20 günü, diğer toplantıların süreci ise en fazla 15 günü kapsamaktadır. Meclis toplantılarının yeri ve zamanı her zamanki usullerle yerel halka duyurulur ve zamanı geldiğinde toplantıların halka çık bir şekilde açık yapılır. Ancak meclis başkanı veya üyelerden herhangi birinin gerekçeli önerisi doğrultusunda toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kapalı oturum yapılması kararı alınabilir. Meclis toplantıları görevlilerce tutanağa geçirilir ve başkan ile katip üyeler tarafından imzalanır. Belediye başkanına acil durumlarda gerekli görmesi halinde belediye meclisini toplama yetkisi verilmiştir. Fakat bu durum bir yıl içerisinde 3 defadan fazla olmayacak ve her toplantı bir birleşimi

geçmeyecek şekilde belirtilmiştir. Olağanüstü toplantı çağrısı ve gündem en az 3 gün önceden meclis üyelerine yazılı olarak bildirilmesi ve ilan edilmesi öngörülmüştür. Diğer bir önemli husus da olağanüstü toplantılarda, toplanmaya sebep olan konuların dışında hiçbir konunun görüşülmeyeceğidir (5393 Belediye Kanunu, Md.20).

5393 sayılı belediye kanununda Belediye meclisinin feshedilmesi durumu şu şekilde açıklanmıştır; belediye meclisi, kanunda kendisine verilen yetki ve görevleri belirlenen süre içerisinde yapmayı ihmal eder ve bu durum belediyeye ait faaliyetlerde sorun yaşatıp gecikmeye uğrattır ise, belediyeye verilen görevlerle ilgisi olmayan siyasi konularda karar alır ise içişleri bakanlığının bildirimine üzerine Danıştay'ın kararı ile feshedilir. Feshedilen belediye meclisinin yerine yeni bir meclis seçilir ve kalan süreci tamamlar.

2.2.3.2. Belediye Encümeni

5393sayılı belediye kanununa göre belediye teşkilatının diğer bir önemli yapısı da belediye encümenidir. Bu kanunda belediye meclisinin bir karar organı olduğu belirtilmişti fakat belediye encümeni ile ilgili bilgilerde bir karar organımı, bir danışma organımı ya da bir yürütme organımı olduğu konusunda kesin bir bilgi verilmemiştir. Kesin bir bilgi olmaması nedeni ile belediye encümeni yapısal işlevi bakımından bir tartışma konusu haline gelmiş ve birden fazla görüş gündeme gelmiştir. Nadaroğlu'na (2001), göre belediye encümeni de belediye meclisi gibi bir karar organıdır. Türkoğlu'na (2009), göre belediye encümeni hem karar organı hem yürütme organı hem de danışma organıdır. Son olarak Eryılmaz'a (2008), göre belediye encümeni hem yürütme organı hem de danışma organıdır. Bu konuda bir görüş birliğinden söz edilemez fakat belediye encümenini kanunda belirtilen görev ve yetkilerine göre değerlendirecek olursak encümenin, karar organı değil de yürütme organı ve danışma organı olduğu söylenebilir.

Belediye encümeninin nasıl oluşturulduğuna değinecek olursak; Belediye encümeni belediye başkanının başkanlığında iki şekilde oluşturulur. Bunlardan birincisi, il belediyelerinde ve nüfusu 100.000 in üzerindeki belediyelerde belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından gizli ol ile seçeceği 3 üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği 2 üye olmak üzere 7 kişiden oluşturulur. İkincisi ise diğer belediyelerde belediye meclisinin her yıl kendi

üyeleri arasında gizli oy ile seçeceği 2 üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği 1 üye olmak üzere 5 kişiden oluşturulur (Koçak, 2013:238).

Belediye kanununda Belediye encümeninin haftada birden az olmamak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanacağı belirtilmiştir. Encümen toplantılarına belediye başkanının katılmadığı durumlarda belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısı veya encümen üyesi başkanlığında toplantı gerçekleştirilir. Belediye başkanı gerekli gördüğü durumlarda encümeni toplantıya çağırabilir, encümen üye tam sayısının çoğunluğu ile toplantı gerçekleştirilir ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alınır. Encümen toplantılarında karar sırasında oyların eşitliği durumunda başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Encümen toplantılarının gündemi, konusu belediye başkanı tarafından hazırlanır ancak encümen üyeleri, başkanın uygun görüşü ile gündemi, konuyu teklif edebilir. Encümen toplantılarında görüşülen konular bir hafta içerisinde karara bağlanır ve kararlar başkan ile toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır (5393 Belediye Kanunu, Md.33-34).

5393 sayılı belediye kanununun 34. Maddesine göre belediye encümeninin görevleri ve yetkileri genel olarak şu şekildedir;

- Bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek,
- Kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak,
- Öngörülme yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek,
- Bütçe içerisinde fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarmayı gerçekleştirmek,
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile ödenmesine karar vermek,
- Halka açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek,
- Kanunlarda öngörülen cezaları vermektir.

2.2.3.3. Belediye Başkanı

Belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi olan belediye başkanı, belediye sınırları içerisinde yaşayan yerel halk tarafından beş yıllık bir süreç için doğrudan seçilen kişidir. Türkiye’de 1963 yılı öncesinde belediye meclisi kendi üyeleri arasından birini veya seçilme yeterliliğine sahip dışarıdan birini başkan

seçebilmekteydi. Bu durum Belediye Başkanını meclise karşı zayıf bir konuma düşürmekteydi. 1963 yılı ve günümüze kadar devam eden bu süreçte belediye başkanları, doğrudan halk tarafından seçilerek göreve getirildi. Bu durum yani başkanın doğrudan halk tarafından seçilmesi onu meclise karşı güçlü bir konuma getirmiştir (Nadaroğlu, 2001:220; Eryılmaz, 2008:155).

Belediye başkanının yıllık izni 30 gündür. Başkanın izinli, görevli ya da hasta olduğu süreçlerde ödeneği kesilmez. 5393 sayılı belediye kanununa göre belediye başkanı, yurt içi gezilerinde belediye encümeninin onayı, yurt dışı gezilerinde ise belediye meclisi kararı doğrultusunda işleri bakanlığının onayı gereklidir. Belediye başkanı, izin, hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı süreçlerde belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendirebilir. Başkanvekili, başkanın yetkilerine sahip olmakla birlikte belediye başkanına ödenen brüt ödeneğin gün hesabı üzerinden miktarı kadar ödenek alır (Koçak, 2013:241).

5393 sayılı belediye kanununa göre belediye başkanının görev ve yetkileri şu şekildedir;

Belediye başkanının belediye yönetimi ile ilgili görev ve yetkileri;

- Belediye teşkilatını sevk ve idare ederek belediyenin hak ve menfaatlerini korumak,
- Belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak,
- Belediye faaliyetlerinin ve personellerinin performans ölçümlerini hazırlamak ve değerlendirmek ve bunlarla ilgili raporları meclise sunmak,
- Belediyeyi her durumda ve koşulda temsil etmek,
- Belediye meclisine ve belediye encümenine başkanlık etmek ve kararlarını uygulamak,
- Belediye ve belediyeye bağlı kuruluşları, şirketleri ve işletmeleri denetlemektir.

Belediye başkanının mali işler ile ilgili görev ve yetkileri;

- Belediyenin taşınır veya taşınmaz mallarını idare etmek,
- Belediyenin gelir ve alacaklarını takip etmek,
- Bütçeyi uygulamak ve bütçede belediye meclisi ile belediye encümeninin yetkisi dışında olan durumlarda aktarmalara onay vermek,

- Şartsız bağışları kabul etmek,
- Temsil veya ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak,
- Bütçede yoksullara, dar gelirlilere ve engellilere yönelik hizmetler için ayrılan ödeneği kullanmaktır.

Kanunun 44. maddesinde belediye başkanlığının ölüm ve istifa durumlarında kendiliğinden sona ereceğine yer verilmiştir. Belediye başkanının; mazeretsiz ve kesintisiz olarak 20 günden fazla görevini terk etmesi ve bu durumun mahallin mülki idari tarafından belirlenmesi, seçilme yeterliliğini kaybetmesi, görevini yürüttüğü süreç içerisinde görevine engel olan bir hastalık veya sakatlık durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporu ile belgelenmesi ve son olarak meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması durumlarından herhangi birinin meydana gelmesi halinde içişleri bakanlığının başvurusu üzerine Danıştay kararı ile başkanlık sıfatı sona erer. Belediye başkanlığının boşalması halinde vali vasıta ile belediye meclisi 10 gün içerisinde toplanır ve toplanan meclis, birinci başkan vekili, onun bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda meclisin en yaşlı üyesi başkanlığında boşalan belediye başkanlığı için bir başkan vekili seçer.

2.2.4. Belediyelerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

5393 sayılı belediye kanununda belediyelerin görevlerine tek tek yer vermek yerine belediyelerin hizmet alanları belirtilmiştir. Bu kanuna göre belediyeler; imarlaşmak için plan yapmalı, yöre içerisinde doğru bir kanalizasyon sistemi oluşturmalı, altyapı faaliyetlerini sağlamalı, çevrenin temizleme işlerini yerine getirmeli, şehirdeki trafik düzenini sağlamalı, okul binalarının inşaatını bakımını ve onarımını yaptırmalı, sağlık faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli tesisleri açmalı, tarihi doku bakımından önemli mekânların korunmasını sağlayabilmeli, yörede yaşayan halkın ortak ihtiyaçlarının karşılanması için faaliyetlerde bulunmalı, toplu taşıma hizmetlerinin düzgün bir şekilde yürütülmesini sağlamalı, yörenin ekonomisini geliştirerek ticareti canlı tutmayı sağlamalı, eğlence alanlarını halka uygun hale getirmeli ve son olarak organize sanayi alanlarını, iş merkezlerini yörenin uygun alanlarına konumlandırmakla görevlidirler.

2.2.5. Belediyelerin Mali Yapısı ve Finansman Kaynakları

Belediyeler, kanunla kendilerine verilen yetkileri kullanabilmek ve gerekli hizmetleri yerine getirmek için ilk olarak mali olanaklara gereksinim duyarlar. 1982 anayasası ile belediyelere hizmetlerini yerine getirmek amacı ile kaynak aktarmak anayasal bir zorunluluk haline getirilmiştir (Eryılmaz, 2008:159). Belediyelerin gelir kaynakları; genel bütçeli vergi gelirlerinden ayrılan paylar, denkleştirme ödeneği ve öz gelirler olarak üç farklı gruba ayrılmıştır. 2008 tarihli 5779 sayılı Belediyelere genel bütçe vergi gelirlerinden pay verilmesi hakkındaki kanun ile birlikte önceden sadece nüfus baz alınarak bütçeden pay ayrılırken bu kanun ile beraber gelirlerin %80'inde nüfusun, %20'sinde ise gelişmişlik endeksinin baz alınarak bütçeden pay ayrılması öngörülmüştür (Koçak, 2013:252). Yine aynı kanunda denkleştirme ödeneği üzerinde durulmuş kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının binde birinin Maliye Bakanlığı bütçesine belediyeler denkleştirme ödeneği olarak konması öngörülmüştür. Bu ödeneğin iki eşit pay olarak mart ve temmuz aylarında %60'ının nüfusu 5000'e kadar olan belediyelere, %40'ının ise nüfusu 5001-9999'a kadar olan belediyelere dağıtılması açıklanmıştır. Bu düzenleme ile nüfusu 10.000'nin altında olan belediyelere yönelik bir denkleştirme sistemi geliştirilmiştir (Eryılmaz, 2008:160). Aşağıdaki şemada belediyelerin gelir kaynaklarına detaylı olarak yer verilmiştir.

Belediyelerin Gelir Kaynakları

1. Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar
2. Denkleştirme Ödeneği
3. Öz Kaynak Gelirleri
 - 1. Vergiler;
 - İlan ve reklam vergisi
 - Eğlence vergisi
 - Haberleşme, elektrik, havagazı ve tüketim vergisi
 - Yangın sigorta vergisi
 - Çevre temizlik vergisi
 - Emlak vergisi
 - 2. Harçlar;
 - İşgal harcı
 - Tatil günleri çalışma ruhsatı harcı

- Kaynak suları harcı
- Tellallık harcı
- Ölçü ve tartı aletleri muayene harcı
- Hayvan kesimi muayene ve denetleme harcı
- Bina inşaatı harcı
- İmar harcı
- İşyeri açma harcı
- Muayene, ruhsat ve rapor harcı

►3. Harcamalara Katılma Payı;

- Yol harcamalarına katılma payı
- Kanalizasyon harcamalarına katılma payı
- Su tesisleri harcamalarına katılma payı

5393 sayılı belediye kanununda belediyelerin gelirleri; belediye resim, harç ve katılma payları, genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar, genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler, taşınır ve taşınmaz malların kira ve satışından elde edilen gelirler, faiz ve ceza gelirleri, her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler, bağışlar ve diğer gelirler şeklindedir (5393 Belediye Kanunu, Md:59).

Yine aynı kanunda belediye giderleri ise şu şekildedir; Altyapı onarım ve bakım giderleri, belediye binaları, tesisleri ve araçlarının temini bakımı ve onarımı için yapılan giderler, belediye personellerine ödenen maaş, ücret, ödenek ve hizmetlere ilişkin eğitim harcamaları ile ilgili giderler, belediye zabıta, itfaiye ve diğer hizmetlerin yürütülmesi için giderler, yurt içi ve yurt dışında kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle beraber birlikte yapılan giderler, sosyal, kültürel ve bilimsel faaliyetler için yapılan giderler, imar düzenlemesi giderleri, her türlü proje giderleri, temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri, dar gelirli, yoksul ve engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardım giderleri, mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler (5393 Belediye Kanunu, Md:60).

Belediyeler stratejik planlarına ve performans programlarına uygun olarak bütçe hazırlarlar. Bütçe, belediyenin mali yıl ve mali yılı izleyen iki yıl içerisindeki gelir ve gider tahminlerini göstererek gelirlerin toplanması ile harcamaların yapılmasına olanak sağlar. Belediye başkanı ve harcama yetkisi verilen diğer görevliler bütçe ödeneklerinin verimli ve yerinde harcanmasından sorumludur. Belediye başkanı tarafından hazırlanan

bütçe tasarısı, Eylül ayının birinci gününden önce belediye encümenine ve içişleri bakanına sunulur. İçişleri bakanı belediye bütçe tasarısını inceleyerek 5018 sayılı kamu maliye ve kontrol kanunu gereğince merkezi yönetim bütçe tasarısına eklemek üzere Eylül ayı sonuna kadar maliye bakanlığına bildirir. Belediye encümen bütçeyi inceleyerek görüşü ile beraber kasım ayının birinci gününden önce belediye meclisine sunar. Meclis bütçe tasarısını 1 Ocaktan önce aynen veya değiştirerek kabul eder ve kabul edilen bütçe mali yılbaşı ile beraber yürürlüğe girer (5393 Belediye Kanunu, Md.61-62).

2.2.6. Belediyelerin Denetimi

Türkiye’de yerel yönetim idarelerinde denetim kamuoyu denetimi, yargı denetimi, ombudsman denetimi, idari denetim ve performans denetimi olmak üzere beş şekilde gerçekleştirilir.

2.2.6.1. Kamuoyu denetimi

Yerel yönetim idaresinde olan yörelerde belirli bir sorun karşısında halkın sahip olduğu görüş olarak ifade edilen kamuoyu, halkın düşünce ve tutumunun yönetimi etkilemesine neden olmaktadır. Halkın, yönetimin eylemlerine ve ya eylemsizliğine karşı göstermiş olduğu tutum ve faaliyetlerin denetlenmesi kamuoyu denetimini gerekli kılmaktadır (Polatoğlu, 2000:4). Kamuoyu denetimi vasıtası ile demokratik toplumlarda kamuoyu ile medya bir araya gelerek devletin halka karşı sorumluluklarını yerine getirip getirmediği denetimi yapılır. Kamuoyu denetiminin etkili olabilmesi için medya ve sivil toplum örgütlerinin iletişim araçlarının gelişmiş olması ve toplumunda demokratik, gelişmiş olması gerekmektedir (Elçi, 2012:45).

Yerel yönetimlerin idari fonksiyonlarından biri olan belediyeler yürütmekte oldukları hizmetlerden hem merkezi yönetime karşı hem de yerel halka karşı sorumludurlar. Bundan dolayı belediyeler tarafından yürütülen hizmet ve faaliyetlerin halka uygun olup olmamasına karar verecek olan halktır (Yalçındağ, 1992:5). Yürütülen hizmetlerin kaynaklarını ve bu kaynakların hangi alanlara tahsis edildiği, etkin ve verimli kullanılıp kullanılmadığı konusunda denetlemeye yetkisi halka aittir. Bu nedenle yerel halkın belediye faaliyetleri ile ilgili bilgilere, belgelere ulaşabilmesi ve yönetime katılma kanallarının açık tutulması gerekli görülmüştür (DDK, 1996:63).

2.2.6.2. Yargı Denetimi

Türkiye Cumhuriyeti anayasanın 125. maddesinde belirtilen “*idarenin her türlü işlem ve faaliyetlerine yönelik yargı yolu daima açıktır*” hükmü ile merkezi yönetim ve yerel yönetim idarelerinin eylemlerine yönelik yargısal denetimi mecburi bir hal almıştır (Gözübüyük, 1989:235). Yargısal denetim, merkezi yönetim ve yerel yönetimin her türlü faaliyet ve işlemlerine karşı uygulanan bir denetim türü olmakla beraber yönetimin hukuka uygunluk içerisinde yürütülmesini amaçlamaktadır. Yargısal denetimin temel amacı toplumsal ilişkileri düzenlemek ve toplumda var olan ya da olacak olan uyuşmazlıklar ile tartışmaları çözüme kavuşturmaktır. Yargısal denetim bir bakımdan yerel yönetimlerin faaliyetlerine karşı yerel halkın güvencesi olurken diğer bir bakımdan da merkezi yönetimin yanlış ve keyfi davranışlarına, kararlarına karşı yerel yönetimleri korumacı bir görev üstlenmektedir (Ekici ve Toker, 2005:21).

Avrupa yerel özerklik şartının 11. Maddesinde “*yerel yönetimler, anayasa ya da ulusal mevzuat tarafından belirlenen özerk yönetim ilkeleri kapsamında kendi yetkilerini serbestçe kullanabilme amacı ile yargı yoluna başvurma hakkına sahiptirler*” hükmü ile yerel yönetimlere, merkezi yönetim karşısında yargısal koruma sağlanmıştır.

2.2.6.3. Ombudsman (Kamu Denetçisi)

Ombudsman, merkezi yönetim veya yerel yönetim idarelerinde görevli alan personellerin, idareden kaynaklanan şikâyetlerini belirleyerek ve bu şikâyetleri inceleyerek elde ettiği bulguları rapor haline getirip parlamentoya bildirerek kamuoyuna duyurmak sureti ile yapılan kamu yönetimi denetim şeklidir (Arslan, 1989:157).

Ombudsmanlık; merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin faaliyetleri ve hizmetleri üzerinde hukuka uygunluk ve yerindelik denetimi yapan, yasalara ve hukuka kurallarına ters bulduğu faaliyetlerin kaldırılmasını, bu işlemlerden dolayı ortaya çıkan zararların giderilmesini sağlayan bağlayıcı olmayan kararlar almaya yetkili olan ve hukuk denetim yöntemlerinin dışında yer alan bir denetleme organıdır (Erhürman, 1998:89). Sadece yasama organına bağlı olan ombudsman, her anlamda bağımsız bir kurum olup, yasaların uygulanmasını ve yasama adına denetimin yapılmasını sağlayan bir kurumdur (Tortop, 1998:4).

2.2.6.4. İdari denetim

İdari denetimi, merkezi yönetim ve yerel yönetimlerde idari makam ve merciler tarafından yapılan, yönetimin etkinli ve doğru işlemlerini sağlamaya çalışan bir denetleme yöntemi olarak açıklayabiliriz. İdari kurumların faaliyetlerinin ve kararlarının kanunlara uygunluğu açısından denetlenmesinde en etkin yöntem bu kurumların kendi oluşturdukları mekanizmalar tarafından denetlenmesidir (Köse, 2007:10). İdari denetim, farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bir kamu kurumu kendi kendini denetleyebileceği gibi başka bir kamu kuruluşu tarafından da denetlenebilir. Kamu kuruluşlarının kendi kendini denetlemesi ve hiyerarşi şeklinde olması iç denetimi, başka bir kamu kurumu tarafından denetlenmesi ise dış denetimi gerekli kılmaktadır.

2.2.6.4.1. İç denetim

Yerel yönetim idarelerinin kendi içerisinde görevler bakımından üst-ast veya amir-memur şeklinde teşkilatlanmış olmaları hiyerarşik bir yapıyı beraberinde getirmiştir. Hiyerarşi, üstün asta emir, talimat vermesi, astın işlemlerini denetlemesi, kaldırması, yürütmesi gibi yetkileri içerir. Yerel yönetim idareleri içerisinde var olan hiyerarşi denetiminde üst astın işlemlerini ve faaliyetlerini kanunda belirtilen esas ve usullerce hukuka uygunluk ve yerindelik yönünden denetlemektedir (İsbir, 1977:87).

Belediye idarelerinde iç denetim; karar organı olan belediye meclisi, danışma, yürütme ve karar organı vasıflarını taşıyan belediye encümenleri, buldukları kurumları denetlemekle yükümlüdürler. 5393 sayılı belediye kanununun 25. maddesinde belediye meclisi, denetim komisyonu ile beraber belediyenin bütçesini, harcamasını ve gelir giderlerini inceleyip, denetim görevini yerine getirir ve konusu suç teşkil eden herhangi bir olguya rastlar ise meclis başkanlığı tarafından yetkili merciye suç duyurusunda bulunur. Yine aynı kanunun 37. maddesinde belediye başkanının; stratejik plan ile yıllık çalışma programı kapsamında bütçe ile kesin hesabı inceleyip değerlendirerek belediye meclisine görüş bildirmesi yetkisi vardır. Belediye başkanının bu yetkisi ile yürütmenin denetlenmesine yardımcı olduğu bilgisine yer verilmiştir.

2.2.6.4.2. Dış Denetim

Kamu kurumlarının kendilerinin dışında başka herhangi bir kamu kurumu tarafından vesayet denetimi veya mali yardımlar yolu ile denetim yöntemleri kullanılarak denetlenmesi dış denetim olarak açıklanmıştır (Köse, 2007:16). Dış

denetim genellikle merkezi yönetim tarafından uygulanmakla beraber devletin özel denetim kurumları vasıtası ile de yürütülmektedir. Yerel yönetimlerde belediyelerin idari işlemlerinin hukuka uygunluğu ve idarenin bütünlüğü açısından kalkınma planları ve stratejilerine uygunluğunun İçişleri bakanlığı tarafından denetlenmesi vesayet denetim, yine yerel idareler içerisinde yer alan belediyelerin mali özerkliğinin ya da mali ve finansman kaynaklarının merkezi yönetim kurumları tarafından denetlenmesi ise mali yardımlar yolu ile denetim yöntemi olarak belirtilmiştir (Ekici ve Toker, 2005:41-57).

Yerel özerkliğe sahip olan yerel yönetimlere sahip oldukları bu özerklik merkezi yönetim tarafından verilmektedir. Merkezi yönetim yerel özerklik kapsamında yerel yönetimlere verdiği yetki ve sorumlulukların; hukuk kurallarına, devletin genel menfaatlerine uygun olup olmadığını yerel yönetimleri denetim ve gözetim altında tutarak öğrenmektedir (Karanfiloğlu, 2000:68). Yerel yönetimlerin kendi örgütsel denetimlerinin dışında başka bir yönetim kurumu tarafından kanunların öngördüğü şekilde denetlenmesine vesayet denetimi adı verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti anayasasınının 127. maddesinde vesayet denetimi hakkında “merkezi yönetimin; yerel hizmetlerin ve faaliyetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun yürütülmesi, yerel yönetim idarelerinde kamu birliğinin ve bütünlüğünün sağlanması ve yerel ihtiyaçların karşılanması ile toplum yararının korunması amaçları bakımından kanunda belirtilen esas ve usuller çerçevesinde yerel yönetimleri vesayet yetkisi ile denetleme yetkisi vardır” açıklaması yapılmıştır.

Ülkemizde yerel yönetimlerin gelir ve finansman kaynakları olarak; genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar, öz gelirler, yerel idarelere yapılan devlet yardımları ve olağanüstü gelirler söylenebilir. Yerel yönetimlerin her ne kadar mali özerkliğe sahip olduğu düşünülse de yeterli mali imkânlarla sahip olmadığı için merkezi yönetime bağımlı olduğu görülmektedir. Merkezi yönetim içerisinde yer alan İçişleri, maliye, tarım, bayındırlık ve iskân bakanlıkları gibi bazı bakanlıklar tarafından yerel yönetim idarelerine genel ve özel amaçlı mali yardımlar yapılmakta ve yapılan bu mali yardımlar yerel yönetimlerin gelir ve finansman kaynakları içerisinde önemli bir yere sahiptir. Merkezi yönetim, yerel yönetim idarelerine yapılan bu mali yardımların yerel halkın ihtiyaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını, talimatlara uygun harcanıp

harcanmadığını kontrol etmekle görevlidir. Bu nedenle merkezi yönetim, yerel yönetim üzerinde denetimde bulunma ve faaliyetlerini yönlendirme yetkisine sahiptir (Demircan 109-110).

2.2.6.5. Performans denetimi

Performans denetimi, merkezi yönetim ve yerel yönetim idarelerinin yönetsel ve örgütsel faaliyetlerini, yönetim ilkeleri uygulamaları ve yönetim politikalarını, performans ölçütlerini, kaynak kullanımındaki verimliliğini, misyon ve vizyonlarının etkinliğini kapsayan denetim türüdür (Koçak ve Kavakoğlu, 2010:125).

5393 sayılı belediye kanununun 18., 38., 41. ve 56. maddelerinde belediyelerde performans yönetimi ve denetiminde belediye başkanı ile belediye meclisinin görevli olduğu belirtilmiştir. Belediye başkanları belediyenin yıllık performans programını hazırlamak, personelin performans ölçütlerinin hazırlamak ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmakla görevlidir. Belediye meclisi ise belediye faaliyetleri ile personelin performans ölçütlerini görüşmek ve karara bağlamakla görevlidir.

2.2.7. Avrupa Yerel Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyeler

Avrupa konseyi bünyesinde yerel ve bölgesel sorunların giderilmesi amacı ile kurulmuş olan Avrupa yerel özerklik şartı, yerel ve bölgesel yönetimler yürütme komisyonunun öncülüğünde, Avrupa yerel ve bölgesel yönetimler konferansının sunduğu bir proje baz alınarak tasarlanmıştır. 1991 yılında TBMM tarafından uygun bulunarak bakanlar kurulunca 6 ağustos 1992 tarihinde 92/3398 sayılı bir karar ile onaylanan Avrupa yerel özerklik şartının 15. maddesinde yer alan şartın yürürlüğe girmesi için en az 4 üye ülkenin onayının gerekliliğinden dolayı belirlenen sayıda ülkenin onaylaması ile şart Türkiye’de 1 Eylül 1988 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Türk İdare Dergisi, 1995:13).

Avrupa yerel özerklik şartı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; özerk yerel yönetim ilkesi ve niteliklerinin düzenlendiği yasal zemine yer verilmiştir. Böyle bir zemin için merkezi yönetimin sorumluluklarının azaltılması ve bu doğrultuda merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki denetiminin en az seviyeye indirgenmesi amaçlanmıştır. Yine bu bölümde yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları belirlenerek verilen sorumluluklara orantılı gelir kaynaklarının temin edilmesinin gerekliliği

üzerinde durulmuştur (Aydemir, 2000:45). İkinci bölümde; birinci bölümde belirlenen usullere uyulmasını sağlamak amacı ile hükümete düşen sorumluluklara ve şartın kapsayacağı makamların mevzuatlarında yapılan değişiklikler kapsamında Avrupa konseyine bilgi vermesi zorunluluğuna değinilmiştir. Üçüncü bölümde ise; bu şartın yürürlüğe girmesi ve uygulanmasında gerekli olan kurallar yer almaktadır (Bulgan, 2008:65).

Yerel özerklik şartını şöyle açıklamak mümkündür. Bir yerel topluluğun yerel nitelikte olan hizmet ve faaliyetlerinin kendi başına yürütebilmesi ve buna imkan verecek kaynaklara sahip olabilmesidir (Keleş, 2000:49). Yerel özerklik çerçevesinde yerel yönetimlere, kendi temel kurallarını oluşturma, kendi hizmetlerini istediği biçimde yürütebilme, kendi yerel kaynaklarını oluşturabilme ve merkezi yönetimin yerel işlemlere ve faaliyetlere karışmasını önleyebilme imkânlarının verilmesi ile yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amaçlanmıştır (Yıldırım, 1993:149).

Türkiye’de yerel yönetimin en etkili idarelerinden biri olan belediyeler, Avrupa yerel özerklik şartı çerçevesinde değerlendirecek olunursa;

Avrupa yerel özerklik şartının 3. maddesinde “yasalarla belirlenen sınırlar kapsamında yerel yönetimler kendi sorumlulukları altında ve yerel halkın çıkarları doğrultusunda kamusal faaliyetlerin önemli bir bölümünü düzenleme, yönetme hakkına sahip ve bu hakkın doğrudan eşit ve genel oya dayanan gizli seçim sistemi ile seçilmiş üyelerden oluşan karar organı(Meclis) tarafından kullanılacağı ifade edilmiştir.5393 sayılı belediye kanununun 33. maddesinde Avrupa yerel özerklik şartının 3. Maddesine aykırılık teşkil ettiği saptanmış ve bu aykırılığın düzenlenmesi gerekli görülmüştür (İnaç ve Ünal, 2007:13).

Avrupa yerel özerklik şartının 7. Maddesinde “yerel yönetimlerde seçilmiş temsilcilerin sorumluluklarını ve görevlerini yerine getirirken yapacakları masraflar temin edilecek, ödeneği ve sosyal sigorta primleri ödenecektir” ülkemizde belediye başkanlarının ödenekleri ödenmekte ve sosyal güvenlik hakkı tanınmaktadır. Aynı hak belediye meclisi üyelerine tanınmamıştır. Yapılacak değişikliklerle belediye meclisi üyelerine de şarta uygun olarak sosyal güvence sağlanmalıdır (Yeter, 1996:9).

Avrupa yerel özerklik şartının 4. maddesinde “kamu hizmetleri genellikle vatandaşa en yakın olan birimlerce yerine getirilecektir” açıklaması ile subsidiarite(yerellik) ilkesine yer verilmiştir. Bu ilke ile her hizmetin merkezden planlaması, yürütülmesi önlenecek ve hizmette etkinlik, verimlilik, sürat sağlanacaktır. Subsidiarite ilkesine ülkemizde 5393 sayılı belediye kanununun 14. Maddesinde ve 7. Beş yıllık kalkınma planında hazırlanan mahalli idareler özel ihtisas komisyonu raporunda yer verilmiştir.

Avrupa yerel özerklik şartının 9. maddesinde “yerel yönetim idarelerinin mali kaynaklarına” yer verilmiştir. Bu maddede, yerel yönetimlerin serbestçe kullanabilecekleri yeterli mali kaynaklarının olması ve bu kaynaklar yasalarda belirlenen sorumluluklarla orantılı olması, kaynakların bir bölümünün yerel sınırlar içinde oranlarını kendilerinin belirleyeceği yerel vergi ve harçlardan oluşması gerektiği belirtilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti anayasasının 127. maddesinde “mahalli idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır“ hükmü yer alır. Fakat uygulamada bu hükmün gerçekleşmediği üzerinde durulmuştur. Belediyelerin harcamaları Sayıştay, Maliye gibi çeşitli kurumlarca denetlenmekte ve belediyelerin yerel vergi ve harçları belirleme yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle yapılacak yeni yasal düzenleme ile belediyelere bu hakkın tanımlanması öngörülmüştür (İnaç ve Ünal, 2007:15).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu bölümde araştırmanın konusu, amacı ve önemi, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi, sınırlılıklar ve hipotezlere ilişkin hususlar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Konusu

Bu araştırmanın konusu, Türkiye’de Uygulanan kalkınma planlarının yerel yönetimler üzerinde etkisinin incelenmesi olup ve bu bağlamda Elazığ belediyesinin onuncu ve on birinci kalkınma planları döneminde yapmış oldukları faaliyetleri incelemeye yöneliktir.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye’de uygulanan kalkınma planlarının yerel yönetim kurumu olan belediyeler üzerindeki etkilerini tespit etmektir. Türkiye’de kalkınma planlarının temeli 1930’lara dayanmaktadır. Ancak tam anlamıyla planlı kalkınma dönemine geçiş 1960’larda yaşanmıştır. Bununla beraber Belediyelerin kronolojisine bakılacak olunursa belediyelerin Cumhuriyet öncesi Osmanlı Dönemine dayandığını söylemek mümkündür. Köklü bir geçmişe sahip olan belediyeçiliğe ilk adımın 1854 yılında atıldığı görülmektedir.

Akademik literatür incelendiğinde kalkınma planlarının daha çok belediyelerin mali yapısını etkilediği görmekteyiz. Fakat 21. yüzyılla beraber küreselleşmenin etkisiyle gelişen ve değişen dünyada “akıllı şehir” olma yolunda atılan adımların belediye idareleri tarafından belirlenen öncelik hedef olduğu gözlenmektedir. Kalkınma planları ve yerel yönetimler ile ilgili yapılan diğer akademik çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada “akıllı şehir” olma ilkesi üzerinde durularak Elazığ belediyesi derinlemesine incelenmiştir.

3.3. Araştırmanın Verilerinin Toplanması ve Analizi

Araştırmada ilk olarak kavramsal ve kuramsal çerçeveyi oluşturmak amacı ile yerli ve yabancı literatür taranarak çalışmanın alt yapısı oluşturulmuştur. Daha sonra oluşturulan kavramsal ve kuramsal çerçeve doğrultusunda Elazığ belediyesi Ar-Ge Koordinasyon birimi ile görüşmeler yapılarak onuncu ve on birinci kalkınma planları

döneminde Elazığ belediyesinin yapmış olduğu faaliyetlerle ilgili bilgiler temin edilmiştir. Elde edilen bilgiler kalkınma planları kapsamında incelenip bir araya getirilip, değerlendirilmiş ve son bölümde belirtilen bulgular elde edilmiştir.

3.4. Araştırmanın Kapsamı; Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni “Yerel Yönetimler: Belediyeler” dir. Örneklem olarak Elazığ Belediyesi seçilen belediyedir. Onuncu ve on birinci kalkınma planlarına çerçevesinde Elazığ Belediyesinin yapmış olduğu faaliyetler incelenerek örneklendirilmiştir. Bu faaliyetler şunlardır;

- Fen İşleri Müdürlüğünün Kalkınma Projeleri;
 - Köfteciler Sokağı Çevre Düzenlemesi Projesi
 - Sağır Müftü Konağı'nın Restorasyon Projesi
 - Galeriler Sitesi Projesi
 - Alt Geçit ve Üstgeçit Projeleri
 - Kapalı Çarşı Restorasyon ve Cephe İyileştirme Yapımı
 - Kanal Boyu Duvarları ve Asfalt İşleri Yapımı Projesi
 - Kapalı Semt Pazarı Yapımı Projesi
 - 15 Temmuz Demokrasi Meydanı ve Kapalı Otopark Projesi
- Bilgi İşlem Müdürlüğünün Kalkınma Projeleri;
 - 15 Noktada E-Belediyecilik Projesi
 - Jarklı Sistem Yer Altı Çöp Konteyner Sistemleri Projesi
 - Mezarlık Bilgi Sistemi Projesi
 - Arşiv Bilgi Sistemi Projesi
- Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğünün Kalkınma Projeleri;
 - İçme Suyu, Yağmur Suru, Kanalizasyon Hatlarının ve Karaçalı Çeşmelerinin Altyapılarını Güçlendirme, Bakım ve Onarım İşleri
 - Hamza Bey İçme Suyu Barajı Projesi
 - Şorşor Deresi Kolektör, Kanal ve Rekreasyon Projesi

- Park ve Bahçe Müdürlüğü Kalkınma Projeleri;
 - Cip Barajı Park, Rekreasyon Tesisleri ve Ağaçlandırma Alanı Çevre Düzenlemesi Projesi
 - Mahalle Parkları, Oyun Grupları ve Fitness Grupları
 - Şehit Polis Fethi Sekin Mesire Alanı Projesi
 - Kent Köy Projesi
 - Harput Mahallesi Balakgazi Parkı Çevre Düzenlemesi ve Cam Seyir Terası Projesi

- Yapı ve Kontrol Müdürlüğü Kalkınma Projeleri;
 - Fuar Alanı Projesi
 - Her Mahalleye Bir Kütüphane ve Millet Kiraathanesi Yapımı Projesi
 - Kent Meydanı Projesi
 - Şehit Fethi Sekin Külliyesi Projesi
 - Şehirlerarası Otogar Yapımı Projesi
 - Engelsiz Yaşam Merkezi Projesi

- Çevre ve Koruma Kontrol Müdürlüğü Kalkınma Projeleri;
 - Elazığ Belediyesi Katı Atık Bertaraf Tesisi 2. Lot Uygulama Projesi
 - Güneş Enerjisi Santralleri(GES) Projesi
 - Sıfır Atık ve Geri Dönüşüm Faaliyetleri Kapsamında İl Geneline Geçici Atık Depolama ve Atık Toplama Merkezlerinin Kurulması Projesi
 - Çevresel Gürültü Eylem Planı

Örnekleme verilerinde kesin bir yargıya ulaşmak mümkün değildir. Çünkü “evrenin belli bir yüzdesini örnekleme olarak alma” işleminin bilimsel bir değeri yoktur. Bundan dolayı önemli olan unsur örneklemin büyüklüğü değil de örneklemin evrenini temsil edebilmesidir (Karasar, 1991:127).

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın sınırlılıkları şu şekildedir;

- Konu Sınırlılığı; Bu çalışmada kalkınma planları ve belediyeler incelenmiştir. Çalışmanın devamında belediyeler üzerinde durularak Elazığ Belediyesi detaylı

bir şekilde ele alınmıştır. Ancak Elazığ Belediyesinde 1963'ten günümüze kadar uygulamada süreklilik gösteren kalkınma planlarından sadece onuncu ve on birinci kalkınma planları verilerine ulaşılmıştır. Bu sebeple bu araştırma onuncu ve on birinci kalkınma planları verileriyle sınırlı kalacaktır.

- Mali Sınırlılığı: Bu araştırma herhangi bir merkez veya kurum tarafından finanse edilmemektedir.
- Zaman Sınırlılığı: Bu araştırma başlangıcından bitimine kadar yaklaşık iki yıl içerisinde tamamlanmıştır.

3.6. Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışmada yer alan hipotezler araştırmanın amacına ve yöntemine uygun olarak hazırlanmış ve kalkınma planlarının, yerel yönetim kurumu olan belediyelere etkileri tespit edilerek bu tespit edilen unsurlar üzerinde oluşturulmuştur.

Bu çalışmanın temel hipotezleri şunlardır;

- Yerel bölgelerde “Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” başlığı altında kalkınma yaklaşımının hayata geçirilmeli.
- Yerel bölgelerde “Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme” başlığına yönelik politikalar oluşturulmalı.
- Yerel bölgelerde “Yaşanabilir Şehirler, Sürdürülebilir Çevre” başlığı yaşam kalitesinin sürdürülebilir olmasına yönelik politikalar oluşturulmalı.
- Yerel bölgelerde “İstikrarlı ve güçlü ekonomi, Rekabetçilik üretim, Verimlilik” başlığı ile makroekonomik hedeflere ilişkin yapısal dönüşüm ve refah artışına destek sağlayacak projeler oluşturulmalı.
- Yerel bölgelerde “Hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetim” başlığı ile tüm kurum ve kuruluşlarda güçlü bir hukuk ve yönetim anlayışının pekiştiği politikalar oluşturulmalı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KALKINMA PLANLARI'NIN ELAZIĞ BELEDİYESİNE ETKİLERİ

4.1.ELAZIĞ İLİ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Şekil 4. 1: Elazığ İl Haritası

Elazığ ili, Doğu Anadolu Bölgesi'nin güneybatısında, Yukarı Fırat Bölümü'nde yer almaktadır. 9153 km² yüz ölçümü ile Türkiye topraklarının %1,2'sini oluşturan il, doğudan Bingöl, kuzeyden Tunceli, batı ve güney batıdan Malatya, güneyden ise Diyarbakır illerinin arazileri ile çevrilidir. İl, merkez ilçe ile birlikte 11 ilçe, 537 köy ve 709 mezra yerleşme alanından oluşmaktadır.

Elazığ ilinin ekonomisi sanayi, tarım ve ticarete dayanmaktadır. Keban Barajı'nın yapılmasından sonra tarıma elverişli toprakların bir kısmı su altında kaldığından, tarım alanlarının azalması ile beraber sanayi canlanmıştır. İlin, gayrîsâfi gelirinin % 30'u sanayi, % 10'u ticaret ve % 25'i tarım sektöründen elde edilir. Toprak altı ve üstü çok zengin olan ilin, maden bakımından zengin olması ve Türkiye'nin en büyük hidroelektrik santrallerinden birine sahip olması sanayisinin gelişmesine olanak

sağlamaktadır. İrili ufaklı 1200 sanayi iş koluna sahip olan Elazığ, sanayi alanında Doğu Anadolu Bölgesi'nde önemli bir yere sahiptir. Özellikle Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması ile fabrika sayısı hızla artmış ve 49 fabrikalık sanayi bölgesinde 20 fabrika inşaatı tamamlanarak üretime geçmiştir.

4.1.1. İlin Nüfusu

Elazığ ilinin nüfusu 591.098'dir. Nüfusun %82,77'si şehirde yaşamaktadır. İlin yüzölçümü 9.383 km²'dir ve ilde km²'ye 63 kişi düşmektedir. 2019 yılı verilerine göre Elazığ ilinin nüfusu ile ilgili genel bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir (Elazığ Belediyesi, 2019).

ELAZIĞ	
2018 Nüfusu	595,638
2019 Nüfusu	591,098
Nüfus Artış Hızı %	-0,76
Belediye Sayısı	20
Mahalle Sayısı	151
Köy Sayısı	550
Köy Nüfusu	101,870
Şehir Nüfusu	489,228
Şehirde Oturan %	82,77
Alanı km ²	9,383
Km ² 'ye Düşen Kişi	63

Tablo 4. 1: Elazığ İl Nüfusu

4.1.2. İlin Yönetim Yapısı

Elazığ ilinde Merkezi yönetim, Vali ve İl Müdürleri tarafından yürütülür. İl Özel İdaresi, İl Genel Meclisi ve İl Encümeni gibi seçilmişlerden oluşturulur ve Vali başkanlığında görev yapar. Yerel bölge olan Elazığ ilinin Yerel yönetimi ise belediye başkanı ve belediye meclisi tarafından yürütülür. Belediye Başkanı, belediye sınırları içinde yer alan seçmenin oy çokluğu ile seçilerek görev başına getirilir. Aynı seçmenler il genel meclisi için de oy kullanarak, İl Genel Meclisinin oluşumunu sağlarlar. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanır (Kanun:2972, Madde:23).

Elazığ Valisi, 1968 yılı Aksaray doğumlu olan Erkaya YIRIK'dır. 09.06.2020/274 sayılı kararla Kayseri/Melikgazi Kaymakamlığından Elazığ valiliğine atanmıştır. Elazığ Belediye Başkanı ise 1980 yılı Elazığ doğumlu olan Şahin Şerifoğulları'dır. Şerifoğulları, 31 Mart 2019 seçimlerinde %40,38 oy oranı ile belediye başkanı seçilmiştir. 2019 Türkiye yerel seçimleri sonuçlarına göre Elazığ Belediye meclisi 20 AK PARTİ, 4 İYİ PARTİ ve 13 MHP olmak üzere 37 üyeden oluşmuştur. 2018 Genel seçimleri sonucu, Elazığ 'ı temsilen TBMM'de AKP'den 4 milletvekili; Metin Bulut, Şermin Balık, Zülfü Tolga Açar, Zülfü Demirbağ ve CHP'den; 1 milletvekili Gürsel Erol seçilmiştir (Elazığ Belediyesi, 2019).

4.1.3. İlin Tarihi

Elazığ ili, M.Ö. 3000'li yıllarda kurulduğu sanılan, Harput kentinin ovadaki devamı niteliğinde olmasından dolayı yıllarca 'Harput' adı verilerek anılmıştır. Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun hâkimiyetinin Anadolu'ya kayması ile Harput'un Türk yurdu olmasında en önemli savaşın Malazgirt Meydan Muharebesi olduğu söylenmektedir. Malazgirt muharebesinden sonra Türklerin eline geçen Harput'ta, Büyük Selçuklu İmparatorluğu'na bağlı olarak Çubukoğulları Beyliği kurulmuştur (1085). Çubukoğulları Beyliği'nin ömrü uzun sürmemiş ve ardından 1110 yılında Artukoğulları dönemi başlamıştır. Bir müddet sonra Harput Artukluları diye bilinen bağımsız bir beylik kurulmuştur. Böylelikle Harput, Türklerle beraber büyüyen bir şehir haline gelmiştir. 1230 yılında Moğolların eline geçen Harput, 1234 yılından itibaren de Anadolu Selçuklu İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altına girmiştir. 1507

yılında Safevîler'in eline geçen Harput, 1516 yılında ise Çaldıran Savaşı ile Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Tarihte Anadolu'yu Mezopotamya'ya bağlayan kervan yollarının geçiş güzergâhı içinde önemli yerleşim yeri olan ve birçok kültüre ev sahipliği yapan; Müslüman, Rum, Ermeni ve Süryani halklarının uzun yıllar birlikte yaşadığı bu bölgede günümüzde hâlâ farklı kültür ve medeniyetlerin kalıntıları görülmektedir. Mezra denilen bugünkü yerleşim yerine 1834'te taşınan ve 1862 yılında Sultan Abdulaziz döneminde buraya tayin edilen Vâli İsmail Paşa'nın teklifi ile *Mamuret-ül Aziz Vilâyeti* ismi verilmiştir. Fakat telaffuzu güç olduğundan halk arasında kısaca *El'aziz* olarak söylenegelmiştir. 1937 yılında Atatürk, şehre bir ziyarette bulunmuş ve sunduğu teklif ile şehre azık (bolluk) ili anlamına gelen El-Azık adı verilmiş daha sonralarında günümüzdeki Elazığ ismini almıştır (Elazığ Valiliği, 2019).

4.2. ELAZĞ'DA BELEDİYE YAPISI

Türkiye'de belediyelerin görevi; yaşanabilir bir çevre hazırlayarak insanı temel alan bir yaklaşım ile yaşam kalitesini giderek yükselten bir toplum oluşturmaktır. Bu amaçla yürütülen faaliyetlerin tamamında açık, adil, verimliliği ön planda olan, sosyal sorumluluklarını yerine getiren, teknolojik gelişmelere uyum sağlayan, pratik ve verimli çözümler üreten, hizmeti ön plana çıkaran, personelleri ve verdikleri hizmetleri ile bir bütünleşmeyi sağlayan, bilgiyi esas alan yönetim anlayışı ile kurumsallaşmayı sağlayan bir belediye modelini öngörmüştür. Bundan dolayı Elazığ Belediyesi, Elazığ da yaşayan bireylerin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda her türlü ihtiyacını 5393 sayılı belediye kanununda belirtilen görev ve yetkiler çerçevesinde hızlı ve kaliteli bir biçimde karşılayarak hayatı kolaylaştırmayı ve şeffaflığı, katılımcılığı, verimliliği ön planda tutan evrensel ve etik değerlere bağlı hizmetler sunmayı amaçlamıştır.

4.2.1. Elazığ Belediyesi İle İlgili Genel Bilgiler

Bu bölüm, Elazığ Belediyesi ile ilgili genel bilgiler; örgüt yapısı, personel sayısı, personelin eğitim durumu, personelin yaş aralığı, belediyeye bağlı komisyonlar, belediyenin 2019 mali yılı, bütçe bilgileri, borçları, istatistikler gibi bilgilerin yer aldığı Elazığ Belediyesi 2019 Yılı Faaliyet Raporundan temin edilen bilgiler ve veriler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Şekil 4. 2: Elazığ Belediyesi İdari Yapısı

Elazığ belediyesinin idari yapısı belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümeni olmak üzere üç organdan oluşmaktadır. Yerel bölge içerisinde bazı faaliyetleri yerine getirmek amacı ile bu organlara bağlı komisyonlar oluşturulmuştur. Bu komisyonlar; imar komisyonu, plan ve bütçe komisyonu, denetim komisyonu, ulaşım ihtisas komisyonu, kültür ve sosyal işler komisyonu, tarife komisyonu, hukuk komisyonu, etik komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu, isim tespit komisyonudur. Bu komisyonlar yaptıkları faaliyetlerde ve aldıkları kararlarda belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümenine bağlıdırlar.

2019 yılı verileri ile Elazığ belediyesinin örgüt yapısı; 1 belediye başkanı, 37 meclis üyesi, 6 belediye encümeni, 3 belediye başkanı yardımcıları ve bunlara bağlı 25 müdürlükten oluşmaktadır.

Belediye Başkanı	1
Belediye Meclisi	37
Belediye Encümeni	7
Belediye Başkan Yardımcıları	3
Müdürlükler	25

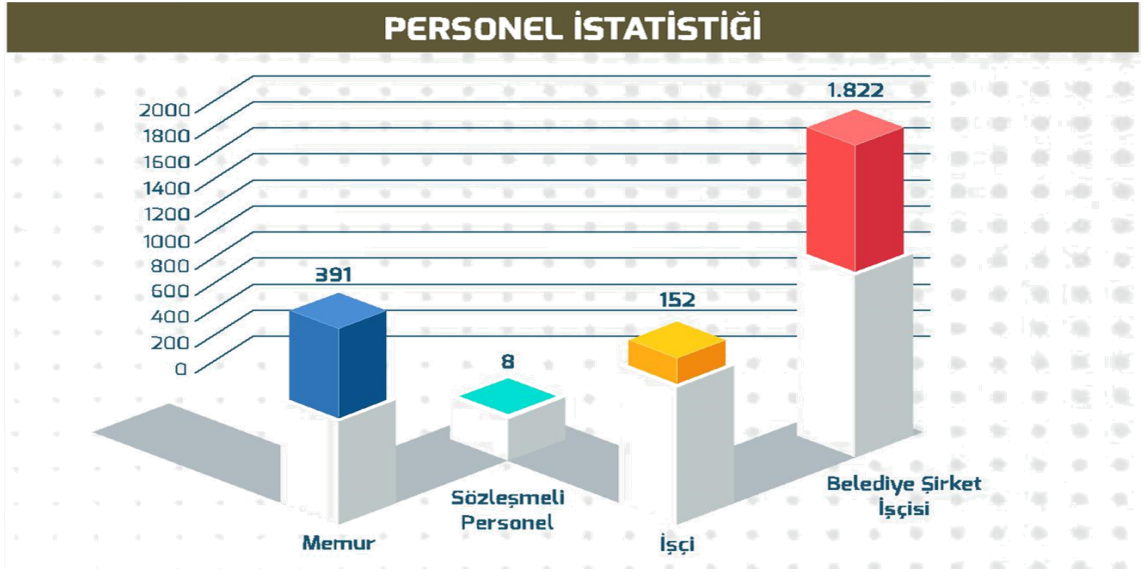
Tablo 4. 2: Elazığ Belediyesi Örgüt Yapısı

Kültürel değerlerine sahip çıkan, çözüm odaklı hizmet yürüten, yenilikçi ve girişimci olan Elazığ belediyesinde 2019 yılı içerisinde; 391 memur, 152 kadrolu işçi, 8 sözleşmeli personel, 1822 Belper(şirket) personel bulunmaktadır. Belediye toplamda 2373 personel ile vatandaşlarına hizmet vermektedir.

Faaliyetin Adı	2019	Toplam
Memur Sayısı	391	391
Kadrolu İşçi Sayısı	152	152
Sözleşmeli Personel Sayısı	8	8
BELPER Personel Sayısı	1.822	1.822
TOPLAM	2.373	2.373

Tablo 4. 3: Elazığ Belediyesi Personel sayısı

Yukarıdaki tabloda Elazığ belediyesinde çalışan personellerin statüleri ve o statülerde kaç personelin görevlendirildiğini görmekteyiz. Bu tablodan yola çıkarak oluşturulan Elazığ Belediyesi personel sayısı istatistiği şu şekildedir;

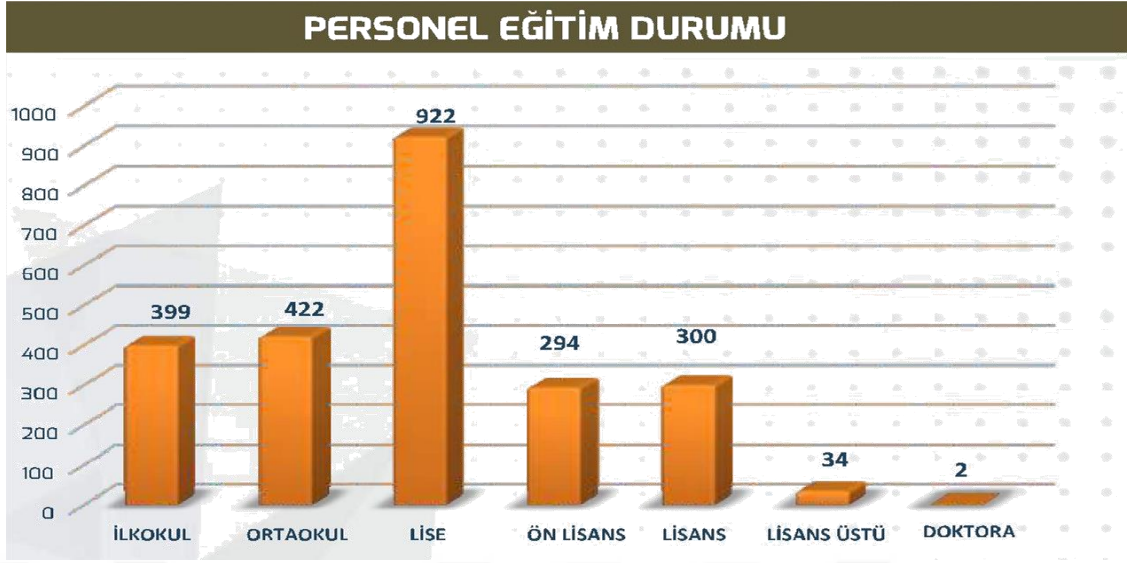
Şekil 4. 3: Elazığ Belediyesi Personel Sayısı İstatistiği

Halkın yaşam kalitesinin yükseltmek ve hızlı, güvenilir, temiz, konforlu bir yaşam ortamı sunmak için belediyeler kalifiyeli elemanlara her zaman için ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle belediye içerisinde çalışan personellerin eğitim seviyeleri oldukça önemlidir. 2019 yılı itibari ile Elazığ belediyesinde çalışan personelin eğitim durumu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

EĞİTİM DURUMU	SAYI
Okur Yazar Değil	2
Okur Yazar	8
İlkokul	399
Ortaokul	422
Lise	922
Önlisans	294
Lisans	300
Lisans Üstü	34
Doktora	2
Toplam	2.373

Tablo 4. 4: Elazığ Belediyesi Personelinin Eğitim Durumu

Yukarıdaki tabloda açıklanan Elazığ Belediyesi eğitim seviyesine göre personel sayısı istatistiği şu şekildedir;

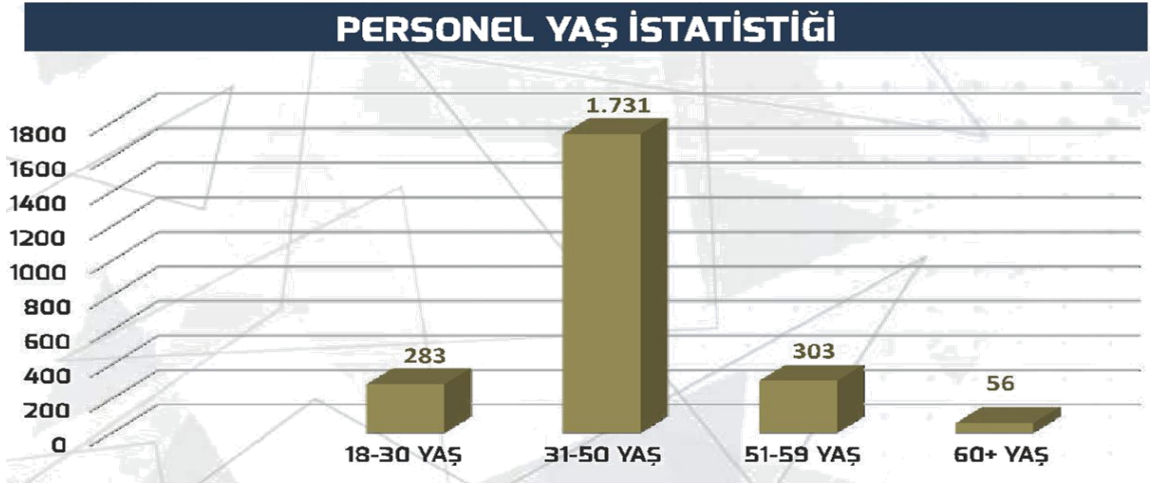
Şekil 4. 4: Elazığ Belediyesi Personel Eğitim Durumu İstatistiği

İnsan odaklı, hizmette adalet ve eşitliği ilke edinerek çalışan, katılımcı ve sosyal belediyecilik anlayışı ile marka şehir olmayı hedefleyen Elazığ belediyesini bünyesinde çalışan personelin yaş aralığı 2019 verilerine göre şu şekildedir;

Tablo 4. 5: Elazığ Belediyesi Personelin Yaş Aralığı

YAŞ ARALIĞI	SAYI
18-30	283
31-50	1.731
51-59	303
60+	56
TOPLAM	2.373

2019 verileri ile oluşturulan yukarıdaki tablodan yola çıkarak Elazığ belediyesinde çalışan personelin yaş istatistiğini şu şekilde göstermek mümkündür;

Şekil 4. 5: Elazığ Belediyesi Personel Yaş İstatistiği

Elazığ belediyesi şuan Cumhuriyet Mahallesi Malatya Caddesi No: 30'da bulunan ana hizmet binası ve ana hizmet binasına bağlı müdürlüklere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir;

Binanın Adı	Bulunduğu Mevkii	İşlevi
Merkez Binası	Cumhuriyet Mahallesi	■ Başkanlık
		■ Özel Kalem Müdürlüğü
		■ Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü
		■ Temizlik İşleri Müdürlüğü
		■ Fen İşleri Müdürlüğü
		■ Park ve Bahçeler Müdürlüğü
		■ Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü
		■ Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
		■ Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü
		■ İmar ve Şehircilik Müdürlüğü
		■ Etüd ve Proje Müdürlüğü
		■ Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü
		■ Yapı Kontrol Müdürlüğü
		■ Zabıta Müdürlüğü
		■ Mezarlıklar Müdürlüğü
		■ Veteriner İşleri Müdürlüğü
		■ Hukuk İşleri Müdürlüğü
		■ Yazı İşleri Müdürlüğü
		■ Teftiş Kurulu Müdürlüğü
		■ Mali Hizmetler Müdürlüğü
■ Bilgi İşlem Müdürlüğü		
■ Muhtarlık İşleri Müdürlüğü		
■ Emlak İstimlak Müdürlüğü		
■ İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü		
■ Kurum Hekimliği		
■ Mini Gösteri Merkezi		

Şekil 4. 6: Elazığ Belediyesi Merkez Binasına Bağlı Müdürlükler

4.2.2. Elazığ Belediyesinin Mali Yapısı

İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım, kentsel altyapı, kent bilgi sistemleri, katı atık, park ve yeşil alanlar, çevre temizliği, kültür-sanat-turizm tanıtımı, sosyal hizmet ve yardım, ticareti geliştirme ve ekonomiyi canlandırma, devlete ait her türlü yapının inşaatı, bakımı ve onarımı, tarihi mekânların onarımı ve korunması gibi bazı hizmetleri yerine getirmekle yükümlü olan belediyeler, 5393 sayılı belediye kanununda yer alan başka kurum veya kuruluşlara verilmeyen mahalli müşterek nitelikteki diğer görev ve hizmetleri de yerine getirmekle yükümlüdürler. Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası belediyelerin mali durumu ve hizmetlerin ivediliği dikkate alınarak belirlenmektedir.

Yerel bölgelerde belediyelerin mali işlerinden sorumlu olan müdürlük mali işler müdürlüğüdür. Elazığ belediyesi bünyesinde Mali işler müdürlüğüne bağlı olan strateji geliştirme ve bütçe servisi tarafından 2019 yılında Elazığ belediyesinin 2019-2024 yıllarını kapsayan stratejik planın hazırlanarak, 2019 mali yılı faaliyet raporu ve 2019 yılı kesin hesabı hazırlanarak İçişleri Bakanlığı ve Sayıştay Bakanlığına gönderilmiştir. Aşağıdaki tabloda Elazığ belediyesinin 2019 mali yılı tahmini gelir bütçesi ile kesinleşen gelir bütçesi karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

GELİRİN ADI	2019 TAHMİNİ GELİR BÜTÇESİ	2019 KESİNLEŞEN GELİR BÜTÇESİ
Vergi Gelirleri	39.780.000.00 TL	35.421.439.60 TL
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	88.649.000.00 TL	73.461.580.38 TL
Bağış, Yardım Ve Özel Gelirler	4.105.000.00. TL	3.610.900.53 TL
Diğer Gelirler	309.186.000.00 TL	289.656.071.96 TL
Sermaye Gelirleri	58.480.000.00 TL	3.932.654.70 TL
Red ve İadeler(-)	-200.000.00 TL	0.00 TL
Genel Toplam	500.000.000.00 TL	406.082.647.17 TL

Tablo 4. 6:Elazığ Belediyesi 2019 Mali Yılı Gelir Bütçesi

Hazırlanan raporda Elazığ belediyesi 2019 mali yılı finansmanı tahmin edilen ve kesinleşen finansmana şu şekilde yer verilmiştir;

AÇIKLAMA	2019TAHMİN EDİLEN	2019KESİNLEŞEN
İç borçlanma	50.000.000.00 TL	39.950.257.79 TL
Mali kuruluşlardan sağlanan finansman	50.000.000.00 TL	39.950.257.79 TL
Bankalar	5.000.000.00 TL	35.000.000.00 TL
Borçlanma	5.000.000.00 TL	35.000.000.00 TL
İller bankası	35.000.000.00 TL	4.950.257.79 TL
Borçlanma	35.000.000.00 TL	4.950.257.79 TL
Genel toplam	180.000.000.00 TL	159.801.031.16 TL

Tablo 4. 7: Elazığ Belediyesi 2019 Mali Yılı Finansmanı

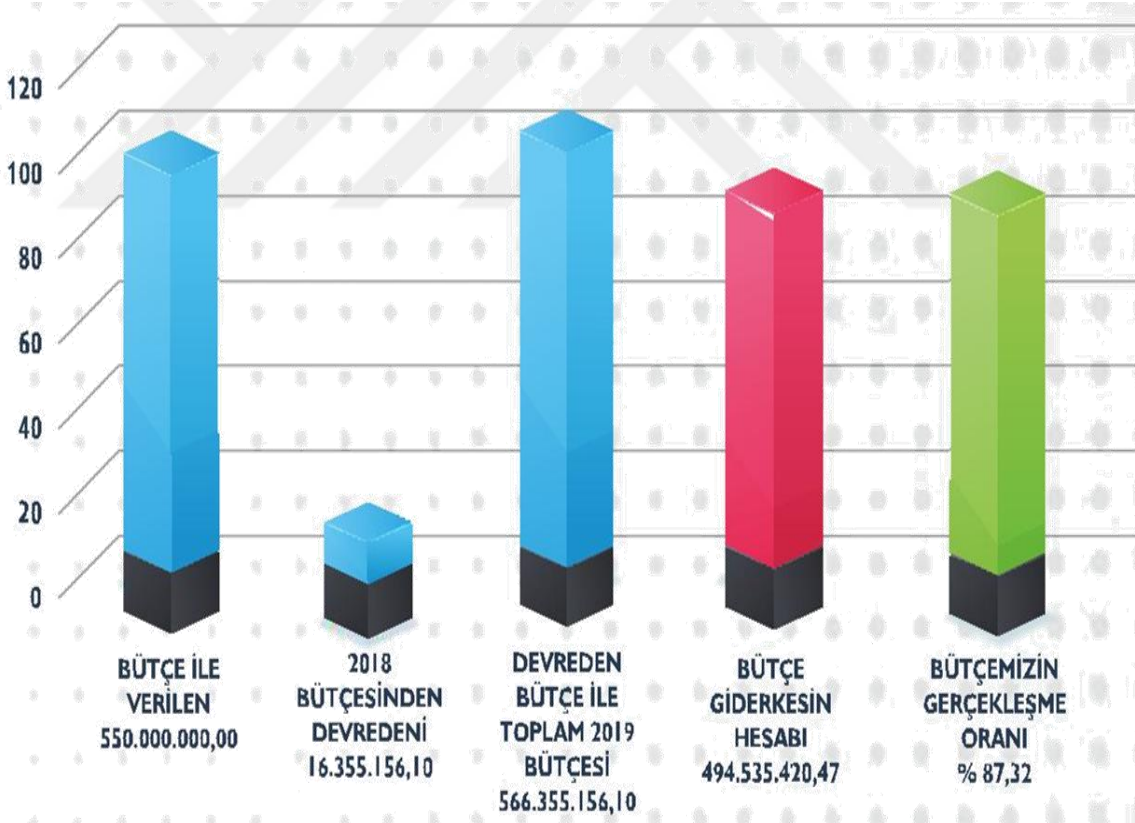
Elazığ Belediyesi bünyesinde hazırlanan bütçede 2019 yılı ve öncesi Elazığ belediyesinin toplam borcu 425.079.142.90 TL olarak belirlenmiştir. Aşağıdaki tabloda bu borçları detaylı olarak yer verilmiştir.

HESAP KOD	HESAP ADI	TL.
300	BANKA KREDİLERİ HESABI	30.692.916,89
320	BÜTÇE EMANETLERİ HESABI	100.881.652,67
330	ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI	13.115.853,70
333	EMANETLER HESABI	26.480.291,24
360	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HESABI	1.256.949,80
361	ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI	1.385.348,22
362	FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TAHSİLAT HESABI	5.867.237,57
368	VADESİ GEÇMİŞ, ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER HESABI	30.061.371,06
381	GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	17.633.570,63
400	BANKA KREDİLERİ HESABI	117.318.381,08
438	KAMUYA OLAN ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ BORÇLAR HESABI	19.848.665,46
481	GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	60.536.904,58
GENEL TOPLAM		425.079.142,90

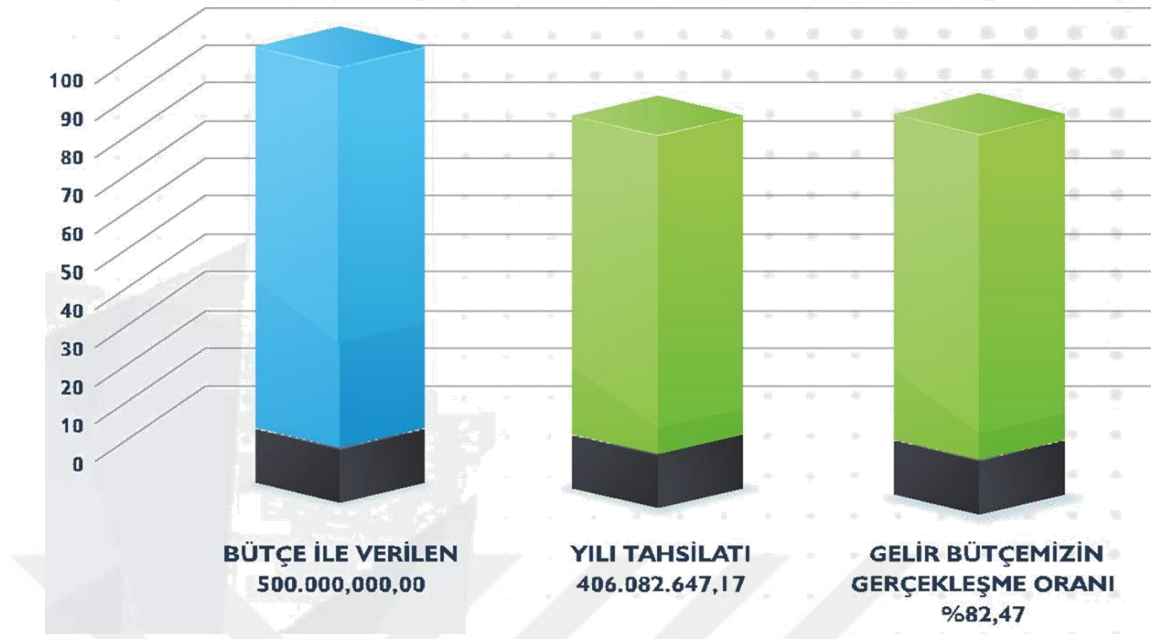
Şekil 4. 7: Elazığ Belediyesi 2019 yılı ve öncesi Toplam Borçları

Elazığ Belediyesi; bütçe gerçekleştirme oranının %100'e yakın gerçekleşmesini sağlamayı, açık ve anlaşılır bir raporlama sistemi kurmayı, iç-dış borçlanma planını hazırlamayı ve ön mali kontrol ile kontrol-takip işlemlerini gerçekleştirerek sonuçlandırmayı hedeflemiştir. Bu hedefler doğrultusunda faaliyet gösteren Elazığ belediye meclisinin 550.000.000.00 TL ile kabul etmiş olduğu belediye 2019 mali yılı gider bütçe ödeneğine, 2018 bütçesinden devreden 16.355.156.10 TL ile 566.355.156.10 TL olan gider bütçesinin mali yıl içinde 494.535.420.47 TL'si kullanılarak %87,32 oranında gider bütçesi gerçekleşmiştir. Yine belediye meclisince 50.000.000.00 TL finansman ile 500.000.000.00 TL olan 2019 mali yılı gelir bütçesi %82,47 oranında gerçekleşerek 406.082.647.17 TL gelir elde edilmiştir.

Elazığ belediyesini 2019 mali yılı gider bütçe uygulama sonucu ve gelir bütçe uygulama sonucu aşağıda şekil üzerinde gösterilmiştir.

Şekil 4. 8: Elazığ Belediyesi 2019 Mali yılı Gider Bütçe Uygulaması

Şekil 4. 9: Elazığ Belediyesi 2019 Mali Yılı Gelir Bütçe Uygulaması

Şehircilikte örnek bir şehir olma özelliğini koruyarak, vatandaşların ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak şekilde modern şehirleşmeye yönelik imar ve şehircilik çalışmalarının yapılması ile etken, verimli ve rasyonel kaynak kullanımı doğrultusunda kamu hizmetlerini yürütmeyi amaçlayan Elazığ belediyesinin 2020 mali yılı tahmini gelirleri şu şekildedir (www.elazigolay.com);

GELİRİN ADI	2020 TAHMİNİ GELİR BÜTÇESİ
Vergi Gelirleri	41.010.000.00 TL
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	77.000.000.00 TL
Bağış, Yardım Ve Özel Gelirler	4.010.000.00. TL
Diğer Gelirler	336.998.000.00 TL
Sermaye Gelirleri	158.190.000.00 TL
Red ve İadeler(-)	-208.000.00 TL
Genel Toplam	617.000.000.00 TL

Tablo 4. 8: Elazığ Belediyesi 2020 Malı Yılı Tahmini Gelirleri

2019-2020 yıllarında yapılan meclis toplantılarında belediyenin geçmiş dönemlerdeki gelirleri ve giderleri incelendikten sonra Elazığ belediye başkanı tarafından yapılan bir açıklamada Elazığ belediyesinin 2020 tahmini mali giderleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir;

Gelirin Adı	2020 Tahmini Gider Bütçesi
Yazı işleri müdürlüğü	136.910.000.00 TL
Fen işleri müdürlüğü	107.000.000.00 TL
Su ve kanalizasyon müdürlüğü	92.998.000.00 TL
Mali hizmetler müdürlüğü	73.191.000.00 TL
Temizlik işleri müdürlüğü	47.970.000.00 TL
Park ve bahçeler müdürlüğü	41.150.000.00 TL
Destek hizmetleri müdürlüğü	35.539.000.00 TL
ETÜD proje müdürlüğü	29.235.000.00 TL
Ulaştırma hizmetleri müdürlüğü	20.998.000.00 TL
Kültür ve sosyal işler müdürlüğü	11.140.000.00 TL
İtfaiye müdürlüğü	10.821.000.00 TL
Bilgi işlem müdürlüğü	9.050.000.00 TL
Zabıta müdürlüğü	9.700.000.00 TL
Çevre koruma müdürlüğü	8.951.800.00 TL
Veteriner işleri müdürlüğü	4.115.000.00 TL
Özel kalem müdürlüğü	4.590.000.00 TL
Basın ve halkla ilişkiler müdürlüğü	4.115.000.00 TL
Mezarlıklar müdürlüğü	3.405.000.00 TL

Yapı kontrol müdürlüğü	1.827.500.00 TL
Hukuk işleri müdürlüğü	900.000.00 TL
Muhtarlık işleri müdürlüğü	550.000.00 TL
Teftiş kurulu müdürlüğü	434.000.00 TL
Toplam	660.00.00.0 TL

Tablo 4. 9: Elazığ Belediyesi 2020 Mali Yılı Tahmini Giderleri

4.3. ONUNCU VE ON BİRİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANLARI KAPSAMINDA ELAZIĞ BELEDİYESİNİN FAALİYETLERİ

Geleceğe dönük risklerin ve belirsizliklerin devam ettiği dünya ekonomisinde değişim ve dönüşümlerin yaşandığı, yeni dengelerin oluştuğu, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında güç dengelerinin yeniden şekillendiği bir ortamda hazırlanan Onuncu Kalkınma Planı, 2014-2018 dönemini kapsamaktadır. Bu planda, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınma süreci bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmış olup bölgesel alanları da kapsayan insan odaklı kalkınma anlayışı çerçevesinde katılımcı bir yaklaşım benimsenmiştir.

Kalkınma planlarında yer verilen politikaların etkili bir şekilde hayata geçirilebilmesi için merkezi ve yerel kamu kurumlarının orta ve uzun vadeli amaçlarının, temel hedef ve önceliklerinin ve bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemleri ile kaynak dağılımlarının kalkınma planıyla uyumlu olması önem taşımaktadır. Onuncu kalkınma planında, kurumsal düzeyde stratejik planlar ile kalkınma planları arasında gerekli bütünlük ve uyumun sağlanabilmesi amacı ile kapsayıcı bir anlayış benimsenerek tüm kurumlara yön verebilecek, öncelikleri belirlemede yardımcı olabilecek bir politika seti oluşturulmuştur. Onuncu kalkınma planı doğrultusunda Elazığ belediyesinin benimsediği ilkeler şunlardır;

- “Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum” başlığı altında insan için ve insanla beraber kalkınma yaklaşımının hayata geçirilmesi ve gelişmişliğin yerel bölgede yaygınlaştırılması amacıyla uygulanacak politikalara yer vermek.
- “Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme” başlığı altında üretimde yapısal dönüşüme ve refah artışına yönelik hedef ve politikaları ele almak.
- “Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre” başlığı altında çevreye duyarlı yaklaşımların sosyal ve ekonomik faydalarının artırılması, vatandaşların yerel bölgedeki yaşam kalitesinin sürdürülebilir bir şekilde yükseltilmesi ile bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması kapsamındaki hedef ve politikalara yer vermek.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk kalkınma planı olan On Birinci Kalkınma Planı ise 2019-2023 yıllarını kapsamaktadır. Uzun vadeli bir perspektifle ülkemizin kalkınma vizyonunu ortaya koyarak, milletimizin temel değerlerini ve beklentilerini karşılamak, ülkemizin uluslararası konumunu yükseltmek ve halkımızın refahını artırmak için temel yol haritası olan bu plan, dönemde ekonominin yapısı uzun vadede istikrarı ve sürdürülebilirliği sağlayacak şekilde dönüşüme tabi tutularak, eğitim hamlesiyle beşeri sermayenin, milli teknoloji hamlesiyle teknoloji ve yenilik kabiliyetinin artırılması hedeflenmektedir. On birinci kalkınma planı doğrultusunda Elazığ belediyesinin benimsediği ilkeler şunlardır;

- “İstikrarlı ve güçlü ekonomi” başlığı altında yerel bölge ekonomisinde; para, maliye, gelirler ve dış ticaret politikaları ile bu politikaları güçlendirecek makroekonomik hedeflere ilişkin temel çerçeve ve prensiplere yer vermek.
- “Rekabetçilik üretim ve verimlilik” başlığı altında yerel bölge ekonomisinde rekabetçilik ve verimlilik artışı sağlanarak üretimde hedeflenen yapısal dönüşüm ve refah artışına destek sağlayacak politikalar oluşturmak.
- “Nitelikli insan ve güçlü toplum” başlığı altında yerel bölgede beşeri sermayenin güçlendirilmesi, kapsayıcı büyüme yaklaşımının belirgin bir biçimde hayata geçirilmesi ve refahın toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılması amacıyla uygulanacak politikalar ele alınmalıdır.
- “Akıllı Şehir ve Sürdürülebilir Çevre” başlığı altında ekonomik, sosyal ve kültürel faydanın artırılmasına paralel olarak çevrenin korunması, yerel bölgede

yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ile bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik hedef ve politikalar oluşturulmalıdır.

- “Hukuk devleti, demokratikleşme ve iyi yönetim” başlığı altında hukuk devleti ve demokratikleşme ilkelerinin iyi yönetim anlayışının pekiştiği hedef ve politikalar ele alınmalıdır.

Gelişmekte olan ülkelerde daha hızlı olmak üzere şehirleşme sürecinin devam etmesi, şehirleşmeyi büyümenin odağına taşıyan yaklaşımların gelişmesi, dünya genelinde şehir ekonomilerinin ve yaşam tarzının daha da hâkim olması beklenmektedir. Bilgiye dayalı ekonomi, finansal ve ihtisaslaşmış hizmetler, nitelikli işgücü, Ar-Ge ve yenilik kapasitesi şehirlerde yoğunlaşmaktadır. Yükselen ve gelişmekte olan ülkeler, küresel rekabet ortamına hızla büyüyen şehirleriyle katılmaktadır. Bu nedenle onuncu ve on birinci kalkınma planlarında, yerel alanlarda gelişimin sağlanması ve şehirleşme, kentleşme süreçlerinin hızlandırılması amacını benimseyen politikaların ele alınması öngörülmüştür.

Merkezi ve yerel kamu kurumları Planın amaç, hedef, ilke ve politikaları çerçevesinde kendi görev alanlarına ilişkin alt politikaların ve tedbirlerin geliştirilmesinden sorumludurlar. Bu iki plan ile Yerel yönetim bölgelerinde katılımın ve vatandaş denetiminin, diğer denetleme mekanizmalarıyla birlikte tesis edilmesi ile sosyal, sürdürülebilir büyüme ve çevre korumaya imkân sağlayacak düzenlemeleri içeren kentsel gelişme planlarının hazırlanması teşvik edilmektedir. Kentte yaşayan insanların yaşam kalitesini artırmak ve yerel bölgelerdeki ekonomiyi büyütmek için akıllı büyüme planları, toplu taşıma için akıllı kart sistemleri, entegre ücretlendirme sistemleri gibi akıllı hareketlilik programları ve bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) kontrollü enerji ve altyapı sistemleri iyileştirilmeye çalışılmaktadır.

Onuncu ve on birinci kalkınma planları kapsamında yukarıda belirtilen ilkeler doğrultusunda bir yerel yönetim kurumu olan Elazığ Belediyesi; il sınırları içerisinde sermaye hareketlerini, ticaret ve değer zincirlerini, ekonomik faaliyetlerini iyileştirmeyi ve ileri seviyeye yükseltmeyi, Elazığ ilinde iş ve yaşam çevresinde rekabet avantajı elde etmeyi, yatırım ve nitelikli işgücü çekmeyi, bir yandan da altyapı ve hizmet kalitesini iyi şekilde sunmayı, yerel bölge içerisinde yaşayan halkın güven ve sosyal uyum içerisinde yaşamasını sağlamayı, katma değeri yüksek yeni sektörlerin gelişmesine

imkân vermeyi,büyüme yi amaçlamıştır. Aynı zamanda ekonomik ve sosyal gelişmenin yanında çevresel tedbirlerin alınmasını, çevre koruma ve geliştirme ile bölgenin gelişmesi için gerekli yatırım ve hizmetlerin ekonomi politikalar ile birlikte ele alınmasıyla üretim yönünden fırsata çevrilmesini, yerel düzeyde sivil toplum ve özel kesim ile kamu idareleri arasında koordinasyonu artıran mekanizmaların geliştirilmesini ve planın öngördüğü ‘yerel yönetimlerin akıllı şehir olma’ ilkesi doğrultusunda faaliyetlerde bulunmayı amaçlamıştır. Bu amaçlar doğrultusunda yerel yönetim kurumu olan belediyeler büyüme ve kalkınma politikaları ile bütünleşerek şehirleşme süreçlerini daha hızlı ve verimli bir şekilde tamamlayacaklardır.

2014 ve 2023 yılları arasında Kalkınma Bakanlığı bünyesinde hazırlanan onuncu ve on birinci beş yıllık kalkınma planlarında yer alan strateji ve programlar dâhilinde Elazığ belediyesinin hazırlamış olduğu plan ve projeler aşağıda detaylı olarak incelenecektir. Elazığ Belediyesi Ar-Ge Proje ve Koordinasyon Biriminden elde edilen bilgiler ve veriler doğrultusunda, bu plan ve projeler ilk aşamada tamamlanan projeler, daha sonra devam eden projeler ve son olarak hedeflenen projeler olarak üç başlık halinde incelenecektir.

4.3.1. 2014-2023 DÖNEMİNDE TAMAMLANAN PROJELER

4.3.1.1. Avrupa Gönüllü Hizmeti, Gençlik Gönüllü Kurum ve Kuruluşların Akredityasyonu Projesi

Elazığ belediyesine bağlı Ar-Ge Proje Koordinasyon birimi tarafından oluşturulan Avrupa Birliği Bakanlığı bünyesinde Ulusal Ajans Gençlik Hareketliliği Koordinatörlüğü projesi ile AKREDİTASYON alınması amaçlanmıştır. Elazığ Belediyesi, Avrupa Gönüllü Hizmeti akreditasyonu ile Elazığ’da 18-30 yaş arasındaki yüzlerce gencin 2-12 ay arasında gönüllülük hareketlerine katılmaları ya da Avrupa’da diledikleri bir ülkede; gönüllü faaliyetlerde yer almaları, yabancı dillerini geliştirebilmeleri, kültürlerarası iletişim becerilerini arttırabilmeleri amaçlanmıştır.

2016 yılında gönderen kuruluş olarak Elazığ belediyesinin başvurusu kabul edilmiş ve 2017 yılında belediyenin başvurusu koordinatör kuruluş olarak kabul edilmesi için tekrar hazırlanıp Avrupa Birliği Bakanlığı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığına sunulmuştur. Proje Avrupa Birliği Bakanlığı

tarafından koordinatör ve gönderen kuruluş olarak akredite kuruluş olarak kabul edilmiştir. Bu proje ile Elazığ belediyesine “AKREDİTASYON SERTİFİKASI” verilmiş ve İl Belediyeleri içerisinde Elazığ Belediyesi, Türkiye’de Akreditasyon alan 4 kurum arasında yerini almıştır.

Avrupa Birliği Bakanlığı bünyesinde Ulusal Ajans Gençlik Hareketliliği Koordinatörlüğü kapsamında Antalya İlinde Gençlik hareketliliği konulu Akredite olmuş kurumların ilk bilgilendirme toplantısına katılım gerçekleşmiştir. Daha sonra Ankara’da yapılan “AKREDİTASYON SERTİFİKA” törenine katılım Nisan 2017 tarihinde sağlanmıştır.

4.3.1.2. Köfteciler Sokağı Çevre Düzenlemesi Projesi

Elazığ belediyesine bağlı olan Fen işleri müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje, turizmden kaynaklanan sosyo-ekonomik kazanımların belirlenmesi ve artırılması çalışmalarıyla turizmin olumsuz yanlarının giderilmesi ile Elazığ merkezde bulunan köfteciler sokağının çevre düzenlemesi ve restorasyonunun yapılması sonucunda turizme büyük bir canlılık getirmek amaçlanmıştır. Proje, 2016 yılında hazırlanarak Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü’ne sunulmuştur. Başvuru hali hazır dosyası ile ilgili bakanlıkta iken 2017 yılında güncellenerek, ilgili bakanlığa tekrar başvuru yapılmıştır. 10.03.2017 tarihinde yapımına başlanan proje 10.08.2017 tarihinde tamamlanmıştır. Projenin toplam maliyeti 664.023.76 TL’dir.

Mekânın daha yeni ve modern bir görünümde düzenlenmesi mevcut kapasitenin çok daha üstünde bir seviyede olacağı planlanan proje ile şuan hizmette olan tüm esnafın ekonomik ve sosyal yönden refaha kavuşacağı hedeflenmiştir. Yapılacak olan tüm yenilikler sayesinde; modern bir sokak olması yerli ve yabancı tüm ziyaretçilerin artmasına katkı sağlayacaktır. Vatandaşların alış-veriş esnasında dinlenmek ve yemek yeme ihtiyaçlarını gidermek açısından; daha modern ve sağlıklı bir ortamda gerçekleştirmeleri yaşam kalitesini üst seviyeye yükseltmiş olacaktır.

4.3.1.3. 15 Nuktada E-Belediyecilik Projesi

Elazığ Belediyesi Bilgi İşlem Müdürlüğü tarafından hazırlanan proje Kalkınma Bakanlığı Fırat Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliğine sunulmuştur. Projenin temel amacı Elazığ’a ilişkin verilerin ve mevcut hizmetlerin güncel bilişim teknolojileri

destekli çalışmalarla yönetilerek, bu verilerden kent ve toplum yararına çeşitli bilgiler üretilmesi ve etkin yeterli bir biçimde halka hizmet sunulmasıdır. İnternet, endüstriyel, ticari, finansal alanlar, üretim, eğitim sektörleri ve kamuda çok önemli bir bilgi iletişim aracı haline gelmiştir. Yerel ve kentsel yönetimlerin bilgi verme ve alma fonksiyonları idari açıdan çok önemli olduğundan, İnternet'in bu kurumların yönetim ve hizmet uygulamalarında yer alması kaçınılmazdır. E-Belediye Sistemi, yalnızca belediyenin içinde, birimler ve yetkililer tarafından kullanılması düşünülen bir sistem değildir. Yönetim, belediye birimleri ve bilgi alışverişine gereksinim duyan her vatandaşın kullanımına açık, şeffaf bir bilgi iletişim sistemidir. Bu mantıkla şehrin muhtelif yerlerine kiokslar yapılacak böylece gerçek ve katılımcı bir yönetim yapısına katkı sağlanacaktır. Kiosk uygulamaları ile birlikte kaynaklar etkin ve verimli kullanılacak, güncel ve doğru bilgilerin ışığında hızlı ve isabetli kararlar alınabilecektir. Yerel halk da bilgi paylaşımı ve erişilebilirlik sayesinde belediye faaliyetleri hakkında kolayca bilgi sahibi olabilecek, belediye ile ilgili iş ve işlemlerini daha kolay ve çabuk gerçekleştirecektir. Kentin muhtelif yerlerine yerleştirilecek kiosklar sayesinde, hizmetlerin web sitesine paralel olarak kentin muhtelif yerlerinden tüm halka açık olması sağlanacaktır. Böylece ev ve iş yerinde İnternet erişimi bulunmayan kullanıcılara ulaşmak mümkün hale gelecektir. Özellikle İnternet erişiminin düşük olması beklenen dar gelirli mahallelere yerleştirilmesi sayısal uçurumu engellemede önemli bir adım olacaktır. Elazığ ili içerisinde 15 noktada E- Belediyecilik Kioks cihazları kurulmuş olup yazılım ve entegrasyon işlemleri bitmiştir. %95'i biten projenin Son deneme çalışması vakıfbank ile birlikte yapılmaktadır. 2017 yılında hazırlanan proje 2019 yılında tamamlanmış ve uygulamaya geçilmiştir. Elazığ belediyesinin bu proje için ayırdığı bütçe 875.500,00 TL'dir. Bu proje, onuncu ve onbirinci kalkınma planlarında yer alan "akıllı şehir" ilkesi doğrultusunda Elazığ belediyesinin hazırladığı projelerden biridir.

Şekil 4. 10:E-Belediyecilik, Kiosk Uygulamaları

4.3.1.4. Cip Barajı Park, Rekreasyon Tesisleri ve Ağaçlandırma Alanı Çevre Düzenleme Projesi

Elazığ Belediyesi, Park Ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje ile gelecekte rekreasyonel faaliyetlere aktif katılımı sağlayabilmeyi amaçlamıştır. Rekreasyon alanları bir taraftan toplumun refahını ve yaşam kalitesini artırma gibi olumlu etkiler yaratırken, diğer taraftan da, iyi planlanmış bir rekreasyon alanının ekolojik ve sosyal çevrenin olumlu etkilenmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle rekreasyon alanlarının tasarımında amaç, sürdürülebilir olmak, bugünkü ve gelecekteki toplumların yaşam kalitesine olumlu katkılar sağlamaktır. Bu proje, kalkınma planlarında yer alan sürdürülebilirlik anlayışı çerçevesinde beklentilerin karşılanabilmesini sağlayacak bir proje niteliğinde hazırlanmıştır.

Elazığ'ın 10 km. batısında bulunan Cip Barajı, Murat Nehri ile birleşen Cip Çayı üzerinde ve Cip köyünün güneyinde yer almaktadır. Göl çevresi daha önceler mesire yeri olarak kullanılmaktadır. Proje kapsamında piknik alanının tekrar kullanıma elverişli olması açısından yeni bir çevre düzenlemesi ve rekreasyon tesisleri ile kafeterya, seyir alanları, yürüyüş ve bisiklet yolları, çocuk oyun alanı, kamelyalar ve piknik alanları, makul ölçekli yapay şelale, gezinti alanları, rekreasyon alanına ait otopark, ve alan içerisinde ihtiyaç duyulacak diğer peyzaj kullanımlarının yer alması planlanmıştır. Bu nedenle proje 2016 yılında hazırlanmış ve başvuru Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yapılmıştır. 2017 yılında başvuru güncellenerek, ilgili bakanlığa tekrar yapılmıştır.

2017 yılında yapımına başlanan proje 2018 yılında hizmete açılmıştır. 1 milyon 524 bin metrekarelik alana sahip Cip Barajı Mesire Alanında; 333adet kamelya, piknik masaları, 4.360 m koşu, 3.900 m yürüyüş ve bisiklet yolları, 4 adet açık alan fitness sahası, 1 adet futbol ve 1 adet voleybol sahaları, 2 adet çocuk oyun alanları, yapay şelale, doğal amfi tiyatrosu, gezinti alanları, seyir alanları, 475 araçlık otopark ve mescidiyle tam donanımlı dinlenme alanı olarak yapımı tamamlanmıştır. Elazığ belediyesinin bu proje için kullandığı bütçe 9.983.000 TL'dir.

Şekil 4. 11:Cip Barajı Mesire Alanı

4.3.1.5. Sağır Müftü Konağı'nın Restitüsyon ve Restorasyon Projesi

Elazığ Belediyesi Fen İleri Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje ile Elazığ ilinin tarihi olgulara ev sahipliği yapan Harput bölgesinde yer alan 1837 yılında geleneksel Osmanlı Evi mimarisine uygun olarak yapılmış olan Sağır Müftü Konağının aslına uygun olarak restorasyon çalışmasının yapılması, korunması ve turizme kazandırılması amaçlanmıştır. Proje kapsamında 2017 yılında başlayan çalışmalar 2018 tamamlanarak Kültür ve Sanat evi olarak vatandaşlarımızın hizmetine açılmıştır. Elazığ belediyesinin ilk kapsamda proje için öngördüğü bütçe 1.031.464,80 TL'dir. Ancak proje tamamlandıktan sonra proje bedeli 1.504.950 TL olmuştur.

Şekil 4. 12:Sağır Müftü Konağı

4.3.1.6. Elazığ Belediyesi Lojistik Eğitim Merkezi Projesi

Elazığ Belediyesi Ar-Ge Proje Koordinasyon Birimi tarafından hazırlanan bu proje ile hem Elazığ da hem de Türkiye'nin birçok yerinde lojistik sektöründe, kalifiye personel olarak istihdam edilebilmeye imkân ve zemin sağlanmış olacaktır. Elazığ da lojistik sektörünün ileri bir seviyeye çıkarılması ve bu kapsamda da alt yapı çalışmalarının oluşması planlan Projede, lojistiğin ne olduğunu, ne amaçla var olduğunu, lojistik sistemlerini, 12 ay boyunca sürecek olan eğitimler ile 24 işsiz gence verilmesi amaçlanmıştır. Verilecek eğitim sonrasında lojistik-ulaştırma konusunda büyük bir bilgi ve tecrübe doğrultusunda özel kurum ya da kuruluşlarda istihdam edilmelerine imkân sağlanması amaçlanmıştır. 2017 yılında başlanan proje 2018 yılında tamamlanmıştır. Proje kapsamında SODES'in katkısı 141.368 TL, Eş finansman 15.615 TL olmak üzere Toplam bütçe 156.983.00 TL olmuştur.

Projenin faaliyeti;

- Eğitimler 6 ay sürmüş, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Modüler Programı dâhilinde eğitim verilmesi için Halk Eğitim Merkezi'nden Lojistik ve Ulaşım Hizmetleri 2.Seviye Eleman Yetiştirme Programı verilmiştir.
- Eğitimlerimizde KOSGEB Girişimcilik Eğitimi de verildi.

- İl içerisinde “Teknik Gezi” yapıldı.
- 24 adet tablet dağıtımı gerçekleştirildi.
- Staj faaliyetleri 22 iş günü olarak yapıldı.

Proje sonucunda, projede yer alan 24 kursiyere 1 yıl süren eğitimler ve staj faaliyetlerinin ardından; KOSGEB, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Lojistik Elemanı 2. Seviye Kurs Bitirme Belgesi ve Elazığ Belediyesi Lojistik Eğitim Merkezi Projesi Katılım Belgesi verilmiştir.

4.3.1.7. Elazığ Belediyesi Katı Atık Bertaraf Tesisi 2.Lot (1.Aşama)

Uygulama Projesi

Elazığ Belediyesi Çevre Ve Koruma Kontrol Müdürlüğü tarafından hazırlanan proje Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından finanse edilen “Şartlı Nakdi Yardım Programı” ile Belediyelere maddi destek sağlanmaktadır. Bu kapsamda Elazığ Belediyesi Şartlı Nakdi Yardım Programı ile Bakanlıktan destek talep etmiştir. Programda destek istenilen bütçenin %45’ine kadar destek verilmiştir. Elazığ Belediyesi Katı Atık Bertaraf Tesisi 2. Lot (1.Aşama) Uygulama Projesi için 2017 yılı içerisinde başvuru yapılmıştır. 16.05.2017 yılında yapımına başlanan proje 13.01.2018 tarihinde tamamlanmıştır. Projenin toplam maliyeti 7.423.000,00 TL’dir.

Proje ile Elazığ Belediyesinin sınırları içinde oluşan katı ve sıvı atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde bertaraf edilmesine var olan katı atık sahanızın yetersiz kalması sebebiyle Katı Atık Düzenli Depolama Sahası Mekanik Ayrıştırma Kompost Tesisi ve Arıtma Çamurlarının Bertarafı için hazırlanan 2.Lot kademesi ve mevcut bulunmayan Sızıntı Suyu Havuzunun yapılması ile sahanın çöp depolama alanlarının genişletilmesi sağlanacaktır.

Proje ile;

- Kaynağında ayrıştırma ve geri kazanım oranını arttırmak
- Çevreye dost teknolojiler kullanmak
- Atığı enerji ihtiyacını azaltmada alternatif kaynak olarak kullanmak
- Karbon ayak izini izlemek (azaltmak)
- Endüstriyel atık yönetiminde alternatif teknolojiler kullanmak

- Çevre sağlığını korumak
- Kentsel çevre kalitesini yükseltmek,
- Ekonominin verimliliğini ve yeterliliğini desteklemek
- Çevre bilincini arttırmak
- İstihdam ve gelir elde etmek gibi hedefler sağlanacaktır.

Şekil 4. 13:Katı Atık Bertaraf Tesisi

4.3.1.8. Kalkınma Bakanlığı Fırat Kalkınma Ajansı “11. Kalkınma Planı Toplantısı”

2018 yılında Fırat Kalkınma Ajansı Genel Sekteri Mesut ÖZTOP başkanlığında yapılan toplantıda Elazığ’daki kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri başkanları, dernekler ve vakıf temsilcileri ile kurum temsilcileri katılmıştır. Elazığ belediyesi bünyesinde katılanlar ise; Özel Kalem Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü, Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü olmuştur. Toplantının iki ana konusu olup; Birinci öncelikli konu; “Kadın İstihdamının ve Kadın Girişimciliğinin Arttırılması” ikinci öncelikli konusu ise; “Kadının Sosyal Hayata Katılımının Arttırılması” olmuştur. Toplantıda 5 ana istihdam başlığı incelenmiştir. Bunlar;

- Demokrasi, Adalet, Güvenlik
- Eğitim
- Tarım ve Kırsal Kalkınma
- Gelir Dağılımı
- İstihdam

İstihdam başlığı altında; mesleki kalitenin artırılması, çalışanlar ve iş arayanların yetenekleri ile iş dünyasının ihtiyaç duyduğu yetenekler arasındaki uyumsuzlukların azaltılması konularında önerilerde bulunulması istenilmiştir. Bu bağlamda aşağıdaki öneriler sunulmuştur;

- Mesleki kalitenin artırılması için öğrenciler meslek liselerine yönlendirilmeli
- Okullarda ve üniversitelerde uygulamalı eğitime ağırlık verilmeli
- Mesleki eğitim ortaokul seviyesine kadar düşürülmeli
- İş dünyasının ortaklığıyla arz talep dengesinin kurulup ihtiyaç duyulan mesleklerde insan yetiştirilmeli
- Türkiye'nin her yerine üniversite açılmasının eğitim kalitesini düşürdüğü ve açılan üniversitelerde temel meslek olan mühendislik, fen edebiyat gibi bölümlerin çokluğu işsizlik oranını ve mesleki kaliteyi düşürdüğü göz önüne alınarak bu üniversitelerin azaltılması veya ara eleman ihtiyacına yönelik eğitim verip birey yetiştirmeli
- Bazı meslek dalları genelden özele indirilmeli

4.3.1.9. Time To Twinning Projesi

Elazığ Belediyesi Ar-Ge Proje Koordinasyon Birimi olarak 2018 yılında Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Şehir Eşleştirme Hibe Programı Bilgilendirme Toplantısı çerçevesinde Avrupa Birliği “Şehir Eşleştirme Projeleri” bilgilendirme toplantısına katılmış bulunmaktadır.

Şehir Eşleştirmesi ve Kardeş Belediyecilik gibi programlarla deneyimlerin paylaşılması ve işbirliğinin faydaları açıkça görülmüştür. Bundan dolayı bu programlar yerel kurumların politikalarına entegre edilmiştir. Avrupa Birliği, ülkelerin ilgili bakanlıkları ve yerel birlikler bu tür işbirliği projeleri desteklemekte ve artırılması için çalışmaları yapmaktadır. Elazığ Belediyesi belediye sınırları içerisindeki yerel bölgeye ve vatandaşlara birçok hizmetler sunmaktadır. Ancak bu hizmetleri daha kaliteli sunmak

için ar-ge çalışmaları yapmalı ve ikili ilişkilere girmeleri gerekmektedir. Yeni dünya düzeninde ülkeler bir birine bağlı duruma gelmiştir. Bu durumda ülke şehirleri de işbirliğine girmesi önem kazanmıştır. Ticari, ekonomik, sosyal, Kurumsal kapasite, Turistik ve hizmet sektöründe işbirliğine girilmesi ihtiyacı doğmuştur. Elazığ Belediyesi yukarıda belirtilen konular dâhilinde Fillandiya'nın Oulu şehriyle bilgi ve deneyim paylaşımını gerçekleştirecek olup projenin raporlarının birleştirilmesiyle bir yol haritası belirleyecektir. Şehir eşleştirme fizibilitesi oluşturulup sürdürülebilir hedef sağlanacaktır. Proje çağrısı kapsamında işbirliğine girilecek sektörler; Turizm, Kültür, Tarih, Uluslararası İşbirliği ve yerel belediyeçilik hizmetleri (Akıllı Şehir, Kentsel Dönüşüm, Çevre, İklim Değişikliği, Bölgesel Kamu Hizmeti, Katı Atık Yönetimi, Altyapı Çalışmaları, enerji, ulaşım etc.) konularıdır. Bu sektörlerde yerel kamu hizmeti kalitesinin artırılması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin kurumsal kapasitesinin geliştirmesi ile programa destek sağlanacaktır. Türkiye'deki yerel yönetim çalışmaları ve Fillandiya'daki yerel yönetim çalışmaları karşılaştırılarak eksiklerin fark edilmesi sağlanacaktır. Sivil Toplum Örgütleri, kamu kurumları ve özel sektör birlikte Avrupa Birliği Müktesebatınca çalışmalarını yürütecektir.

Elazığ Belediyesi tarafından projenin bedeli 121.000,00 Euro olarak belirlenmiştir. Proje sonucunda; Projede ortak olacak ülke olan Finlandiya ülkesinin Oulu Belediyesi zamanı yeterli kullanmadığından dolayı proje sunumu yapılamamıştır.

4.3.1.10. Elbüs Projesi

Elazığ Belediyesi Ulaşım Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje, 15 adet elektrikli otobüs alımı ve otobüslerin bakım onarımının yapılacağı hangar alanının yapımını kapsamaktadır. Elbüsler 18m uzunluğunda, tek körüklü, 141 yolcu kapasiteli, yüzde yüz elektrikli, sessiz, konforlu modern, alçak tabanlı, ferah iç hacim ve rahat koltuklar, güçlü motor ve yüksek manevra kabiliyeti, düşük işletme ve bakım maliyeti, uzun kullanım ömrü, sıfır egzoz emisyonu, yenilenebilir enerji ile çevreci, yavaşlama esnasında elektrik geri kazanımı sağlayan tek sarj ile 250-400 km yol alabilen, ekstra ray döşemesine gerek kalmadan dizel araçlara oranla yakıt tasarruflu araçlardır. Elbüs otobüsleri Elâzığ'ın Cadde ve sokaklarında halkın hizmetine sunulmuştur. Bu proje için Elazığ Belediyesinin kullandığı bütçe 53.154.000 TL olmuştur.

Şekil 4. 14:Elbüs

4.3.1.11. İçme Suyu, Yağmur Suyu, Kanalizasyon Hatlarının ve Karaçalı Çeşmelerinin Altyapılarını Güçlendirme, Bakım ve Onarım İşleri

Elazığ Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü tarafından hazırlana bu proje kapsamında 2018 yılında Elazığ ilindeki içme suyu, yağmur suyu, kanalizasyon ve karaçalı çeşmelerinde aşağıdaki hizmetler yapılacaktır.

- Karaçalı çeşmelerinin bakım ve onarımların yapılması,
- Su Kalite kontrol işlerinde kullanılmak üzere klor tüpü dolumu ve laboratuvar malzemesi alımı,
- Şehrin muhtelif mahallelerinde içme suyu terfi hatlarının yapımı,
- 3.179.637,00 TL. Yatay delgilerin yapılması,
- Yeni sondaj kuyularının açılması,
- Yeni Kanalizasyon hatlarının döşenmesi,
- Yeni içme suyu hatlarının döşenmesi,
- Kompozit kapak ve ızgaraların yenilenmesi,
- Çelik Boru Döşeme İşİ; 3.387,927,00 TL.

Projeye 2018 yılında başlanmış ve aynı yıl içerisinde bitirilmiştir. Elazığ belediyesin bu proje için kullandığı bütçe 21.527.428,00 TL olmuştur.

4.3.1.12. Mahalle Parkları, Oyun Gurupları ve Fitness Gurupları

Elazığ Belediyesi Park Ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu projede, 2018 yılında Elazığ ilinin değişik mahallelerinde 50 adet yeni mahalle parkı yapılacaktır. Mahalle parklarında ki konsept parkın bir tarafında çocuklarımız oyun oynarken parkın diğer tarafında anne ve babalar spor yapma imkanı bulacaktır. Bu konseptten dolayı 2018 yılında 97 adet çocuk oyun gurubu 43 adet fitness gurubu parkları monte edilecektir. Projeye 2018 yılında başlanmış ve yine aynı yıl içerisinde tamamlanmıştır. Elazığ belediyesinin bu proje için kullandığı bütçe 9.730.784 TL'dir.

Şekil 4. 15: Mahalle Parkları, Oyun Gurupları

4.3.1.13. 15 Temmuz Şehitleri Kapalı Spor Salonu Projesi

Elazığ belediyesi tarafından hazırlanan 15 Temmuz şehitleri kapalı spor salonları projesinin yapımına 30.06.2016 tarihinde başlanmış ve proje 12.11.2017 tarihinde tamamlanmıştır. Elazığ belediyesinin bu proje için kullandığı toplam maliyet 3.582.000.00 TL'dir.

Şekil 4. 16:15 Temmuz Şehitleri Kapalı Spor Salonu

4.3.1.14. Galericiiler Sitesi Projesi

Elazığ Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanan Elazığ ili içerisinde galericiler sitesi sundurma projesine 18.10.2016 tarihinde başlanmış ve 03.05.2017 tarihinde tamamlanmıştır. Elazığ belediyesinin bu proje için kullandığı toplam maliyet 1.283.307.08 TL'dir.

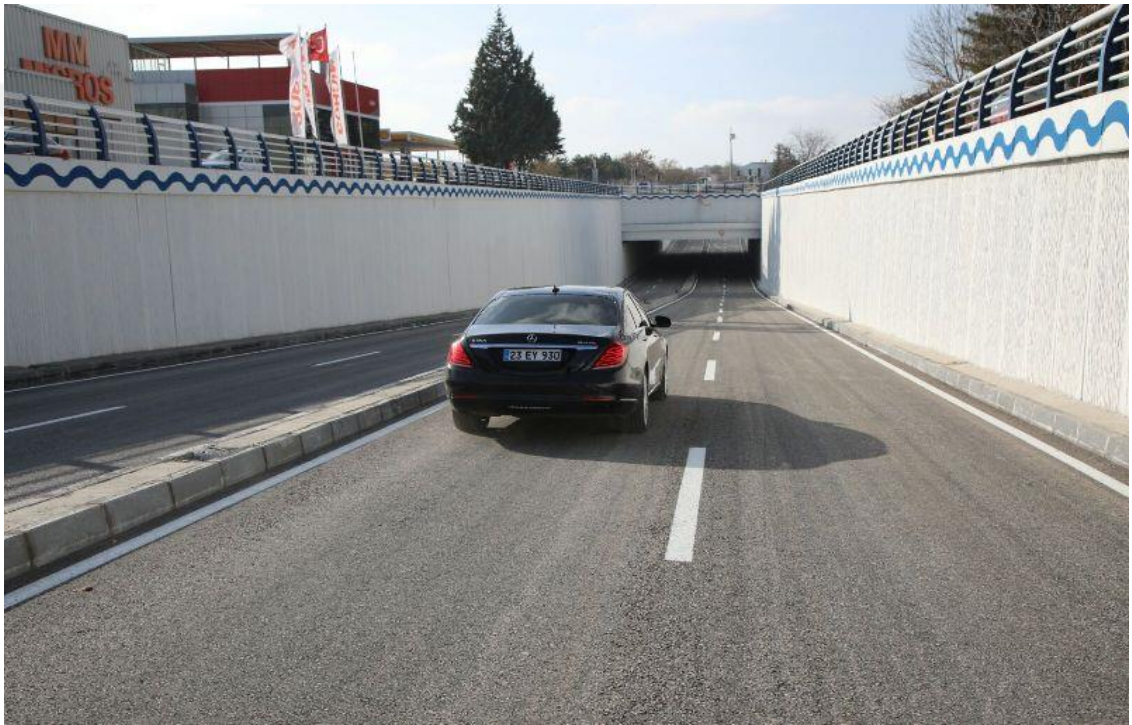

Şekil 4. 17: Galericiiler Sitesi

4.3.1.15. Altgeçit ve Üstgeçit Projeleri

Elazığ Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlana projede Elazığ il merkezi istasyon kavşağı Cahit Dolakay Caddesi altgeçit yapımına 17.02.2017 tarihinde başlanmış ve Aralık 2017 tarihinde tamamlanmıştır. Elazığ belediyesinin bu proje için kullandığı toplam maliyet 16.839.316.41 TL'dir.

Elazığ il merkezi ordu evi kavşak ve altgeçit yapımına ise 23.03.2017 tarihinde başlanmış ve Aralık 2017 yılında proje tamamlanmıştır. Elazığ belediyesinin bu proje için kullandığı toplam maliyet 15.952.239.00 TL olmuştur.

Şekil 4. 18:Cahit Dolakay caddesi altgeçit

4.3.1.16. Şehit Polis Fethi Sekin Mesire Alanı Yapımı

Elazığ Belediyesi Park Ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından hazırlanan proje ile Elazığ ili merkez Fırat üniversitesi kampüsü içerisinde yer alan bölgeye mesire alanı yapılması tasarlanmıştır. Projeye 20.05.2016 tarihinde başlanmış ve 11.05.2017 tarihinde tamamlanmıştır. Bu proje için Elazığ belediyesinin kullandığı toplam maliyet 10.162.026.40 TL'dir.

Şekil 4. 19:Şehit Polis Fethi Sekin Mesire Alanı

4.3.1.17. Hamza Bey İçme Suyu Barajı

Elazığ Belediyesi Su Ve Kanalizasyon Müdürlüğü tarafından hazırlanan proje, Elazığ ili, Akçakiraz, Yazıkonak, Yurtbaşı, Mollakendi belediyeleri ile Şahinkaya ve Sarıbuçuk köylerinin 2040 yılına kadar içme ve kullanma suyu ihtiyacını karşılamak amacı ile oluşturulan Hamza Bey Barajı projesi inşa çalışmaları ile başlamış ve 2020 yılında da devam etmektedir. Elazığ'ın uzun vadeli içme suyu ihtiyacını karşılayacak Hamza Bey Barajından elde edilen memba suyu kalitesindeki içme suyu, yaklaşık 82 km uzunluğundaki şebeke hattıyla arıtma tesisine ulaştırılacaktır. Baraj, il merkezinin yanı sıra Yazıkonak, Yurtbaşı, Akçakiraz, Mollakendi beldeleri, Şahinkaya, Sarıbuçuk köyleri ayrıca Palu ve Kovancılar ilçelerinin de içme ve kullanma suyu ihtiyacı karşılanmıştır. Önceki yıllar harcama bedeli 80.858.628.00 TL olan projede önceki yıllar fiziki gerçeklik oranı % 93,00 olarak belirlenmiştir. 2018 yılı ödeneği 6.085.526.00 TL olup 2. ve 3. dönem harcama miktarı 3.042.763.00 TL gerçekleşme oranı nakdi % 3,5 ve fiziki % 3,5 olarak tamamlanan proje, 2020 yılının ilk döneminde DSİ Bölge Müdürlüğü tarafından 86.944.154.00 TL finanse edilerek Elazığ Belediyesi ile ortak bitirilmiştir.

Elazığ belediyesi bu proje doğrultusunda Hamza Bey Barajı'ndan 82 km ana isale hattı ile taşınacak içme ve kullanma suyunun dezenfeksiyonunu sağlamayı amaçlayarak Elazığ-Merkez Karşıyaka Mahallesinde Arıtma Tesisi inşa etmiştir.

Şekil 4. 20:Hamza Bey Barajı

4.3.1.18. Kapalı Çarşı Restorasyon ve Cephe İyileştirme Yapımı

Elazığ Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanan proje ile Elazığ merkezde bulunan Kapalıçarşı restorasyon ve cephe iyileştirme yapımına 2019 yılında başlanmış ve proje 2020 yılında tamamlanmıştır. Elazığ belediyesinin proje için harcama miktarı 3. Dönem 1.144.320.00 TL ve 4. Dönem 1.144.320.00 TL olmak üzere toplamda 2.888.640.00 TL'dir.

Şekil 4. 21:Kapalı Çarşı

4.3.1.19. Park Alanında Bulunan Çocuk Oyun Alanı ve Fitness Spor Salonlarında EPDM Dökme Kauçuk Yapımı

Elazığ Belediyesi Park Ve Bahçe Müdürlüğü tarafından 2019 yılında başlanan proje aynı yıl içerisinde tamamlanmıştır. Belediye3. ve 4. dönemlerinde 813.247.00 TL miktarda harcama bedeli yaparak toplamda Proje için 1.626.495.00 TL bütçe kullanmıştır.

Şekil 4. 22:Çocuk Oyun Alanı

4.3.1.20. Kudep Çalışmaları (Dabakhane Mescidi)

Elazığ Belediyesi İmar Ve Kalkınma Müdürlüğü tarafından yapımına 2019 yılında başlanan proje aynı yıl içerisinde tamamlanmıştır. Proje tutarı 489.744 TL'dir. Belediyenin proje için harcama miktarı sadece 4. Dönemde 489.744 TL olmuştur.

Şekil 4. 23:Dabakhane Mescidi

4.3.1.21. Yeni İmar Yolları Yol Yapımı, Onarım Düzenlenmesi ve Geometrik Kavşak Düzenlemesi

Elazığ Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından Elazığ ili Cirit Tepe, İmam efendi Bulvarı, Şehit Polis Fethi Sekin Şehir Hastane mevkilerinde yol çalışmalarının yapılması amaçlanan projenin tamamlanmasında Elazığ belediyesinin kullandığı toplama bütçe 473.508,00 TL'dir. Bu proje kapsamında Elazığ ilinin tüm mahallerinin temizlenmesi, katı atıkların toplanması ve taşınması için belediyenin kullanmış olduğu toplam bütçe 110.769.080,00 TL'dir.

4.3.1.22. Kanal boyu Duvarları ve Asfalt İşleri Yapımı

Elazığ Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından Elazığ il merkezinde bulunan Yıldızbağları, Zafran ve Feyzi Çakmak mahallelerinde yer alan kanal boyu duvarları ve asfalt işlerinin yapılması planlanan bu proje, 2019 yılında başlamış ve aynı yıl içerisinde tamamlanmıştır. Elazığ belediyesinin proje dâhilinde harcama miktarı 3. Dönem 2.045.884.00 TL ve 4. Dönem 2.045.884.00 TL olmak üzere toplam maliyet 4.091.768 TL'dir.

Şekil 4. 24:Asfalt İşleri Yapımı

4.3.1.23. Jaklı Sistem Yer Altı Çöp Konteyner Sistemleri Projesi

Elazığ Belediyesi Bilgi İşlem Müdürlüğü tarafından hazırlanan projeye 2019 yılında başlanmış ve aynı yıl içerisinde tamamlanmıştır. Belediye bu proje için toplamda 9.000.000.00 TL bütçe kullanmıştır.

4.3.2. 2014-2023 DÖNEMİNDE DEVAM EDEN PROJELER

4.3.2.1. Fuar Alanı Projesi

Elazığ Belediyesi Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından hazırlanan Fuar alanı projesi ile Elazığ'ın ulusal ve küresel piyasalarda tanınmış markalarının oluşturulması, ilden ihraç edilen ürün çeşidinin ve ihracat yapan firma sayısının artırılıp ilin ulusal ekonomiye sağladığı katkının yükseltilmesi hedeflenmektedir. Söz konusu proje ile tasarlanan ticari ve sosyal yapıların tamamlanması ile Elazığ'a yılın on iki ayı yaşayan bir kent alanı kazandırılması amaçlanmaktadır. Elazığ Fuar Merkezi projesi ile Elazığ'ın yanı sıra Tunceli, Bingöl, Malatya, Diyarbakır gibi komşu iller başta olmak üzere bölgenin sosyal ve kültürel hayatını zenginleştirmek, bölge illerine yeni yatırımcılar kazandırmak, bölge ticaretini geliştirmek, bölgedeki sektör temsilcileri arasındaki işbirliği ve koordinasyon faaliyetlerini artırmak hedeflenmektedir. Elazığ da bölgesel ve ulusal ekonomik kalkınmaya yönelik yenilikçilik kapasitesini artırmak, İlde mobilya ve

inşaat, gıda, mermer ve doğal tas, tarım ve yöresel ürünler, plastik ve kitap fuarları gibi ihtisas fuarları düzenlemek, yeni bir ticari ve sosyal alan oluşturularak Elazığ'a kalıcı ve sürdürülebilir bir fuar alanı kazandırmak amaçlanmıştır.

2016 yılında Kalkınma Bakanlığı'nda yapılan toplantıda Fırat Kalkınma Ajansı yetkililerine; ilin ihtiyaçları arasında Fuar Alanının önde gelen ihtiyaçlar arasında olmadığı kanaatinden dolayı, proje çizimi ve yapımı yapılmamış ve bu nedenle Proje kabul edilmemiştir. Proje tekrar düzenlenerek Kalkınma Bakanlığı Fırat Kalkınma Ajansı'na 2018 Yılı Fizibilite Desteği Programı kapsamında sunulmuştur. Kalkınma bakanlığı tarafında kabul edilen proje toplam bütçesi 28.050.000.00 TL olup, Fırat Kalkınma Ajansının sağlayacağı mali destek; 6.800,000,00 TL olarak belirlenmiştir.

Şekil 4. 25:Fuar Alanı

4.3.2.2. Güneş Enerjisi Santralleri (GES) Projesi

Elazığ Belediyesi Çevre Ve Koruma Müdürlüğü tarafından hazırlanan GES Projesi İçin Çevre Koruma Ve Kontrol Müdürlüğü'nün Yapmış Olduğu Çalışmalar ve Aşamalar şu şekildedir;

- Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliğin 7. Maddesi 1. Fıkrasında yer alan belgelerle Fırat Elektrik Dağıtım A.Ş.'ye başvuru yapılmıştır.
- Fırat Elektrik Dağıtım A.Ş belediyemize çağrı mektubu vermiş olup; almış olduğumuz çağrı mektubuna istinaden GES projelerinin çizilmesi için firma belirlendi.
- Firma projeleri TEDAŞ Genel Müdürlüğüne onaylatmış ve tarafımıza teslim etmiştir. Onaylanan bu projelerle Fırat Elektrik Dağıtım A.Ş'ye bağlantı anlaşması yapılması için başvuruda bulunduk. Yapmış olduğumuz başvuru kabul edilmiş olup; bağlantı anlaşması imzalanmıştır.

Elazığ belediyesi çevre koruma ve kontrol müdürlüğü tarafından güneş enerjisi santralleri yapımı projesi devam etmektedir. 2020 yılı içerisinde devam edilen projenin şuan için maliyeti 4.500.000.00 TL olarak belirlenmiştir.

Şekil 4. 26:Güneş Enerjisi Santralleri

4.3.2.3. İlimiz Asri Mezarlıkta Hazır Sıra Mezar Yapımı ve Aile Parsellerinin Beton Panel İle Çevrilmesi

Elazığ Belediyesi Mezarlıklar Birimi tarafından Elazığ ili içerisinde yer alan asri mezarlıkta hazır sıra mezar yapımı ve aile parsellerinin beton panel ile çevrilmesi amacı ile oluşturulan bu proje, 25.06.19 tarihinde başlanıp 25.11.2019 tarihinde bitirilmiştir. Elazığ belediyesi Proje tutarını 715.080.00 TL olarak belirlemiştir. Elazığ belediyesinin

proje harcama bedeli 3. Dönem 357.540.00 TL ve 4. Dönem 357.540.00 TL olup projenin aynı dönemler içerisinde gerçekleşme oranının nakdi % 50 ve fiziki %50 olduğu belirlenmiştir.

4.3.2.4.Kent Köy Projesi

Elazığ Belediyesi Park Ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından Elazığ ilinin Çaydaçra Mahallesiinde yaklaşık 50.000 m² alan üzerinde; çocukların şehrin ortasında doğal köy hayatını tanıyabilecekleri ve Doğal Yaşamı Yaşayacakları bir alan olarak planlanan kent köy projesi, çocuk köyü olarak inşa edilecektir. Bu Proje kapsamında;

- Çocuk eğitim ve aktivite merkezi
- Oyun parkları
- Hayvan çiftlikleri
- Organik tarım alanları yer alacak.

Elazığ belediyesinin proje için öngördüğü Projelendirme Maliyeti 159.300,00 TL'dir. Proje tamamlandıktan sonra Proje Uygulama Maliyeti 6.686.665 TL'dir. Toplam maliyet ise 6.845.965,00 TL olarak belirlenmiştir.

Şekil 4. 27:Kent Köy

4.3.2.5. Harput Mahallesi Balakgazi Parkı Çevre Düzenlemesi ve Cam Seyir Terası Projesi

Elazığ Belediyesi Park Ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje ile Elazığ ilinin Harput Mahallesi Balakgazi parkının çevre düzenlemesi ve Cam seyir Terasının yapılarak ziyaretçilerin güzel vakit geçireceği bir alan yapılarak turizmin canlandırılması amaçlanmıştır. Elazığ belediyesinin Proje için belirlediği yaklaşık maliyeti 3.171.546 TL'dir.

Şekil 4. 28:Harput Cam Seyir Terası

4.3.2.6.Sıfır Atık ve Geri Dönüşüm Faaliyetleri Kapsamında İl Genelinde Geçici atık Depolama Alanları ve Atık Toplama Merkezlerinin Kurulması

Elazığ Belediyesi Çevre Ve Koruma Müdürlüğü tarafından hazırlanan Sıfır Atık Projesi kapsamında israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, oluşan atığın miktarının azaltılmasını, etkin toplama sisteminin kurulmasını, atıkların geri dönüştürülmesinin sağlanması amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Elazığ belediyesinin bu projede kullandığı toplam bütçe 310.000,00 TL olmuştur.

4.3.2.7. Şorşor Deresi Kolektör, Kanal ve Rekreasyon Projesi

Su ve kanalizasyon müdürlüğü Bu projede Elazığ ilinin 40 yıldır çözülemeyen Şorşor Deresi probleminin 2018 yılında çözüme ulaşması amaçlanmıştır. Elazığ'ın altyapı, kanalizasyon ve taşkın sorunu büyük oranda çözüme ulaştıracak olan Şorşor Deresi Projesi kapsamında 38.5kilometrelik kolektör yapım çalışmaları tamamlanmıştır. Belediyenin bu proje için kullandığı 34.000.000,00 TL'dir.

Şekil 4. 29:Şorşor Deresi Kanal Çalışması

4.3.2.8. Her Mahalleye Bir Kütüphane ve Millet Kiraathanesi Yapımı

Elazığ Belediyesi Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje ile vatandaşları okumaya teşvik ederek bilgi ve birikimlerini artırmak için her mahallede kütüphane yapılması için bütçe çalışmalarını yapmıştır. Çocuklara ve gençlere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak, ferah ve donanımlı çalışma ortamları hazırlamak amacıyla her mahallede semt kütüphaneleri açılacaktır. Engelli bireylerin kullanımına da uygun olarak düzenlenecek semt kütüphanelerinde, çay ve kahve ikramı da yer alacak. Kalkınma planları çerçevesinde hazırlanan bu proje "akıllı şehir" olma ilkesi doğrultusunda oluşturulmuştur.

Şekil 4. 30: Her Mahalleye Bir Kütüphane

4.3.3. 2014-2023 DÖNEMİNDE HEDEFLENEN PROJELER

Elazığ belediyesinin hedeflediği bu projeler henüz gerçekleştirme aşamasında olmadığından dolayı bütçe, maliyet, kesin hesap, harcama vb. bilgiler verilmemektedir.

4.3.3.1. İçme Suyu ve Kanalizasyon Alt Yapılarının Yenilenmesi Projesi

Elazığ Belediyesi Su Ve Kanalizasyon Müdürlüğü tarafından hazırlanan proje ile Elazığ Merkez dâhilinde içme suyu ve Kanalizasyon alt yapısının projelendirilmesi yapılarak uygulama aşamasına geçilecektir. Bu Kapsamda Yağmur suyu ve diğer su atıkların sağlıklı bir şekilde arıtma tesisine taşınması hedeflenmektedir.

4.3.3.2. Kapalı Semt Pazarı Yapımı

Elazığ Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü tarafından ilin muhtelif mahallelerinde belirlenen alanlarda halkın daha rahat alışveriş yapabilmesi ve dört mevsim daha nezih bir ortamda alışveriş imkânı sunacak Kapalı Semt Pazarı Yapılması için finansal gider hesapları ile birlikte çalışmalarını sürdürmektedir.

Şekil 4. 31:Kapalı Semt Pazarı

4.3.3.3. Çevresel Gürültü Eylem Planı

Elazığ Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü tarafından Elazığ belediyesinin sorumluluk sınırları içerisinde yer alan karayolları, demiryolları, eğlence yerleri ve endüstri tesislerinden kaynaklanan Stratejik Gürültü Haritalama hazırlanarak gürültüye maruz kalan kişi, konut, okul ve hastane sayısı belirlenmiştir. Stratejik gürültü haritasında belirlenen, özellikle çevresel gürültüye maruz kalma düzeylerinin insan sağlığı üzerinde zararlı etkilere yol açmasının mümkün olduğu ve çevresel gürültü kalitesinin korunmasının gerekli olduğu yerlerde, gürültüyü önleme ve azaltmaya yönelik hazırlanan Stratejik Gürültü Haritalamanın devamı olan “Çevresel Gürültü Eylem Planı” hazırlanması için çalışmalar yürütülmektedir.

4.3.3.4. Kent Meydanı (Öğretmenevi Otopark ve Çevre Düzenleme) Projesi

Elazığ Belediyesi Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje ile Tarihi Elazığ Öğretmenevi ile yeni Valilik binası arasında kalan Mehmet Akif Ersoy Lisesi kaldırılarak, şehrimize 25.000 m² büyüklüğünde bir kent meydanı kazandırılacak. Hayata geçirilecek Kent Meydanı Projesi kapsamında, otopark sorununa çözüm amacıyla da iki katlı, 750 araç kapasiteli modern yer altı otoparkı inşa edilecektir.

Şekil 4. 32: Kent Meydanı

4.3.3.5. 15 Temmuz Demokrasi Meydanı Kapalı Otopark ve Meydan Düzenlemesi

Elazığ Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü bu proje ile Elazığ il merkezinde bulunan kapalı çarşı girişinde, tarihi valilik binasının arkasında yer alan sosyal güvenlik kurumu eski hizmet binası yıkılarak, alan meydan ve yer altı otoparkı şeklinde düzenleme yapılması planlanmıştır. Projenin amacı Elazığ şehrine merkez meydanı ile yeraltında şehir trafiğini rahatlatarak kapalı otopark kazandırmak ve beraberinde gereken hizmetleri en iyi düzeyde vermektir.

Yaklaşık 11.000 m² açık alan düzenlemesi olan meydanın, 7.000 m² 'si sert peyzaj, geri kalan kısmı ise yeşil örtü düzenlenmiştir. Eski SSK binasının yıkılacağı alanda meydana katılarak su öğeleri ile şehrin nefes alacağı bir alana dönüştürülmesi planlanmıştır. Yeraltı otoparkı ise 2 katlı olup her kat yaklaşık 3.500 m² olmak üzere toplam 7.000 m² kapalı alana sahip, her kat 112 araç olmak üzere toplam 224 araç kapasiteli olacak şekilde planlanmıştır.

Şekil 4. 33:15 Temmuz Demokrasi Meydanı

4.3.3.6. Şehit Fethi Sekin Külliyesi Projesi

Elazığ Belediyesi Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından Elazığ il merkezinde 942 m²'lik alan içerisinde; toplantı salonu, sergi salonu, 4 adet atölye, yeterli sayıda bay-bayan lavabo, wc, abdesthane, ısıtma merkezi, sahne hazırlık şeklinde düzenlemelerin yapılacağı proje, hedeflenen projeler arasında yerini almaktadır.

4.3.3.7. Şehirlerarası Otogar Yapımı

Elazığ Belediyesi Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje ile mevcut şehirlerarası otobüs terminalinin kent merkezinde kalması ve ihtiyaçları karşılayamaması nedeni ile Güney Çevre yolu üzerinde modern, konforlu, teknolojik donanımlara sahip yeni şehirlerarası otobüs terminali binası inşa edilecektir.

Şekil 4. 34:Şehirlerarası Otogar

4.3.3.8. Engelsiz Yaşam Merkezi Projesi

Elazığ Belediyesi Yapı Kontrol Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje, 129 ada 27 parsel Şht. Yüzbaşı Tahir Caddesi ile Mehmetçik Sokak kesişimin de bulunan 1298,53 m²'lik alana sahip arsa üzerine yapılacaktır. Proje kapsamında yapımı planlanan bina; bodrum kat, 2 kat engelsiz yaşam birimleri, 2 kat ebeğem birimleri, 1 kat adem birimleri, 1 kat gençlik merkezi birimleri ve 1 kat belediye birimleri olmak üzere 7 kattan oluşmaktadır. Yapı içerisinde yer alması planlanan bazı birimler ise şunlardır;

- 25 adet araç otoparkı
- 100 kişilik 1 adet sinema salonu
- 80 kişilik eğitim ve konferans salonları
- Kütüphane ve okuma salonları
- Acil müdahale odası
- Müzik, resim, satranç, işaret dili ve eğitim, oyun, psikolojik danışmanlık odaları
- 22 adet idari birim odaları
- 7 adet aile eğitim odaları

Şekil 4. 35: Engelsiz Yaşam Merkezi

4.3.3.9. Mezarlık Bilgi Sistemi

Elazığ Belediyesi Bilgi İşlem Müdürlüğü Ve Veteriner Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje ile şehrin bütününde yer alan mezarlık alanlarına ait bilgiler, akıllı kent uygulamalarıyla akıllı telefonlar üzerinden incelenebilecek. Sistem ile vatandaşlar yakınlarına ait mezar yerlerine harita üzerinden kolaylıkla ulaşılabilir, ayrıca şehrin bütünündeki mezar parsellerinde kimlerin hangi tarihte defnedildiği, mezarlık içerisinde boş parsel olup olmadığı bilgisi takip edilebilecek. Günlük cenaze ve taziye yeri bilgileri de sistem üzerinden görüntülenebilecek. Kalkınma planları çerçevesinde hazırlanan bu proje, “akıllı şehir” olma ilkesi doğrultusunda oluşturulmuştur.

4.3.3.10. Arşiv Bilgi Sistemi Projesi

Elazığ Belediyesi Bilgi İşlem Müdürlüğü Ve İmar Müdürlüğü tarafından hazırlanan proje ile Belediye bünyesinde bugüne kadar kağıt ortamında saklanan her türlü bilgi, dijital ortama taşınacak. Arşiv bilgi sistemi ile; yapılara ait ruhsat, proje ve iskan belgeleri, ödemesi yapılan her türlü harç ve makbuzlar, aylık meclis kararları hem belediye personeline, hem de vatandaşlarımız tarafından erişilebilir olacak. Kalkınma planları çerçevesinde hazırlanan bu proje, “akıllı şehir” olma ilkesi doğrultusunda oluşturulmuştur.

4.3.3.11. Ulaşım Koordinasyon Merkezi (Ebukom) Projesi

Elazığ Belediyesi Ulaşım Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu proje ile Elazığ iline trafik mühendisleri ve teknisyenlerin istihdam edildiği yüksek teknolojiye sahip akıllı ulaşım sistemleriyle donatılmış Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulacaktır. Projeye şehrin ulaşım alanındaki sorunları anlık olarak tespit edilerek, hızlı ve etkin bir şekilde çözüme ulaştırılacak. Kalkınma planları çerçevesinde hazırlanan bu proje, “akıllı şehir” olma ilkesi doğrultusunda oluşturulmuştur.

Şekil 4. 36:Engelsiz Yaşam Merkezi

4.3.3.12. Müzeler Şehri Elazığ Projesi

Elazığ, şehrin kimliğini yansıtan müzelerle, müzeler kenti olma yolunda emin adımlarla ilerleyerek, yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı haline gelecek. Proje Kapsamında Açılacak Müzeler:

- Harput Alimler Müzesi
- Kent Müzesi
- Kürsübaşı Müzesi
- Gastronomi Müzesi
- Basın Müzesi

Şekil 4. 37: Müzeler Şehri

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bir ülkede belirlenen hedeflere ulaşmak için iktisadi ve toplumsal hayatın hangi unsurlarına ne ölçüde müdahale edileceği planlama ile sağlanır. İktisadi ve sosyal değişkenlere ilişkin kısa, orta ve uzun vadeli planlar düzenlenmekte ve gelecekte ulaşılmak istenen temel hedefler politikalar aracılığı ile ortaya konulmaktadır. Bu politikalar esas alınarak iktisadi ve toplumsal gelişmenin uzun dönemde alacağı yapısal değişime göre sayısal hedefler tespit edilmektedir. Kalkınma planları ile kamu yatırımlarına, sanayiye, özel sektör yatırımlarına, tarıma, ulaştırma ve enerji sektörlerine ağırlık verilerek yatırım artışlarının gerçekleştirilmesi hedeflenmiş ve bu hedef doğrultusunda ilk aşamada yerli kaynakların yanında yabancı kaynaklarında kullanımı ile dış ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amaçlanarak ithal ikameye geçilmiştir. Daha sonra dışa açık ve ihracata yönelik politikalar uygulanmaya başlanmış ve dış ticaret hacminin gayrisafi milli hâsıla içindeki payı yükselmiş böylece uluslar arası ekonomik ilişkilerden yararlanma imkânı arttırılmıştır. Böylelikle Türkiye ekonomisinin tarım ürünleri ihraç eden ülke durumundan sanayi ürünleri ihraç eden ülke konumuna geldiğini söylemek mümkündür. Türkiye’de uygulanan kalkınma planları ve yapısal değişime ilişkin verilere bakıldığında kalkınma planlarının ilk dönemlerinde, gayrisafi yurtiçi hâsılada tarımın payı giderek azalan bir eğilim göstermekte, sanayi sektörünün payı artan bir gelişme gösterirken hizmet sektörünün payı ise diğer sektörlerle göre daha yavaş artış göstermektedir. Günümüze gelindiğinde ise hizmet sektörü artış göstererek sanayi sektörünün önüne geçmiştir. Kalkınma planlarında temel hedef olarak alınan büyüme oranlarının istikrarlı bir şekilde gerçekleştiğini söylemek mümkün değildir. 1963-1980 döneminde uygulanan planlarda dengeli bir büyümenin yaşandığı görülürken sonrasındaki dönemlerde bu dengeden söz edebilmek oldukça güçtür.

Ülkemizin yönetim yapısı içinde yer alması neredeyse yüz elli yıllık bir geçmişe sahip olan yerel yönetimler, ülkelerin kalkınmasında demokratik toplum düzeninin oluşturulmasında ve toplum ideallerinin gerçekleşmesinde katkı payı en yüksek olan kuruluşlardır. Yerel yönetimler sağladıkları etkili katılım ile yerel toplulukların sisteme daha çok sahip çıkmasına, ulusal birlik ve beraberlik duygularının daha çok pekişmesine yardımcı olmaktadır. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, yalnızca yerel hizmetlerin verimli ve etkili bir biçimde sunulması için değil aynı zamanda

demokrasinin geliştirilmesi açısından da büyük katkılar sağlayacaktır. Avrupa yerel özerklik şartı ile yerel yönetim alanına yeni bir bakış açısı getirilmiştir. Merkezi idarenin yerel hizmetlerle ilgili yetki ve görevleri yerel yönetimlere bırakması buna paralel gelir kaynakları yerel yönetimlere aktarılması gerekli görülmüştür. Yerel hizmetler ile ilgili kararların alınması, kaynak oluşturulması ve bu kaynakların kullanımını konusunda yetkiler yerel yönetimlere azımsanmayacak oranda aktarılmış ve idari vesayet yetkisi oldukça hafifletilmiştir. Yerel ve bölgesel yönetimleri ön planda tutan ilkelerin hayata geçirildiği bir siyasal ve yönetsel düzen oluşturmayı amaçlayan kalkınma planları da kamusal hizmetlerin en etkin ve verimli bir şekilde sunulmasını hedef alan politikaları desteklemektedir.

Yerel yönetim organlarından biri olan belediyeler, yerel bölgede yaşayan insanların kalkınma için yapılan yatırımlara sahip çıkma bilincini ve sorumluluğunu taşıması gerekliliğinin üzerinde durmalıdır. Çünkü belediyelerin yaptığı yatırımların ana amacı bölgede yaşayan insanların yaşam standartlarını hem iktisadi hem sosyal hem de kültürel anlamda arttırmaktır. Bu standartlara ulaşabilmek de etkili, verimli ve gerekli yatırımların gereken zaman ve gereken yerde yapılmasıyla mümkün olacaktır. Bu durum olduğu sürece belediyeler, gücü ve verimliliği giderek artan bir kamu kurumu haline gelecektir. Bununla beraber belediyeler, bölgesel kalkınmada daha aktif ve gelişmeyi hızlandıran bir role bürünmüş olacaktır. Yerel bölgede olacak olan bu olumlu durum, ulusal anlamda ülkeyi pozitif yönde etkileyecektir. Belediyelerin bölgesel kalkınmada üstlerine düşen görev ve sorumluluğu etkili ve verimli bir şekilde yerine getirmediği durumlarda söz konusu idarelerin bölgeye yeterince faydası olmamakla beraber ülkenin gelişimine katkıları giderek azalacaktır. Bu durum istenilen hedeflere ulaşmada sıkıntı çıkaracak hatta büyük problemlerin de ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu problemleri çözmek veya çıkacak olan yeni sorunları önlemek amacı ile oluşturulan çözüm önerilerine aşağıda yer verilmiştir:

Sorun: Elazığ il genelinde bazı mahallelerde sürekli su kesintisinin yaşanması, ulaşımda meydana gelen yetersizlikler ve sorunlar, yolların bozuk ve yetersiz olması, kanalizasyonlarda meydana gelen arızalar ve kanalizasyon atıkları gibi var olan sorunlar yerel bölgeyi olumsuz etkilemektedir.

Öneri: Onuncu ve on birinci beş yıllık kalkınma planlarının içerisinde yer alan “sürdürülebilir çevre” ilkesi kapsamında Elazığ belediyesi tarafından hazırlanan ve uygulanan; Alt Geçit ve Üstgeçit Projeleri, Kanal Boyu Duvarları ve Asfalt İşleri Yapımı Projesi, 15 Temmuz Demokrasi Meydanı ve Kapalı Otopark Projesi, 15 Noktada E-Belediyecilik Projesi, İçme Suyu, Yağmur Suru, Kanalizasyon Hatlarının ve Karaçalı Çeşmelerinin Altyapılarını Güçlendirme, Bakım ve Onarım İşleri, Hamza Bey İçme Suyu Barajı Projesi, Şorşor Deresi Kolektör, Kanal ve Rekreasyon Projeleri ile yerel bölgenin var olan su, kanalizasyon, ulaşım ve yol sorunları giderilmeye çalışılmıştır. Fakat yapılan araştırmalar sonucunda bu çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı saptanmıştır. Bu alanlarda hazırlanan projelerin hemen tamamlanması ve sürdürülebilir çevre oluşturmayı amaçlayan benzer projelerin arttırılması ile halkın daha iyi, sağlıklı koşullarda yaşaması sağlanmalıdır. Elazığ ilinin altyapı ve ulaşım sisteminin gelişimi üzerinde daha fazla durularak yerel bölgede vatandaşların yaşam kalitesinin arttırılması ve bu kalitenin gelecek nesillere ulaşılması sağlanacaktır.

Sorun: Elazığ il genelinde belediye idareleri ve kurumlarında görev yapan bazı personellerin verimliliği ve etkinliğinin düşük olduğu saptanmıştır.

Öneri: Onuncu beş yıllık kalkınma planı ilkelerinden biri olan “Nitelikli İnsan ve Güçlü Toplum” ilkesini benimseyerek faaliyetlerini sürdüren Elazığ belediyesi, daha güçlü, daha tecrübeli ve teknik olarak alanında uzmanlaşmış personelleri göreve getirmeli ve nitelikli personel sayılarını arttırmalıdır. Bununla beraber belediye, kendi personellerine gelişimlerini sağlayabilmeleri amacı ile eğitim veya kurs imkânları sunmalıdır. Sunulan bu imkânlar doğrultusunda belediye faaliyetlerinin ve hizmetlerinin daha kaliteli, etkin ve verimli bir şekilde tamamlanmasına zemin hazırlanmış olacaktır. Aynı zamanda yerel idare içerisinde oluşturulan performans ve strateji programının daha etkin bir şekilde yürütülmesi ve bilinçli personeller tarafından sunulan hizmetlerde vatandaşın memnuniyeti sağlanmış olacaktır. Böylelikle onuncu beş yıllık kalkınma planında yer verilen “insani gelişmişlik ve bilgili toplumun” oluşturulması ile yerel bölgede sosyal, siyasal alanlarda kalkınma seviyesi artış göstermiş olacaktır.

Sorun: Yerel bölgedeki kamu varlıklarını ve kaynaklarını optimize edememek, verimsiz kullanmak ve yüksek düzeyde vatandaş hizmeti sağlayamamak Elazığ Belediyesi bünyesinde oluşturulacak bir reforma ihtiyaç doğurmuştur.

Öneri: Küreselleşmenin etkisiyle oluşan Yeni Dünya'nın beraberinde getirdiği ve ülkemizde de onuncu ve on birinci beş yıllık kalkınma planlarında yer verilen, çağa ayak uydurmada büyük bir öneme sahip olan "Akıllı Şehir" ilkesi Elazığ belediyesince de benimsenmiş ve belediyenin önemli hedefleri arasında yerini almıştır. Ancak Elazığ belediyesince bu olgu yönünde önemli adımlar atılmamış sadece hedeflenen projeler arasında yerini almıştır. Şehrin imajını ve itibarını olumlu yönde iyileştirmek ve yaşanabilirlik düzeyi arttırmak için hedeflenen projeler arasında yer alan Coğrafi Bilgi Sistemi, Arşiv Bilgi Sistemi, Mezarlık Bilgi Sistemi projeleri gibi elektronik veri toplama sensörleri oluşturulmalı ve oluşturulan bu projelere öncelik verilerek kısa sürede uygulamaya geçilmelidir. Bu sayede personel ile vatandaş arasında yaşanan bazı sorunların önüne geçilerek vatandaşlara dijital ortamda kendi işlemlerini yapabileme imkânı verilecektir. Böylece hedeflenen "akıllı şehir" olgusu yönünde önemli adımlar atılarak hem bölgesel hem de ulusal düzeyi etkileyecek bir kalkınma sağlanacaktır.

Sorun: Yerel bölge piyasasında yaşanan ekonomik sorunların yanında fosil yakıtlar, fabrikalar ve dumanlar sonucunda oluşan çevre kirliliği sorunu.

Öneri: Onuncu beş yıllık kalkınma planı ilkelerinden olan "Rekabetçi Üretim ve Verimlilik" ile on birinci beş yıllık kalkınma planı ilkelerinden biri olan "Sürdürülebilir Çevre" ilkeleri doğrultusunda Elazığ belediyesinin oluşturduğu ve şuan devam eden Elazığ Belediyesi Katı Atık Bertaraf Tesisi 2. Lot Uygulama projesi, Güneş Enerjisi Santralleri (Ges) Projesi, Sıfır Atık ve Geri Dönüşüm Faaliyetleri Kapsamında İl Genelinde Geçici Atık Depolama ve Atık Toplama Merkezlerinin Kurulması Projesi, Çevresel Gürültü Eylem Planı projeleri vardır. Bu projeler kısa sürede tamamlanmalı ve faaliyete geçirilmeli hatta bu projeler gibi yeni projeler oluşturulmalıdır. Çünkü bu projeler ile yerel bölgede gerçekleştirilecek etkin ve çevre dostu yenilenebilir enerji kaynakları, faydalı ve güvenilir bir ekonomi, rekabetçi üretim, işgücü ve verimliliğe dayalı piyasa ekonomisi olacaktır. Bu şekilde oluşturulan projeler, yerel bölgenin kalkınmasına fayda sağlayarak bu faydanın gelecek nesillere ulaşmasında etkili olan sürekli kalkınmayı meydana getirecektir.

Sorun: Elazığ il genelinde var olan tarihi kültür varlıkları taşınmazların kullanılmadığı ve boş kaldığı için metruk hale gelmesi sonucunda sokaklarda yaşayan yoksul ve düşkün insanlar tarafından mesken haline geldiği görülmektedir.

Öneri: Onuncu beş yıllık kalkınma planında yer alan “Verimli ve Güçlü Ekonomi”, “Sürdürülebilir Çevre” ilkelerinin gerektirdiği şekilde Tarihi kültür taşınmazların, ilde bulunan belediye bünyesindeki kültür ve turizm müdürlükleri tarafından Kudép Çalışmaları (Dabakhane Mescidi), Sağır Müftü Konağı Onarımı Projeleri gibi restore edilerek çeşitli etkinliklerde kullanılması, turizme açılması veya müze haline getirilmesi durumunda söz konusu bu varlıkların hem daha iyi korunması hem de kültürel, sosyal ve iktisadi alanlarda kalkınmaya yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu sayede bu tarihi taşınmazların daha güvenilir bir ortamda gelecek nesillere ulaşması sağlanacaktır. Aynı zamanda bu taşınmazların turizme açılması ile bölge ekonomisine fayda sağlanacağı düşünülmektedir.

Sorun: Devlet-Vatandaş ilişkilerinde var olan güvensizlik, bürokratik engeller ve kamu idareleri içerisinde adam kayırma, yolsuzluktan dolayı ortaya çıkan sorunlar.

Öneri: Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma ve Strateji Bakanlığı tarafından oluşturulan kalkınma planlarının tümünde “Demokrasi, Hukuk Devleti ve Eşitlik” ilkelerine yer verilmiştir. Fakat onuncu ve on birinci beş yıllık kalkınma planlarına bakıldığında “Demokrasi, Hukuk Devleti ve Eşitlik” ilkelerine ek olarak “İyi Yönetişim” ilkesinin getirildiği görülmüştür. Merkezi yönetim ve yerel yönetim idarelerinin bu ilkeleri benimsemeleri ve bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermeleri öngörülmüştür. Elazığ belediye idaresi ve yönetimi, kanunda belirtilen hukuk kurallarına uygun hizmetler sunan demokratik bir yerel yönetim organıdır. Fakat bazı kamu idarelerinde olduğu gibi bu idare içerisinde de kırtasiyecilik, adam kayırma, liyakate dayalı sorunlar görülmüştür. Bu sorunların olması onuncu ve on birinci beş yıllık kalkınma planlarında yer alan “iyi yönetim” ilkesinin yeterli düzeyde uygulanmadığını göstermektedir. Belediye idaresi bu sorunların önene geçmeli yerel bölgede demokrasi ve iyi yönetim anlayışını pekiştirecek hedef ve politikalar oluşturmalıdır. Böylelikle Elazığ Belediyesi, hem idare içerisinde hem de bağlı olduğu merkezi kamu idareleri içerisinde hesap verilebilirlik, saydamlık, tarafsız ve kapsayıcı, etkin ve etkili, katılımcı ve son olarak hukukun üstünlüğünü benimseyen bir kamu idaresi olacaktır.

Yukarıda bahsedilen sorunlara yapılan çözüm önerileri, Elazığ ilinde kalkınmaya ilişkin problemlerin çözümüne katkı sağlayabileceği düşünülerek oluşturulmuştur. Bu

doğrultuda Elazığ Belediyesi yasalara uygun çeşitli politikalar ve hizmetler oluşturarak, yerel bölgede kalkınma için gerekli düzenlemeleri gerçekleştirerek yerel bölgenin iktisadi, sosyal ve siyasi alanlarda daha hızlı bir süreçte kalkınmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akdemir, T. (2006). “*Yerel Yönetimlerin Finansman Sonuçları ve Borçlanma (Türkiye Örneği)*”.DEU, SBE Maliye Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Algan, N. ve Mengü, A. (2005). “Turkey’s Sustainable Development”. *European Environmental Law Review*, April, s.95-108.
- Altıntaş, M. (1978). *Türkiye’de Planlı Kalkınma ve Uygulama Sonuçları*.Ankara, A.İ.T.İ.A., Muğla İşletmecilik Yüksek Okulu Yayınları, s.12.
- Aren, S. (1989). *İstihdam Para ve İktisadi Politika*. Ankara:Savaş Yayınları, 8. Baskı.
- Ateş, H.ve Es, M. (2008). Süreklilikten Değişime İl Özel İdareleri(Der.), *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Recep Bozlağan ve Yüksel Demirkaya, (Ed.). Ankara:Nobel Dağıtım Yayınları, s.205-222.
- Aydemir, S. R. (2000). “Avrupa Yerel Özerklik Şartının Işığı Altında Türk Yerel Yönetimleri”.*Yerel Gündem*, Sayı.8, s.43-56.
- Aytür, M. (1967). *Türk Kalkınma Hukuku Bir Giriş Denemesi*. Ankara:Todaie Yayınları, s.25.
- BM, *Uzmanlar Kurulu Raporu, İktisadi Kalkınma İçin Planlama* (Çev:Necdet Serin). A.Ü. Ankara:Sevinç Matbaası No:223-225.
- Borotav, K. (1990). *Türkiye İktisat Tarihi 1908-1985*. İstanbul:Gerçek Yayınevi, 3. Baskı.

- Cengiz, M. (1987). “*Türkiye Ekonomisinde Kalkınma ve Yapısal Değişme Sorunları*”. İstanbul:İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Çataloğlu, O. (1971). “*İktisadi Kalkınma, Büyüme*”. İzmir:Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi, Yayın No:64/9.
- Çelik, A. ve Aykanat, Ş. (2007). “Belediyelerin Ortaya Çıkışı ve İşlevleri”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı.22, C.6, s.101-115.
- Çınar, V. (2018). “*Kalkınma Planlarının Mantığı ve Uygulama Etkinliği Bakımından 1980 Öncesi ve Sonrasının Mukayeseli Bir Analizi*”. Bursa: Uludağ Üniversitesi, (Yüksek Lisans Tezi).
- Ekici, B. ve Toker, M. C., (2005). *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*. C:14, S:41-57.
- Elazığ Belediyesi, (2019). *Elazığ Belediyesi 2019 yılı Faaliyet Raporu*. Elazığ.
- Elazığ Belediyesi, (2018). *Elazığ Belediyesi 2018 yılı Faaliyet Raporu*. Elazığ.
- Eldem, V. (1946). “Türkiye’de Sanayileşme Hareketi”. *İÜ:İİBFDergisi*, C.8, S.1-4.
- Ertüzün, T. “Türk Planlama Modeli: Özellikleri ve Uygulaması”. *İÜ: İktisat Fakültesi Dergisi*, s.1-4.
- Eryılmaz, B. (1994). *Kamu Yönetimi*.İzmir:Üniversite Kitabevi, 1. Baskı.
- Eryılmaz, B. (2010). *Kamu Yönetimi*.Ankara:Okutman Yayıncılık.
- Eryılmaz, B. (2008). *Kamu Yönetimi*.Ankara:Okutman Yayıncılık.
- Giritli, İ. (2001). *İdare Hukuku*. İstanbul:Der Yayınları.
- Gözübüyük, Ş. (1989). *Yönetim Hukuku*. Ankara:Seçkin Yayınları, 3. Baskı.

- Günçe, E. (1981). “Türkiye’de Planlamanın Dünü-Bugünü-Yarını”. *Geliştirme Dergisi*, Ankara:ODTÜ, s:117-130, VIII.
- Günday, M.(2006). *İdare Hukuku*. Ankara:İmaj Yayınları.
- Günday, M. (2004). *İdare Hukuku*. Ankara:İmaj Yayınları.
- Günsoy, B. (1997).“*Değişen Dünya Koşullarında Kalkınma Planlaması ve Türkiye’de Planlama Uygulaması*”.Eskişehir:Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Güven, H. S. (1995).*Türkiye’de Sosyal Planlama*. Bursa:Ezgi Kitapevi Yayınları.
- Habakkuk, J. H. (1966). “Nüfus Artışı Ve İktisadi Kalkınma”. (Çev:Selim İlkin), *Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi Kalkınma Seçme Yazılar*, Ankara:Güzel İstanbul Matbaası, s.15-29.
- Hamitoğulları, B. (1987). “İktisadi Kalkınmanın Sosyal Sorunları”. *İktisadi Kalkınma ve İslam, Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi*, İstanbul:İsav Yayını.
- Han, P. D., (1999). “*İktisadi Kalkınma*”. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Herrich, B. ve Kindelberg, C.P. (1987). *Economic Development*, (s.21’den Nakledilen Arif Ersan), “İktisadi Kalkınma ve Sosyal Denge İlişkisi”. *İktisadi Kalkınma ve İslam, Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi*, İstanbul:İsav Yayını, s.193.
- İlkin, A. (1988). “*Kalkınma ve Sanayi Ekonomisi*”. İstanbul:Yön Ajans Yayını.
- İzmirlioğlu, A. (2000). *Planlama Yaklaşımları ve Türkiye*. İstanbul:İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayını.
- Karanfiloğlu, A. Y., (2000). *Yerel Yönetimlerin Denetimi*. Ankara, Ağustos.

Keleş, R. (2009). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul:Sem Yayınevi, 6. Baskı.

Keleş, R. (2000). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul:Cem Yayınevi.

Keleş, R. (1995). “Hizmette Halka Yakınlık (Subsidiarite) İlkesi ve Yerel Yönetimler”. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*,Ankara:Todaie Yayınları, No.1.

Kepenek, Y. ve Yentürk, N. (2001).*Türkiye Ekonomisi*. İstanbul:Remzi Kitabevi.

Kılıçbay, A. (1984). “*Türkiye’de Piyasa Ekonomisi*”.İstanbul:İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, No.509.

Kılış, Y. (1966). “Beş Yıllık Kalkınma Planları Tatbikat Neticeleri”.*İstanbul Ticaret Odası Mecmuası*, Mart-Mayıs, s.27-41.

Koçak, Y. (2013). *Neo-Liberalizmin Türkiye’de Belediye Hizmetlerinin Görülmesi Üzerindeki Etkisi: Özelleştirme*. Ankara:Savaş Yayınları.

Köklü, A. (1973). *Makro İktisat*, Ankara:S Yayınları.

Köklü, A. (1976). *Makro İktisat*. Ankara:S Yayınları, 3. Baskı.

Küçük, Y. (1978). *Planlama Kalkınma Ve Türkiye*. Ankara:Tekin Yayınevi.

Küçük, Y. (1984). *Planlama Kalkınma Ve Türkiye*. İstanbul.

Küçükkalay, A.M. (1998).“*Cumhuriyet Döneminde İktisadi Planlama ve Beş Yıllık Kalkınma Planlarının İstihdam Açısından Değerlendirilmesi*”. İstanbul:Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,(Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Laurouss, M. (1990). C.V1, S.810.

- Mihçioğlu, C. (1968). "Devlet Planlama Teşkilatının Kurulması Üzerine". AÜ, *SBF Dergisi*, C:43, S.1-2.
- Morgil, O. (2003a). "Türkiye Ekonomisinde Son Gelişmeler". http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id (22.05.2020).
- Nadaroğlu, H. (2001). *Mahalli İdareler, Teorisi, Ekonomisi, Uygulaması*. İstanbul:Beta Yayınları, 7. Baskı
- Onar, S. S. (1996). *İdare Hukukunun Umumi Esasları*. İstanbul:Hak Kitabevi, C.2.
- Ökmen, M. ve Yıldız, A. (2009). "Klasik Dönemden Tanzimat'a Osmanlı Kent ve Yerel Yönetimler".*Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Kütahya, Sayı.23, S.93-109.
- Ökmen, M. ve Parlak, B. (2008). "*Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuat*". Bursa:Alfa-Aktüel Yayınları, 2. Baskı.
- Ölçen, N. (1982). "1923-1938 Dönemi I. Ve II. Sanayi Planları" *Atatürk Dönemi Ekonomi Politikaları ve Türkiye Ekonomisinin Gelişmesi*, AÜ, SBF, Türkiye Ekonomi Kurumu, Ankara.
- Öney, E. (1982). *İktisadi Planlama*. Ankara:Savaş Yayınları, 5. Baskı.
- Öney, E. (1987). *İktisadi Planlama*. Ankara:Savaş Yayınları.
- Özgüven, A. (1989).*İktisadi Büyüme, İktisadi Kalkınma, Sosyal Kalkınma, Planlama ve Japon Kalkınma*. İstanbul:Filiz Kitabevi.
- Öztürk, A. (1988). *Ekonomik Planlama*. Bursa.
- Sağlam, D. (1980). *Türkiye Ekonomisi*. Ankara:İ.T.İ.A Yayınları.

- Sencer, M. (1985). “Son Düzenlemelere Göre Türkiye’de Taşra Yönetimi ve Yerel Yönetimler”. *Amme İdaresi Dergisi*, Ankara, Sayı.1, Cilt.18, , s.24-25.
- Solak, F. (1992). “Türkiye’de İktisadi İstikrar Tedbirleri”. *İktisat ve İş Dünyası Dergisi*, İz Yayıncılık, S.3.
- Şahin, H. (2002). *Türkiye Ekonomisi*. Bursa:Ezgi Kitapevi Yayınları.
- Talas, C. (1980). *Ekonomik Sistemler*. Ankara:S Yayınları, 4. Baskı.
- Talu, N. (2007). “Sürdürülebilir Kalkınma Durum Değerlendirme Raporu”. Temmuz.
- Tekeli, İ. (1983). “Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye’de Belediyelerin Gelişimi”. *Amme İdaresi Dergisi*, C.16, S.2.
- Tezel, Y. S. (2002). *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)*. Ankara:Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tinbergen, S. J. (1961). “İktisat Politikasının Planlanması Meselesi” (Çev: Metin Sabuniş). *DPT Planlama Dergisi*, C.1, S.1.
- Tokgöz, E. (2001). *Türkiye Ekonomisi Sektörel Analizi*. Ankara:İmaj Yayınevi.
- Toprak, Z. (2006). *Yerel Yönetimler*. Ankara:Nobel Yayınları,6. Baskı.
- Tortop, N. (1995). “Yerel Yönetim Anlayışında Gelişmeler ve Yerel Yönetimlerin Önemi”. *Yeni Türkiye Yönetiminde Yeniden Yapılanma Özel Sayısı*, Yıl.1, Sayı.54.
- Tortop, N. (1998). “Ombudsman Sistemi ve Çeşitli Ülkelerde Uygulanması”. *Amme İdaresi Dergisi*, Ankara, C.31, S.1, ss.3-11.

Türk, İ. (1982). “Atatürk ve Türk Mali Sistemi”, *Atatürk Dönemi Ekonomi Politikası ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesi*.AÜ, SBF, Türkiye Ekonomi Kurumu, Ankara.

Türk, İ. (1972).*İktisadi Planlama Prensipleri*, Ankara

T.C. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Türkiye’de Bölge Planlamasının Evreleri, S:83

T.C. DPT.(1973b). *Planlama*. Ankara, Yayın No.DPT.3.

T.C. DPT. (1963). *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı(1963-1967)*. Ankara.

T.C. DPT. (1968). *İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)*. Ankara.

T.C. DPT, (1972). *Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977)*. Ankara.

T.C. DPT. (1978). *Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)*. Ankara.

T.C. DPT. (1985). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)*. Ankara.

T.C. DPT. (1990). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)*. Ankara.

T.C. DPT. (1995). *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)*. Ankara.

T.C. DPT. (2002). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)*. Ankara.

T.C. DPT. (2006). *Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013)*. Ankara.

T.C. DPT. (2013). *Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018)*. Ankara.

T.C. DPT. (2019). *On birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2019-2023)*. Ankara.

T.C. DPT. *Planlı Kalkınmanın Otuzuncu Yılı* Ankara, S.15.

- T.C. DPT. (1980). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994)*, Ankara, Yayın No:Dpt.2174.
- T.C. DPT. (1994). *Mahalli İdareler ve Büyükşehir Yönetimi, DPT Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara.
- T.C. (2019). *Strateji ve Bütçe Başkanlığı*.
- T.C. (2005). 5393 Sayılı Belediye Kanunu.
- TODAİE, (1991). *Yerel Yönetimler Genel Araştırma Raporu*. Ankara, S.5.
- Ulusoy, A. ve Akdemir T. (2001). *Mahalli İdareler Teori-Uygulama-Maliye*. Ankara:Seçkin Yayıncılık.
- Ulusoy, A. ve Akdemir, T. (2006). *Mahalli İdareler*. Ankara:Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı.
- Uysal, D. (1993). "Monetarizm Ve 24 Ocak 1980 Ekonomi İstikrar Tedbirlerinin Monetarist Yaklaşım Açısından Değerlendirilmesi". *Selçuk Üniversitesi İİBF Dergisi*, C.1, S.1.
- Unay, C. (1983). *Makro Ekonomi*. Bursa:Akademi Yayınları, 3. Baskı.
- Üstünel, B. (1988). *Ekonominin Temelleri*. 5. Baskı.
- Yalınpala, J. (1993). "Türkiye'de İstikrar Politikaları ve Dış Ticaret". *İktisat ve İş Dünyası Dergisi*, İz Yayıncılık.
- Yalçındağ, S. (1992). "Güçlü ve Özerk Yerel Yönetimler Demokrasimizin ve Yönetim Sistemimizin Temel Kuruluşları Olmalıdır". *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.1, S.2, ss.2-8.

Yılmaz, Ş. (2003). “1923’ten Bu Yana Ekonomi Politikaları: Devletçilikten Devletin Tavsiyesine”. İktisat Seçme Yazıları, Ankara:Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Gelişme Vakfı İktisadi İşletmesi, ss.5-20.

Yeter, E. (1996). “Avrupa Yerel Özerklik Şartı Karşısında Türkiye: Anayasa ve İlgili Yasalarda Durum”. *Çağdaş Yerel Yönetim Dergisi*, C.5, S.1, ss.3-13.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Seda KARATAŞ
Doğum Yeri ve Tarihi	Elazığ – 06.04.1993
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Ahi Evran Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi/Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü (2016)
Yüksek Lisans Öğrenimi	Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Bölgesel Kalkınma İktisadi Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
İletişim	
Cep	538 790 6264
E-Posta Adresi	esra00727@gmail.com
Tarih	28.08.2020